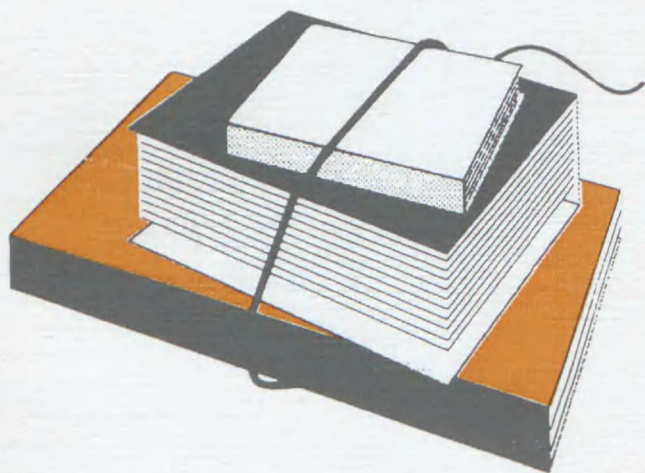

JSSN 1234-7752

Bibliotekarz Zamojski

Bibliotekarz Zamojski

WOJEWÓDZKA
I MIEJSKA
BIBLIOTEKA
PUBLICZNA
W ZAMOŚCIU

1996/3

WYDAWCA:

WOJEWÓDZKA I MIEJSKA BIBLIOTEKA PUBLICZNA
22-400 Zamość, ul. Pereca 14

Zespół redakcyjny:

Krystyna Gruszka
Halina Biniek
Tadeusz Pietrzak
Feliksa Niemiec
Anna Kuszczak

Projekt okładki:

Elżbieta Gnyp

Adres redakcji:

Dział Instrukcyjno-Metodyczny WiMBP
22-400 Zamość
ul. Reja 18
tel. 39-27-20

Nakład 150 egz.

Skład, druk i oprawa:

Drukarnia „Attyla”
22-400 Zamość
ul. Akademicka 1
tel. 38-69-81

W NUMERZE:

◆ Z ŻYCIA BIBLIOTEK

Biblioteki publiczne województwa zamojskiego w roku 1995.	6-14
Spostrzeżenia dotyczące funkcjonowania połączonych placówek kultury (domów kultury i bibliotek) w województwie zamojskim w latach 1990-1994.	15-22
Jubileusze bibliotek gminy Zamość.	23-26
Poczytność bestsellerów i nowości wydawniczych wśród czytelników bibliotek publicznych województwa zamojskiego.	27-32
„Małe Ojczyzny”.	33-35
Spotkania z poezją w gminie Zamość.	36-38
„Wojewódzki Konkurs na Tomik Poezji” rozstrzygnięty.	39-40

◆ REFLEKSJE

Dziecko a potrzeby informacyjne.	42-47
Koniec epoki Gutenberga?	48-52
Wybór właściwego programu komputerowego dla biblioteki — kilka praktycznych rad dla początkujących.	53-58

◆ SYLWETKI BIBLIOTEKARZY

Pani Stefa.	60-64
Moja przygoda z książką.	65-68

◆ POMOCE METODYCZNE

W świecie Pana Brzechwy.	70-77
Wieczór literacki poświęcony Halinie Poświatowskiej.	78-82
Narkomania problemem młodzieży.	83-86

◆ ZESTAWIENIA BIBLIOGRAFICZNE

Automatyzacja w bibliotekoznawstwie, informacji naukowej i poligrafii.	88-99
Konspekty lekcji bibliotecznych.	100-114

◆ KSIĄŻKI, KTÓRE WARTO KUPIĆ.	115 - 126

◆ TO WARTO WIEDZIEĆ	127 - 143

◆ KRONIKA	145 - 159

Z ŻYCIA BIBLIOTEK

BIBLIOTEKI PUBLICZNE WOJEWÓDZTWA ZAMOJSKIEGO W ROKU 1995

W 1995 roku działalność Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej nastawiona była na:

- * utrzymanie stanu ilościowego bibliotek i wzbogacenie organizacji usług bibliotecznych, a także pogłębienie współdziałania funkcjonalnego sieci bibliotek publicznych
- * zwiększenie ilości pozyskiwanych nowości wydawniczych i rozszerzenie źródeł wzbogacania zbiorów bibliotecznych
- * aktywizację działalności informacyjno-bibliograficznej oraz promocyjnej
- * dostosowanie pomocy instrukcyjno-metodycznej i szkoleniowej do zmieniających się potrzeb środowiska zawodowego
- * wdrażanie technik komputerowych do prac bibliotecznych
- * rozszerzenie działalności wydawniczo-informacyjnej
- * koordynacja prac w zakresie: selekcji zbiorów, reklasyfikacji, rozbudowy i usprawniania warsztatów informacyjnych bibliotek
- * poszerzenia bazy upowszechniania czytelnictwa wśród ludzi niepełnosprawnych.

W porównaniu z rokiem 1994 liczba bibliotek i filii bibliotecznych nie uległa zmianie i utrzymuje się w dotychczasowej ilości 166. Sieć bibliotek województwa zamojskiego nie ustrzegła się negatywnych zjawisk, tj. likwidacji filii bibliotecznych. W roku 1995 zlikwidowano 2 filie: w Nabrożu (gm. Łaszczów) i w Wasylowie Wielkim (gm. Ułhówek). Powodem likwidacji były trudności finansowe samorządów. Reaktywowano natomiast FB w Brodach Małych (MiG Szczeczeszyn) oraz utworzono FB nr 4 Miejskiej Biblioteki Publicznej w Biłgoraju.

Z ogólnej liczby placówek bibliotecznych pracujących w 1995 roku:

- 57 to biblioteki (biblioteka wojewódzka, 3 biblioteki miejskie, 6 bibliotek miasta i gminy, 47 bibliotek gminnych)
- 109 to filie biblioteczne (11 filii WIMBP w Zamościu, 10 filii MBP, 8 filii MiGBP oraz 80 filii bibliotek gminnych).

W dalszym ciągu wzrasta liczba bibliotek połączonych z ośrodkami kultury. Na koniec 1995 roku było ich 21 (o 2 więcej niż rok wcześniej). Połączenia te nie przynoszą oszczędności finansowych, utrudniają natomiast realizację zadań, zarówno w bibliotekach jak

i w domach kultury. Zazwyczaj połączenia dokonują się kosztem zdominowania organizacyjnego i merytorycznego biblioteki przez inną placówkę kultury.

W 1995 r. dokonano pierwszego w woj. zamojskim połączenia filii biblioteki publicznej z biblioteką szkolną — FB Zamch w gminie Obsza. Nawet po krótkim okresie funkcjonowania można stwierdzić znaczne ograniczenie dostępu do tej placówki dla wielu czytelników. Mimo ustaleń WiMBP biblioteka była zamknięta w okresie wolnym do nauki szkolnej. Bardzo zmniejszyła się liczba czytelników dorosłych oraz liczba wypożyczeń dokonywanych przez czytelników, którzy nie są uczniami i pracownikami szkoły.

Czytelnictwu dzieci i młodzieży służą 4 wyspecjalizowane filie i 23 oddziały, głównie w bibliotekach miejskich oraz w bibliotekach gminnych.

Stan zbiorów

Na koniec 1995 roku biblioteki publiczne województwa zamojskiego zgromadziły ogółem 2 212 638 vol. oraz 8 776 jednostek zbiorów specjalnych, w tym 6 274 jednostki materiałów audiowizualnych. W stosunku do 1994 r. księgozbiory bibliotek zmniejszyły się o 17 991 vol. (tj. -0,8%). Wzrosła natomiast o 381 jednostek liczba zbiorów specjalnych.

Zbiory bibliotek samorządowych w 1995 r. liczyły 1 943 578 vol. i 2 035 jednostek zbiorów specjalnych. W stosunku do poprzedniego roku jest to spadek o 29 088 vol. (tj. - 1,5%) i o 60 jednostek zbiorów specjalnych.

Stan zbiorów WiMBP w Zamościu i jej filii wyniósł na koniec 1995 r. 269 060 vol. oraz 6 741 jednostek zbiorów specjalnych. W porównaniu do roku poprzedniego księgozbiór zwiększył się o 11 097 książek (tj. + 4,3%) i 441 jednostek zbiorów specjalnych.

Od kilku lat liczba książek wycofywanych z bibliotek z powodu zniszczenia i selekcji jest wyższa od liczby wpływających książek. W 1995 r. z placówek bibliotecznych województwa wycofano 68 874 vol., podczas gdy wpłynęło 50 883 vol. Z ogólnej liczby książek, które wpłynęły do bibliotek, tylko 28 555 vol. pochodzi z zakupu, 12 321 vol. to książki przejęte z innych bibliotek (m.in. zlikwidowanych) natomiast 10 007 vol. to książki pochodzące z innych źródeł (m.in. z dotacji ministerialnej, z SBP). W stosunku do i tak niskiego zakupu w roku 1994, zakup książek zmniejszył się o 491 vol. Tak niewielka różnica w porównaniu z poprzednim rokiem wynika ze znacznego

wzrostu zakupu w WIMBP i jej filiach (o 310,6%, tj. 7 928 vol.), natomiast w bibliotekach samorządowych liczba zakupionych nowości zmniejszyła się aż o 30,5% (- 8 117 vol.). Mimo, że ceny książek wzrosły, to środki finansowe przeznaczone przez władze samorządowe na uzupełnianie zbiorów w 1995 r. zmniejszyły się o 8 109 zł (tj. o 7,5%) w stosunku do roku poprzedniego.

Wskaźnik zakupu książek na 100 mieszkańców wyniósł w woj. zamojskim 5,8 vol. (winno być 18 vol.). W WIMBP w Zamościu wskaźnik ten osiągnął wysokość 15,3 vol. na 100 mieszkańców, natomiast w bibliotekach samorządowych zmniejszyła się do 4,3 vol. na 100 mieszkańców.

Zaopatrzenie bibliotek w nowości wydawnicze było niedostateczne. Biblioteka pozbawiona nowości wydawniczych i czasopism przestaje spełniać swoją rolę w środowisku. W roku 1995 do 17 filii bibliotecznych nie zakupiono ani jednej książki. W 7 placówkach (w tym 3 bibliotekach gminnych) zakup książek nie przekroczył 10 vol.

Czytelnicy

Z bibliotek publicznych w woj. zamojskim w roku 1995 korzystało 90 231 czytelników, co w porównaniu z rokiem ubiegłym stanowi wzrost o 73 osoby. Placówki samorządowe odwiedziło 71 738 czytelników, co stanowi 79,5% ogółu korzystających z bibliotek publicznych całego województwa. W stosunku do 1994 r. liczba czytelników w tych placówkach zmniejszyła się o 768.

Niepokojącą tendencją jest stały spadek czytelnictwa dzieci i młodzieży. W roku 1995 w bibliotekach woj. zamojskiego zarejestrowano 37 256 czytelników do lat 15, co stanowi 41,3% ogółu czytelników. W porównaniu z rokiem ubiegłym zaznacza się spadek tej grupy czytelników o 1 781, tj. 4,6%. Sytuacja ta wynika ze złego zaopatrzenia bibliotek, zwłaszcza na wsi, w nowości z zakresu literatury dziecięcej i lektur szkolnych.

Wypożyczenia

Biblioteki woj. zamojskiego wypożyczyły 1 754 498 vol. książek, co stanowi spadek o 75 600 vol. w stosunku do roku ubiegłego. Spadek wypożyczeń odnotowano zarówno w placówkach samorządowych jak i w WIMBP w Zamościu. Biblioteki samorządowe udostępniły 1 514 557 książek, tj. o 61 845 vol. mniej niż w 1994 r. Wypożyczenia książek w tych placówkach stanowiły 86,3% ogółu udostępniionych voluminów.

Największą popularnością w skali województwa cieszyła się literatura piękna dla dzieci i młodzieży (43,2%), chociaż od 1990 roku utrzymuje się tendencja spadkowa jej wypożyczeń (w bieżącym roku spadek o 8,2%). Spadło również wykorzystanie literatury pięknej dla dorosłych (wynosi ono 42,7%). Zwiększyła się natomiast liczba wypożyczeń literatury niebeletrystycznej z różnych dziedzin wiedzy, umożliwiającej doksztalcanie się, zmianę kwalifikacji, itp. Wskaźnik aktywności czytelniczej w województwie wyniósł 19,4 wypożyczenia na 1 czytelnika (w 1994 r. — 20,3).

Baza materialna

Baza materialna bibliotek publicznych woj. zamojskiego uległa pogorszeniu. Dokonane zmiany lokalowe (14) wiązały się ze spadkiem powierzchni bibliotek o 379 m² w stosunku do roku 1994. Na dzień 31.12.1995 r. biblioteki publiczne województwa zamojskiego dysponowały 11 050 m² powierzchni ogółem, natomiast powierzchnia pomieszczeń bibliotecznych wyniosła 10 774 m². Na jedną bibliotekę w województwie przypadało średnio 66,6 m² powierzchni użytkowej, zaś na 100 mieszkańców naszego województwa 2,2 m². Stan techniczny i estetyczny większości użytkowanych powierzchni bibliotecznych nie uległ niestety zmianom na lepsze. Stan bazy lokalowej charakteryzuje się nadal szeregiem braków i niedostatków. Dotyczy to głównie bibliotek wiejskich. Sytuację pogarsza fakt, że zdecydowana większość lokali to pomieszczenia nieprzystosowane funkcjonalnie do wielokierunkowej działalności bibliotecznej. Większość z nich nie odpowiada elementarnym wymaganiom, są zbyt małe, bez czytelni i zaplecza magazynowego, wymagają remontów nie tylko bieżących ale i kapitalnych.

Kadra

W bibliotekach publicznych województwa zamojskiego w roku 1995 było zatrudnionych 260 pracowników merytorycznych, w tym pełnozatrudnionych 169, ryczałtowych 91. W porównaniu z rokiem 1994 liczba pracowników działalności podstawowej w bibliotekach samorządowych nie uległa zmianie.

Struktura wykształcenia pracowników merytorycznych przedstawia się następująco:

Lp.	Wykształcenie	Liczba pracowników
1.	Wyższe bibliotekarskie	27
2.	Wyższe inne	2
3.	Średnie bibliotekarskie	184
4.	Średnie niebibliotekarskie	39
5.	Poniżej średniego	8
	Razem	260

Podobnie jak w roku ubiegłym, najliczniejszą grupę stanowią pracownicy z wykształceniem średnim bibliotekarskim — 70,7%. Ogółem 80,7% pracowników zatrudnionych ma przygotowanie zawodowe. Jest to stan zadowalający.

Biblioteki zakładowe

Działalność bibliotek publicznych wspomagana była przez 9 bibliotek zakładowych. W porównaniu z rokiem 1994 ich zbiory powiększyły się jedynie o 173 voluminy. Biblioteki te zarejestrowały 992 czytelników i 14 094 wypożyczeń.

Biblioteki szpitalne i sanatoryjne

Obsługę ludzi chorych i niepełnosprawnych na terenie województwa zamojskiego prowadziło łącznie 8 placówek, w tym 3 zawieszono, 3 zlokalizowane w szpitalach, 1 w sanatorium, 1 w Domu Pomocy Społecznej. Stan zbiorów wyniósł 34 555 vol., zaś liczba użytkowników 956. Wypożyczyli oni 9 090 vol. książek.

Główne dokonania bibliotek publicznych w województwie zamojskim. Istniejące trudności i zagrożenia.

Osiągnięciem bibliotek publicznych woj. zamojskiego było utrzymanie stanu ilościowego bibliotek, mimo wielu trudności i zagrożeń.

Problemem bibliotek publicznych, staraniem WiMBP, zainteresowano przedstawicieli władz samorządowych, wojewódzkich oraz zamojskich posłów na Sejm. We wrześniu 1995 r. odbyło się spotkanie bibliotekarzy naszego województwa z posłem na Sejm oraz z przedstawicielem Ministerstwa Kultury i Sztuki, poświęcone omówieniu warunków funkcjonowania bibliotek w obecnej sytuacji gospodarczej i prawnej oraz analizie istniejącej trudności i zagrożeń.

W sytuacji nasilającej się procesu łączenia bibliotek publicznych z innymi instytucjami, WiMBP wystąpiła do Zamojskiego Sejmiku Samorządowego z opinią na temat konsekwencji tego typu połączeń oraz z prośbą o przeciwdziałanie temu negatywnemu zjawisku. Sejmik Samorządowy po przeanalizowaniu występujących zagrożeń zwrócił się do samorządów z prośbą o unikanie tak drastycznych rozwiązań.

W listopadzie zorganizowano spotkanie bibliotekarzy i dyrektorów domów kultury połączonych z bibliotekami, przedstawicieli władz samorządowych, dyrektorów WiMBP oraz WDK, a także przedstawicieli Urzędu Wojewódzkiego, poświęcone aspektom funkcjonowania instytucji samorządowych, powstałych w wyniku połączenia biblioteki i domu kultury. Celem spotkania była analiza funkcjonowania placówek połączonych, wymiana doświadczeń, opinii i spostrzeżeń dotyczących tego typu połączeń oraz ustalenie wspólnych wniosków w zakresie dalszego efektywnego współdziałania obu połączonych placówek.

Na uwagę zasługuje też wzrost środków finansowych przeznaczonych na uzupełnienie zbiorów WiMBP w Zamościu. W porównaniu do ubiegłego roku wzrosły o 74.206,80 zł., co stanowi prawie sześciokrotny przyrost. Zakupiono o 7 626 vol. więcej niż w roku ubiegłym, tj. ponad trzykrotny wzrost w stosunku do liczby vol. zakupionych w roku ub.

Rok 1995 był okresem bardzo trudnym dla bibliotek. Zlikwidowano 2 filie wiejskie, zmniejszyła się sieć punktów bibliotecznych, ograniczano czas pracy bibliotek, zmniejszono powierzchnię pomieszczeń bibliotecznych. Drastycznie spadł zakup nowości. Samorządy tłumacząc się trudną sytuacją finansową, likwidowały również etaty lub jej ograniczały. Doszło do trzech nowych połączeń bibliotek publicznych z dwoma domami kultury i jedną biblioteką szkolną. Taka sytuacja spowodowała dalszy spadek czytelnictwa.

Drastycznie spadła ilość kupowanych do bibliotek samorządowych książek. Argumenty bibliotekarzy, że nowości decydują o atrakcyjności biblioteki dla czytelników, nie przyniosły pozytywnych skutków. Tymczasem dokonujące się przeobrażenia przyczyniły się do wzrostu zapotrzebowania na nowe książki, szczególnie popularnonaukowe, przedstawiające aktualny stan wiedzy.

Bieżący rok niesie nowe zagrożenia. Przede wszystkim samorządy zapowiadają łączenie bibliotek publicznych ze szkolnymi, nie bacząc na konsekwencje takich rozstrzygnięć. Niektóre samorządy przewi-

dują likwidację filii, zmiany bazy lokalowej a także nie zawsze korzystne przeniesienia bibliotek gminnych do miejscowości nie będących siedzibą gminy.

W tak trudnej sytuacji finansowej należy spodziewać się dalszych ograniczeń środków przeznaczonych na zakup nowości oraz na zapewnienie właściwego funkcjonowania placówek bibliotecznych. W roku 1995 w bibliotekach samorządowych zakupiono o 8117 vol. (30,5%) mniej niż w roku ub. Żadna z bibliotek nie osiągnęła wymaganego wskaźnika zakupu nowości 18 vol. na 100 mieszkańców. Średnio w województwie zakupiono 5,8 vol. na 100 mieszkańców.

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu w dalszym ciągu będzie starać się zapobiegać negatywnym zjawiskom dot. bibliotek publicznych.

BIBLIOTEKI PUBLICZNE WOJ. ZAMOJSKIEGO W ROKU 1995 W LICZBACH.

BIBLIOTEKA	Liczba placówek bibliotecznych			KSIĘGOZBIÓR				CZYTELNICY	WYPOŻYCZENIA
	Ogółem	W tym filie	Punkty bibl.	Ogółem w dniu 31.12.95	Przybyło vol.	Z zakupu	Kwota zakupu w zł		
WiMBP Zamość	12	11	4	269 060	12 561	10 081	87 489	18 493	257 625
MBP Biłgoraj	6	5	—	101 249	1 865	279	3 117	6 545	166 847
MBP Hrubieszów	5	4	—	101 072	1093	123	1 494	4 254	87 077
MBP Tomaszów	2	1	—	89 957	1145	990	7 107	4 600	63 598
BPMiG Frampol	5	4	—	37 383	593	359	1 070	1 054	22 203
BPMiG Józefów	2	1	—	30 322	275	176	747	1 067	30 086
BPMiG Krasnobród	2	1	—	25 598	314	151	825	1 035	21 196
BPMiG Szczepieszyn	2	1	—	37 392	364	271	978	1 660	28 018
BPMiG Tarnogród	2	1	—	34 144	713	519	1 527	1 701	20 461
BPMiG Zwierzyniec	1	—	—	26 437	401	245	1813	728	15 053
BPG Adamów	3	2	—	30 503	347	109	581	502	5 628
BPG Aleksandrów	1	—	—	8 815	137	79	625	523	12 980

BIBLIOTEKA	Liczba placówek bibliotecznych			KSIĘGOZBIÓR				CZYTELNICY	WYPOŻYCZENIA
	Ogółem	W tym filie	Punkty bibl.	Ogółem w dniu 31.12.95	Przybyło vol.	Z zakupu	Kwota zakupu w zł		
BPG Bełżec	1	—	—	18 597	256	184	1 431	469	14 626
BPG Biłgoraj	6	5	—	48 958	321	159	650	1 504	48 629
BPG Biszczka	3	2	—	25 781	81	66	382	758	13 504
BPG Dołhobyczów	3	2	—	32 572	993	857	3 015	1 556	35 711
BPG Goraj	2	1	1	25 110	549	455	1 987	667	15 117
BPG Gorzków	1	—	4	16 413	121	90	483	471	14 074
BPG Grabowiec	1	—	4	22 248	196	167	740	800	17 749
BPG Horodło	3	2	3	40 899	228	6	25	1 672	31 326
BPG Hrubieszów	5	4	8	53 763	591	420	1 979	1 758	35 096
BPG Izbica	5	4	—	53 630	667	271	896	1 744	39 743
BPG Jarczów	2	1	5	31 200	518	445	2 280	968	15 822
BPG Komarów	2	1	1	16 373	8	2	107	446	12 134
BPG Krynice	2	1	2	28 518	284	276	1 682	585	15 412
BPG Księżpol	4	3	—	37 407	315	228	1 151	1 256	26 632
BPG Lubycza Królewska	3	2	—	40 240	378	338	1 934	1 324	19 705
BPG Łabunie	2	1	3	29 408	542	273	776	1 193	19 986
BPG Łaszczów	2	1	—	25 096	3560	305	2 107	736	12 360
BPG Łukowa	2	1	—	20 304	382	296	1 320	1 200	24 617
BPG Miączyn	3	2	7	32 685	650	589	3 567	1 823	40 798
BPG Mircze	3	2	3	39 913	996	801	4 160	1 334	27 139
BPG Nielisz	2	1	3	23 094	877	759	5 515	568	13 297
BPG Obsza	3	2	—	27 214	150	138	680	861	12 089
BPG Potok Górny	2	1	1	26 706	387	351	1 409	766	18 967
BPG Rachanie	2	1	4	26 143	742	682	4 510	976	23 033
BPG Radecznica	2	1	—	28 776	1 166	1 041	4 999	1 158	24 447
BPG Rudnik	3	2	—	29 984	335	271	1 110	660	21 545

BIBLIOTEKA	Liczba placówek bibliotecznych			KSIĘGOZBIÓR				CZYTELNICY	WYPOŻYCZENIA
	Ogółem	W tym filie	Punkty bibl.	Ogółem w dniu 31.12.95	Przybyło vol.	Z zakupu	Kwota zakupu w zł		
BPG Sitno	3	2	—	34 966	48	2	17	816	21 099
BPG Skierbieszów	2	1	1	29 953	231	20	58	1 358	31 049
BPG Stary Zamość	2	1	—	26 345	464	144	803	706	9 630
BPG Sułów	3	2	—	30 067	357	172	780	746	17056
BPG Susiec	5	4	—	45 973	500	237	1 187	1 669	25 143
BPG Tarnawatka	1	—	5	14 621	202	111	778	605	10 470
BPG Telatyn	2	1	1	25 095	361	354	2 235	940	32 066
BPG Tereszpol	1	—	—	18 768	395	291	1 356	462	9 283
BPG Tomaszów Lub.	4	3	2	36 875	274	151	664	845	20 530
BPG Trzeszczany	2	1	4	27 188	621	538	2 659	1 230	33 668
BPG Turobin	4	3	—	38 257	261	89	210	1 141	31 243
BPG Tyszowce	2	1	2	34 191	358	282	1 329	1 474	37 178
BPG Uchanie	3	2	3	34 185	496	470	2 208	1 462	31 738
BPG Ułhówek	1	—	—	21 962	8 341	588	4 127	449	9 978
BPG Werbkowice	5	4	6	47 325	572	487	2 141	1 790	23 169
BPG Wysokie	3	2	—	35 552	602	460	1 403	888	19 188
PBG Zakrzew	2	1	1	24 576	364	207	1 069	784	17 779
PBG Zamość	7	6	3	74 499	1074	913	5 923	2 666	51 889
PBG Żółkiewka	2	1	—	24 928	261	187	1 773	785	15 696
OGÓŁEM	166	109	81	2 212 638	50 883	28 555	187177	90231	1754498

Oprac. Halina Biniek

SPOSTRZEŻENIA DOTYCZĄCE FUNKCJONOWANIA POŁĄCZONYCH PLACÓWEK KULTURY (DOMÓW KULTURY I BIBLIOTEK) W WOJEWÓDZTWIE ZAMOJSKIM w latach 1990 — 1994

Ostatnie lata były okresem przełomowym dla Polski. Przyniosły także wiele zmian bibliotekarstwu. W wyniku reformy samorządowej w 1990 r. uległ zmianie status bibliotek publicznych niższego stopnia (gminnych, miejsko-gminnych i miejskich). Stały się placówkami samorządowymi, finansowanymi od 1 I 1991 r. już nie z Funduszu Rowoju Kultury, lecz przez samorządy. Podporządkowanie bibliotek władzom samorządowym otworzyło nowy okres w ich działalności. Władze samorządowe znają potrzeby i aspiracje społeczności lokalnych, co stwarza szanse ściślejszego dostosowania zbiorów i form działania bibliotek do potrzeb konkretnych środowisk. Z drugiej strony występują różne zagrożenia (wynikające często z braku środków finansowych), podejmowane są decyzje mające niekorzystny wpływ na czytelnictwo (a niekiedy naruszające obowiązujące przepisy prawne). Należą do nich m.in.:

- likwidacja placówek bibliotecznych bądź zawieszenie ich działalności;
- nadmierne ograniczenie zatrudnienia, które nie zapewnia realizacji wszystkich zadań bibliotek;
- przydzielanie zbyt niskich środków na uzupełnienie księgozbiorów (lub brak tych środków);
- nieprzestrzeganie rozporządzeń MKiS w sprawie kwalifikacji.

Do niepopularnych w środowisku bibliotekarskim decyzji należą te o łączeniu bibliotek z ośrodkami kultury, mające z jednej strony przynieść oszczędności, a z drugiej „wzbogacenie” oferty kulturalnej. Zwykle jednak nie przynosi to oczekiwanych efektów: i oszczędności są mniejsze od przewidywanych i utrudniona jest pełna realizacja wszystkich zadań, zarówno w bibliotekach jak i w domach kultury, gdzie niekiedy zadania instruktorów-specjalistów wykonują bibliotekarze (np. Żółkiewka). Zazwyczaj połączenia dokonują się kosztem zdominowania organizacyjnego i merytorycznego biblioteki przez inną placówkę kultury.

W woj. zamojskim od 1991 r. do chwili obecnej decyzje o połączeniu bibliotek z ośrodkami kultury podjęto w 21 samorządach:
w 1991 r. — Dołhobyczów, Grabowiec, Horodło, Goraj, Frampol, Mircze, Trzeszczany, Werbkowice, Żółkiewka, Rachanie
w 1992 r. — Krasnobród, Obsza, Stary Zamość, Zwierzyniec
w 1993 r. — gm. Hrubieszów
w 1994 r. — Aleksandrów, Biszczka, Turobin
w 1995 r. — Józefów, Tarnogród, Jarczów

W Rachaniach Rada Gminy podjęła 10 lipca 1991 r. uchwałę o likwidacji Gminnej Biblioteki Publicznej oraz filii i przekazaniu jej zadań i majątku Gminnemu Ośrodkowi Kultury.

W wyniku tych połączeń większość bibliotek straciła autonomię organizacyjną, merytoryczną i finansową lub uległa ona znacznemu ograniczeniu.

Bibliotekarze nie zawsze mają wpływ na decyzje dotyczące funkcjonowania bibliotek i realizacji zadań bibliotecznych, podział środków finansowych, a co za tym idzie nie są uwzględniane wszystkie wydatki niezbędne dla prawidłowego funkcjonowania bibliotek, itp. Podejmowane decyzje bywają niekiedy nieprzemyślane i nietrafne, co wynika z nieznamomości specyfiki pracy bibliotecznej, która znacznie różni się od form działania innych placówek kultury.

W wyniku włączenia biblioteki w skład ośrodka kultury powinna ona zachować pełną autonomię w zakresie spraw uregulowanych ustawowo (nazwa, zasady kwalifikowania i wynagradzania pracowników, zabezpieczenie środków na działalność) i zobowiązana jest do przestrzegania wszelkich przepisów prawnych i normatywów regulujących działalność merytoryczną bibliotek publicznych.

Opracowane statuty połączonych instytucji często nie gwarantują tej autonomii i nie precyzują spraw organizacyjnych.

W wielu statutach nie unormowano spraw związanych z nazwą biblioteki i pieczęcią, brak zapisu o działaniu biblioteki w ramach krajowej sieci bibliotecznej. Biblioteki publiczne tworzą powiązaną funkcjonalnie sieć, a utrzymanie więzi między nimi jest warunkiem prawidłowego rozwoju systemu biblioteczno-informacyjnego i organizowania uczestnictwa w kulturze społeczeństwa. Często brak istotnych zapisów dotyczących działalności bibliotek. Ich zadania potraktowane zostały marginalnie. W kilku statutach zabrakło nawet zapisu dotyczącego gromadzenia i opracowania zbiorów, występuje tylko zapis o ich upowszechnianiu i udostępnianiu (Goraj, Werbko-

wice, Rachanie). W kilku innych ujęto gromadzenie i opracowanie, ale niewiele więcej (Frampol, Obsza).

W większości statutów pominięto sprawę wymagań kwalifikacyjnych pracowników, które ustala Minister Kultury i Sztuki. Brak również zapisu o wynagrodzeniach pracowników działalności podstawowej, których wysokość również określa Minister Kultury i Sztuki.

Brak odpowiednich uregulowań prawnych dotyczących połączenia w gm. Obsza - Filii w Zamchu z biblioteką szkolną.

Główną funkcją i sensem istnienia każdej biblioteki publicznej jest zaspokajanie i rozbudzanie potrzeb czytelniczych społeczności lokalnej. O prawidłowej realizacji tego zadania świadczą m.in. wyniki czytelnicze: liczba czytelników korzystających z bibliotek i liczba udostępionych książek i czasopism zarówno na zewnątrz jak i na miejscu.

Niestety, w większości (17) omawianych bibliotek wystąpił znaczny spadek wyników czytelniczych (Biszczka, Frampol, Goraj, Grabowiec, Horodło, Hrubieszów, Jarczów, Józefów, Krasnobród, Obsza, Stary Zamość, Tarnogród, Trzeszczany, Turobin, Werbkowice, Zwierzyniec, Żółkiewka). Spadek ten jest różny w poszczególnych gminach. W niektórych wyniki czytelnicze zmniejszyły się o połowę w porównaniu z końcem 1990 r. (np. Żółkiewka — liczba czytelników spadła o 50,1%, wypożyczenia o 56,7%; Zwierzyniec — liczba czytelników zmniejszyła się o 60,3%, wypożyczenia o 46,6%).

Jednocześnie w samorządach, gdzie warunki działania bibliotek nie uległy zdecydowanym zmianom na gorsze, nie występuje spadek zainteresowania biblioteką (Aleksandrów, Mircze, Rachanie).

Przyczyną spadku liczby wypożyczeń i czytelników jest poważne ograniczenie mieszkańcom dostępu do książki i biblioteki wynikające m.in.: z likwidacji placówek bibliotecznych, zawieszania ich działalności, ograniczenia czasu otwarcia bibliotek będące efektem zmniejszenia zatrudnienia, ograniczenia dopływu nowości.

W omówionych samorządach uległo likwidacji 5 filii bibliotecznych:

m. i gm. Krasnobród — FB Majdan Wielki

m. i gm. Józefów — FB Majdan Nepryski, FB dla dzieci w Józefowie

m. i gm. Tarnogród — Filia dla dzieci w Tarnogrodzie

gm. Turobin — Filia dla dzieci w Turobinie

Zawieszona pozostaje od 1993 r. Filia Gózd Lipiński w gm. Biszczka. Okresowo zawieszona była Filia Udrycze w gm. Stary Zamość (obsługiwana też niekiedy przez pracownika biblioteki gminnej). Zli-

kwidowano 3 oddziały dla dzieci i młodzieży (w Trzeszczanach, Biszczu i Obszy). Likwidacji uległa również większość punktów bibliotecznych (86 ze 128). Ograniczyło to znacznie możliwości wypożyczenia książek, głównie w małych miejscowościach.

Jedną z przyczyn spadku wyników czytelniczych jest zmniejszenie zatrudnienia, a w konsekwencji skrócenie czasu otwarcia bibliotek. W 19 omawianych samorządach zatrudnienie w placówkach bibliotecznych zmniejszyło się o 24 etaty przeliczeniowe. Jedyne w Dołhobyczowie stan zatrudnienia nie uległ zmniejszeniu.

W 11 dawnych bibliotekach gminnych obsada kadrowa ograniczona jest do 1 etatu (Aleksandrów, Biszczu, Frampol, Grabowiec, Horodło, Jarczów, Józefów, Rachanie, Stary Zamość, Trzeszczany, Turobin, Żółkiewka). W kilku z wymienionych samorządów w przypadku nieobecności bibliotekarza, bibliotekę obsługują inni pracownicy Ośrodka Kultury, najczęściej są to jednak pracownicy nie znający dobrze księgozbioru, nie umiejący udzielić informacji bibliograficznych i bibliotecznych — wyjątki: Biszczu, Mircze. W gminie Obsza, w dawnej bibliotece gminnej zatrudnienie spadło do 150 godz.

Oczywiście część tych niekorzystnych dla placówek bibliotecznych zmian nastąpiła jeszcze przed połączeniem, ale zostały one w połączeniach utrzymane.

Tak duży spadek zatrudnienia odbił się w widoczny sposób na wynikach czytelniczych jak i na jakości innych usług i prac bibliotecznych (np. działalność informacyjna).

W placówkach o 1-osobowej obsadzie znacznie utrudniona jest obsługa czytelników. Wszystkie urlopy, zwolnienia lekarskie, każdy wyjazd bibliotekarza do księgarni po książki itd. powoduje zamykanie biblioteki.

Niekorzystnym zjawiskiem jest również utrzymywanie 1-osobowej obsady kadrowej w byłych bibliotekach gminnych, które powinny w dalszym ciągu pełnić funkcję koordynatora wszystkich prac bibliotecznych na terenie gminy, sprawować fachowy nadzór merytoryczny nad działalnością filii i punktów, co wiąże się z odwiedzaniem tych placówek. W wielu gminach tej fachowej opieki ze strony bibliotek gminnych brak lub jest ona bardzo słaba (np. Horodło, Frampol, Obsza, Trzeszczany, Turobin, Werbkowice, Żółkiewka). W kilku połączonych placówkach brak osoby odpowiedzialnej za pracę wszystkich bibliotek (Obsza, Żółkiewka, Horodło, Trzeszczany).

W przypadku bibliotek gminnych, niezależnie od wielkości usług, należałoby zatrudnić co najmniej 2 pracowników, co umożliwi realizację wszystkich zadań.

Często zapomina się o innych — poza udostępnieniem książek — zadaniach wynikających ze specyfiki i wymogów działalności bibliotecznej, np. o prowadzeniu działalności informacyjnej i bibliograficznej. Jest to udzielanie użytkownikowi, czytelnikowi pomocy w jego poszukiwaniach bibliotecznych i bibliograficznych związanych z kształceniem, pracą zawodową, zainteresowaniami. Działalność tę prowadzą biblioteki w oparciu o systematycznie tworzone i rozbudowywany warsztat informacyjno-bibliograficzny (katalogi, kartoteki). W przypadku braku tego warsztatu lub jego niekompletności, udzielanie jakichkolwiek informacji jest niemożliwe lub bardzo utrudnione, oparte na przypadkowych źródłach i pamięciowej znajomości księgozbioru. W przypadku nieobecności bibliotekarza, zastępujący go nie są w stanie w wielu przypadkach dotrzeć do poszukiwanej przez czytelnika książki ani udzielić informacji.

Mówiąc o pracach bibliotecznych należy także pamiętać o okresowych kontrolach księgozbioru, które winny być przeprowadzane w bibliotekach co kilka lat (zgodnie z instrukcją MKiS), a do których prowadzenia brak czasu i pracowników. Należy pamiętać o systematycznym prowadzeniu selekcji zbiorów, ich rewindykacji, prowadzeniu statystyki i sprawozdawczości bibliotecznej, przysposobieniu bibliotecznym i czytelniczym itd. Wszystkie te zajęcia pochłaniają dużo czasu.

Innym mankamentem — wynikającym już z połączenia z ośrodkami kultury — jest zbyt częste oddelegowywanie bibliotekarzy do innych prac, takich jak np.: obsługa sklepów, kawiarni, dyskotek, wypożyczalni kaset video itp., co powoduje zakłócenie pracy bibliotek, a nawet ich zamykanie.

Omawiając zatrudnienie w bibliotekach publicznych należy porużyć jeszcze jeden problem.

Zarówno wymagania kwalifikacyjne, stanowiska bibliotekarskie, kategorie zaszeregowania i wysokość stawek wynagrodzenia ustalane są przez Ministra Kultury i Sztuki w rozporządzeniach. Zdarza się jednak nieprzestrzeganie tych rozporządzeń. Dowolnie traktowane są wymagania kwalifikacyjne, stanowiska grupy zaszeregowania i wysokość wynagrodzeń. Podwyżki realizowane są często z dużym opóźnieniem (bez wyrównania) i nie zawsze w odpowiedniej wysokości.

Zdarza się również niejednakowe traktowanie „domu kultury” i „biblioteki” (np. w Werbkowicach ograniczenia kadrowe dotknęły pracowników biblioteki — z 2 etatów i 4 ryczałtów — po 100 godzin, pozostał 1 ryczałt — 130 godz. i 5 ryczałtów po 85 godz.).

Podstawowym warunkiem prawidłowego funkcjonowania każdej biblioteki jest systematyczny dopływ nowości. Książki wpływające do biblioteki nie tylko uzupełniają księgozbiór nowymi tytułami, ale także zastępują pozycje zniszczone i zdezaktualizowane z uwagi na postęp nauki, techniki i przemiany społeczno-polityczne.

Przyjmuje się, że dla aktualizacji księgozbioru biblioteki publicznej niezbędny jest dopływ w ciągu roku co najmniej 18 vol. na 100 mieszkańców danej gminy, miasta. W bibliotekach, w których stan księgozbioru jest zbyt niski (mniej niż 2 vol. na 1 mieszkańca) lub wskaźnik czytelnictwa bardzo wysoki (powyżej 25 czytelników na 100 mieszkańców) należy zakupić co najmniej 20 vol. na 100 mieszkańców. Wskaźniki te ustalone zostały w nadal obowiązującym Zarządzeniu Min. Kult. i Szt. nr 42 z dnia 24 XI 1980 r. w sprawie norm zaopatrzenia bibliotek publicznych w nowości wydawnicze (Dz. Urz. MKiS nr 7 poz. 27).

Niestety, w 1994 r. jedynie w gm. Jarczów (połączenie w 1995 r.) wskaźnik zakupu przekroczył wymagane minimum (21,3 vol. na 100 mieszkańców).

W pozostałych placówkach zakup książek jest zbyt niski, nie zaspakaja różnorodnych potrzeb czytelników. Tu można wspomnieć jeszcze o gminach: Rachanie, Dołhobyczów, Mircze, w których zakup książek jest dość duży — przekracza 10 vol. na 100 mieszkańców — niemniej niewystarczający. Daje się zauważyć, że w tych bibliotekach wyniki czytelnictwa utrzymały się mniej więcej na poprzednim poziomie: spadek był niewielki lub nawet nastąpił ich wzrost.

Ponieważ ceny książek bardzo wzrosły, wielu ludzi nie stać na ich kupno, więc wzrosło zainteresowanie bibliotekami. Jednak większość bibliotek pozbawiona jest systematycznego dopływu nowości i sytuacja ta utrzymuje się od dłuższego czasu. Biblioteki stają się stopniowo magazynami pełnymi starych, nieaktualnych i zniszczonych książek, co już powoduje zmniejszenie liczby czytelników i wypożyczeń.

W wielu bibliotekach zakup ogranicza się do najtańszych, a co za tym idzie, niezbyt wartościowych pozycji i książek czytanych przez najmniej wyrobionych czytelników. Brakuje środków na zakup aktualnych pozycji do księgozbiorów podręcznych i zbiorów niebeletry-

stycznych (niestety, są to bardzo drogie książki), bez których biblioteka nie może w ogóle pełnić funkcji informacyjnych, pomagać w zdobywaniu i poszerzaniu wiedzy.

Czytelnicy poszukują w bibliotekach również różnego rodzaju czasopism (fachowych, naukowych, prasy regionalnej itp.). W chwili obecnej jednak coraz mniej bibliotek dysponuje wystarczającą liczbą tytułów. Niektóre są w ogóle pozbawione prenumeraty czasopism (np. wszystkie placówki gm. Turobin, niektóre filie biblioteczne: np. w gm. Stary Zamość, Żółkiewka, Jarczów).

Ogólnie można stwierdzić że: przeznaczają się zbyt mało środków na działalność biblioteczną: zakup książek, prenumeratę czasopism, a także prowadzenie działań mających popularyzować i upowszechniać książkę i bibliotekę w środowisku; jest zbyt niskie zatrudnienie, szczególnie w dawnych bibliotekach gminnych, nie przywiązuje się dużej wagi do prac nie związanych bezpośrednio z obsługą czytelników. Głównie dotyczy to: ewidencji i opracowania zbiorów, tworzenia i rozbudowy warsztatów informacyjno-bibliograficznych, systematycznego prowadzenia selekcji zbiorów, czynności związanych z odyskutowaniem książek od czytelników, okresowych kontroli księgozbioru, opieki merytorycznej nad filiami i punktami.

Dlatego wszelkimi możliwymi sposobami należy ograniczać negatywne skutki przekształceń bibliotek samorządowych w instytucjach połączonych. Dotyczy to korekty w postanowieniach statutowych. Należy precyzyjnie wyodrębnić specyfikę i funkcję biblioteki działającej w ramach centrum kultury. Ważniejsza jednak od zapisów w statucie jest i będzie praktyka funkcjonowania. Należy utrzymać rangę bibliotek i poziom usług czytelniczych na obsługiwanym terenie.

Aby usprawnić funkcjonowanie bibliotek w ramach ośrodków kultury, Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna proponuje zapewnić bibliotekom autonomię poprzez:

- utrzymanie funkcji kierownika bibliotek, aby zapewnić możliwość nadzoru nad siecią biblioteczną i właściwym realizowaniem zadań bibliotek,
- zachowanie możliwości decydowania o podziale pieniędzy biblioteki przez jej kierownika,
- korzystanie z opinii bibliotekarzy i WiMBP w Zamościu przy podejmowaniu decyzji dotyczących biblioteki.

Należy również zwrócić uwagę na sprawy organizacyjne:

- przy obsadzie 1-etatowej nie obciążać bibliotekarzy dodatkowymi zajęciami, ponieważ powoduje to złą realizację podstawowych zadań biblioteki,
- w placówkach pełniących funkcję bibliotek gminnych zatrudniać przynajmniej 2 pracowników, co umożliwi uniknięcie przerw w udostępnianiu zbiorów i nie spowoduje obniżenia poziomu usług bibliotecznych,

Należy zwrócić szczególną uwagę na zakup nowości i gromadzenie zbiorów zgodnie z Zarządzeniem nr 42 MKiS z dnia 24 XI 1980 r. w sprawie norm zaopatrzenia bibliotek publicznych w nowości wydawnicze (Dz. Urz. MKiS nr 7 poz. 27), co jest podstawą działalności merytorycznej bibliotek.

Pomocnym byłoby poznanie przez dyrektorów Ośrodków Kultury, przedstawicieli UG, specyfiki pracy bibliotek oraz poznanie norm prawnych, regulujących działalność bibliotek publicznych.

Oprac. Anna Kalniuk

Jubileusze bibliotek gminy Zamość

Gmina Zamość istnieje od 1972 roku. Jej granice w obecnym kształcie zostały ostatecznie uregulowane w 1976 r. Na terenie gminy działa 7 bibliotek publicznych. Pierwszą biblioteką założoną w 1949 roku jest biblioteka w Wysokiem, w 1950 powstaje biblioteka w Mokrem, a w 1955 biblioteka w Lipsku i w Zawadzie.

Początki działalności bibliotek były bardzo trudne, mieściły się przez bardzo długi okres w mieszkaniach prywatnych, na początek liczyły po ok. 200 vol. Były to książki darowane przez mieszkańców i przez bibliotekę powiatową, obecnie bibliotekę wojewódzką.

Dynamiczny rozwój bibliotek przypada na lata 60-te. Powstają również punkty biblioteczne i tak:

biblioteka w Wysokiem prowadzi — 11 punktów,

biblioteka w Mokrem — 8 punktów

biblioteka w Zawadzie i Lipsku po 6 punktów.

Wraz ze zmianami administracyjnymi struktury państwa, zmieniły się role i zadania bibliotek. Zaczęły funkcjonować jako podsta-

Przedstawiciele władz samorządowych i zaproszeni goście podczas jubileuszu bibliotek.

wowe placówki kultury, nie tylko gromadziły, opracowywały, udostępniały księgozbiór, ale zaczęły organizować różne imprezy kulturalne, spotkania autorskie, spotkania z ciekawymi ludźmi, konkursy itp.

Korzystnym okresem w uzupełnianiu księgozbiorów są lata 70-te. Centralne zakupy księgozbioru w ciągu roku wynoszą od 600 do 1000 vol. na bibliotekę. Ilość wpływów do bibliotek była duża, choć nie zawsze trafiały te tytuły, na które było zapotrzebowanie. Dla biblioteki w Wysokiem był to okres najgorszy, przyczyną były bardzo trudne warunki lokalowe, powierzchnia biblioteki wynosiła 18 m². Zakupy księgozbioru zostały wstrzymane na dłuższy okres. Na początku lat 80-tych księgozbiór w bibliotekach wynosił:

w Wysokiem 4850 vol.

w Mokrem, Zawadzie, Lipsku — ponad 7000 vol.

Biblioteki nie miały stałego lokalu, księgozbiory były stale przenoszone, co powodowało ich niszczenie. Dopiero w 1986 roku biblioteka w Zawadzie otrzymała lokal przy nowo wybudowanej Remizie Strażackiej.

W ciągu 45 lat działalności bibliotek, występowała również duża płynność kadry. Bibliotekarki: p. Czesława Kusz, p. Danuta Kowalska — w zawodzie bibliotekarza przepracowały ponad 20 lat. Ich praca była wyróżniana dyplomami, nagrodami pieniężnymi, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”. P. Czesława Kusz otrzymała w 1989 r. Złoty Krzyż Zasługi. Obecnie obydwie Panie przebywają na emeryturze.

Najdłuższy staż pracy posiada Pani Genowefa Czerwieniec, która w bibliotece w Zawadzie pracuje od 35 lat. To właśnie Panie Gienia tworzyła tę bibliotekę, poznawała i realizowała potrzeby środowiska. Za swoją pracę była wielokrotnie nagradzana. W 1980 r. otrzymała wyróżnienie we współzawodnictwie bibliotek, otrzymała odznakę „Zasłużony Działacz Kultury” oraz Złoty Krzyż Zasługi.

Lata 90-te otwierają nową epokę w dziejach bibliotek, które stają się placówkami samorządowymi. Niesie to za sobą możliwości rozwoju bibliotek, a także stwarza zagrożenia.

Sytuacja lokalowa poprawia się: FB w Wysokiem otrzymała nowy lokal w 1993 r. a FB w Lipsku przeniosła się do nowego lokalu w styczniu 1994 r.

Natomiast w latach 1990 — 93 systematycznie ulegają rozwiązaniu punkty biblioteczne, zaś od 1 stycznia 1993 roku Uchwałą Rady

Współczesna sztuka "O Jasiu i Małgosi" w wykonaniu kółka teatralnego działającego przy FB Wysokie. U dołu fragment wystawy rzeźb p. Flisa z Siedlisk

Gminy Zamość przeprowadzono reorganizację bibliotek, polegającą na zmniejszeniu zatrudnienia w 6 bibliotekach.

W 1994 roku biblioteki Gminy Zamość zakupiły 2 670 vol. tj. 14,2 vol. na 100 mieszkańców, a 1,06 książki na 1 czytelnika. Zakwalifikowało go Gminę Zamość na 4 miejscu w skali województwa.

Zarejestrowano 2 517 czytelników, wypożyczono 51 493 vol. Znaczącym wydarzeniem w historii biblioteki gminy Zamość były obchodzone 8 października 1995 roku jubileusze 45-lecia bibliotek w Mokrem i Wysokiem, 40-lecia bibliotek w Lipsku i w Zawadzie.

Uroczystość zorganizowana w Filii Bibliotek w Zawadzie, zgromadziła liczną grupę gości, wśród których byli przedstawiciele władz wojewódzkich, gminnych, lokalnych oraz czytelników, mieszkańców okolicznych miejscowości i bibliotekarzy. Były kwiaty, dyplomy, upominki, życzenia i gratulacje za wkład pracy włożonej w rozwój bibliotek. Urozmaiceniem obchodów była część artystyczna w wykonaniu dzieci, młodzieży i kół śpiewaczych.

45— i 40-lecie działalności bibliotek ilustrowała wystawa zgromadzonych regionalistów, kronik bibliotek, prac plastycznych dzieci. Ponadto można było obejrzeć rzeźby p. Z. Flisa z Siedlisk.

Dla upamiętnienia jubileuszu wydany został biuletyn informacyjny Biblioteki w Wysokiem, zawierający historię miejscowości i biblioteki. Zaproszeni goście zostali podjęci lampką szampana. Gorącymi oklaskami przyjęto wypowiedź wójta Tomasza Czyżewskiego o potrzebie istnienia i rozwijania bibliotek oraz możliwości zwiększenia zatrudnienia w bibliotekach.

Jubileusz ten obchodzono nie przez przypadek. Miał służyć przede wszystkim uaktywnieniu bibliotekarzy oraz zaznaczeniu obecności w środowisku poprzez ukazanie dotychczasowych osiągnięć. To, czego najbardziej życzą sobie czytelnicy i bibliotekarze, to większe lokale dla bibliotek, nowoczesne i estetyczne wyposażenie. Dzięki temu praca bibliotekarzy byłaby wykonywana na wyższym poziomie merytorycznym niż jest to możliwe w dniu dzisiejszym.

Teresa Welcz
— GBP Sitaniec

Badania czytelnicze przeprowadzone w 1995 r.
przez WiMBP w Zamościu nt.:

Poczytność bestsellerów i nowości wydawniczych wśród czytelników bibliotek publicznych województwa zamojskiego

Badania miały na celu ustalenie:

- jaka jest poczytność bestsellerów i nowości wydawniczych wśród użytkowników bibliotek publicznych naszego województwa,
- czy zapotrzebowanie na nowości książkowe jest zaspokajane i jaka jest ich dostępność,
- jakie są źródła informacji o nowościach i książkach wartych przeczytania,
- jakie są motywacje i zainteresowania czytelnicze, jakich nowości poszukują czytelnicy, czy są książki „modne”.

Badaniami objęto czytelników i użytkowników bibliotek publicznych woj. zamojskiego powyżej lat 14. Ze względu na liczbę czytelników badania miały charakter reprezentacyjny, dobór próby był losowy.

Na wstępie, jako hipotezy wyjściowe założono, że:

- istnieje zapotrzebowanie na bestsellery i nowości wydawnicze,
- zainteresowania czytelnicze nie są stałe i niezmienne, lecz podlegają zmianom.

W badaniach posłużono się ankietą. Ta forma wywiadu pisemnego pozwala na szybkie przebadanie danej zbiorowości, jednak niesie największe ryzyko zafalszowań, tj. rozbieżności między preferencjami a wyborem są najtrudniejsze do wychwycenia. Ponadto, jak we wszystkich niemal badaniach nad kulturą, ludzie powszechnie deklarują przywiązanie do kultury i podkreślają jej życiową wagę, a jednocześnie przejawiają bardzo umiarkowane skłonności do realizacji związanych z nią zachowań. Dlatego też należy to wziąć pod uwagę uogólniając przedstawione wyniki badań.

Ankieta, którą się posłużono w badaniach była anonimowa. Zawierała 15 pytań i listę książek. Pytania nr 1 — 9 były pytaniami zamkniętymi, z tego 2, 5, 7 i 8 dawały możliwości wpisania innej wersji odpowiedzi. Pytanie nr 11 było półotwarte, a 10, 12 i 15 umożliwiało własną, szerszą wypowiedź. Część pytań (pytania koniunktywne) dawała możliwość wyboru więcej niż jednej odpowiedzi.

Pytanie nr 13 zawierało zestawienie najnowszych popularnych serii beletrystycznych.

Lista obejmowała tytuły najnowszych wydarzeń książkowych (tj. także książki, do których biblioteki mogły już swobodnie dotrzeć biorąc pod uwagę czas wydania i termin badań). Tytuły te były czytelnickimi wydarzeniami 1994 r. Pochodziły z list rankingowych księgarń, jako książki najlepiej „sprzedające się”, książki, o których się mówiło i które zaistniały w świadomości społecznej. Wybrane były pod kątem zainteresowań większości czytelników, tj. literatura piękna popularna z uwzględnieniem literatury użytkowej — nowego zjawiska wydawniczego, jakim są poradniki typu: jak zostać modelką, jak skutecznie ubiegać się o pracę, jak organizować czas, itp.

Listę ułożono na podstawie „Księgarskich notowań” z „Rzeczpospolitej”, list książek najlepiej sprzedających się „Radia Zet” i biuletynu nowości wydawniczych „MEGARON”, zapowiedzi wydawniczych i recenzji miesięcznika „Nowe Książki”. Uwzględniono także zestawienia książek polecanych przez „Tygodnika Powszechny” i „Politykę”, lecz w mniejszym stopniu, gdyż przeznaczone były głównie dla czytelników wyrobionych literacko, zawierały dzieła literackie i syn-tezy historyczne pomijając raczej literaturę popularną.

W sumie wybrano 113 tytułów, które podzielono na 11 zestawów zawierających: wartościową literaturę współczesną obcą (2) i polską — tzw. klasyczną, literaturę rozrywkową — horrory, romanse, sensację, fantastykę i tzw. „fantasy”, literaturę biograficzną i „filmową”, tj. książki, dla których reklamą są znane filmy, a także wspomnianą już literaturę użytkową reprezentowaną przez poradniki. Jedno zestawienie zawiera książki o bardzo różnorodnej tematyce, których nie sposób było pominąć, gdyż były wydarzeniami ubiegłego roku. Zestawienia obejmują po 8 — 10 tytułów.

Zebrano 241 ankiet. Po weryfikacji pozostało 235. Osoby badane to w większości kobiety (70,6%), tylko niecała 1/3 ankietowanych to mężczyźni (29,4%). Respondenci to głównie mieszkańcy mniejszych wsi (40,0%). W miejscowościach gminnych mieszka 17,9% badanych, w miastach 22,5% i w Zamościu 19,6%. Wśród ankietowanych czytelników znaleźli się przedstawiciele różnych przedziałów wiekowych:

15 — 19 lat	38 osób	16,2%	ogółu
20 — 29 lat	50	21,3%	respondentów
30 — 45 lat	106	45,1%	
46 — 60 lat	30	12,8%	

powyżej 60 lat	10	4,2%	
brak danych	1	0,4%	
Różne było też ich wykształcenie:			
podstawowe	11 osób	4,7%	ogółu
zasadnicze	21	8,9%	respondentów
młodzież szkół średnich	30	12,8%	
średnie	129	54,9%	
studenci	6	2,5%	
niepełne wyższe	10	4,2%	
wyższe	26	11,1%	
brak danych	2	0,8%	

Po przeanalizowaniu zebranego materiału badawczego okazało się, że:

40 osób (czyli 17,0%) nie przeczytało żadnego z wymienionych tytułów, pozostałe osoby (195 os.) przeczytały w sumie 1468 książek — co daje średnią 6,25 przeczytanych książek z załączonej listy na jednego czytelnika. Średnia ta jest prawie równa średniej liczbie książek zakupionych przez 1 bibliotekę (6,38). Najbardziej poczytne są książki, na podstawie których nakręcono głośne filmy (Lista Schindlera, Wywiad z wampirem, Firma, Raport Pelikana). Średnio, każdy z wymienionych i pozostałych „filmowych” tytułów przeczytało 33,1 osoby. Na drugim miejscu, lecz o ponad połowę mniej osób czyta romanse (14,8 osób na 1 tytuł). Następnie literatura współczesna polska (13,5 os.), obca (13,0 os.). Bardziej poczytne niż książki sensacyjne (12,2) wydają się być horrory — również 13,0 osoby na każdy wymieniony tytuł. Ponad 10 osób (10,3) przypada na każdy tytuł powieści biograficznej, fantastyka i fantasy — 7,1, zaś wszelkiego rodzaju poradniki — 4,2.

Najbardziej wśród czytelników popularne są serie:

Serduszka	93 osób	39,6%
Harlequin	93	39,6
Biblioteka Bestsellerów	83	35,3
Arcydzieła Literatury Światowej	62	26,4
Seria z Różą	60	25,5
ABC. Klasyka dla każdego	41	17,4
Pasje i Namiętności	39	16,6
Biblioteczka pod Różą	37	15,7

SF & Fantasy	36	15,3
Fantasy	35	14,9
Srebrna Seria	31	13,2
Mistrzowie SF	30	12,8
Złota Seria	28	11,9
Biblioteka Mistrzów	27	11,5
Biblioteka Konesera	26	11,1

pozostałe serie poniżej 20 osób i 10%

Najbardziej poczytne tytuły to:

Michael Crichton: Park Jurajski	72	30,6
Jan Paweł II: Przekroczyć próg nadziei	67	28,5
Erskine Caldwell: Poletko Pana Boga	52	22,1
Jadwiga Courths-Mahler: Podróż poślubna	51	21,7
Tomas Keneally: Lista Schindlera	44	18,7
Mario Puzo: Sycylijczyk	38	16,2
Julio Cortazar: Gra w klasy	34	14,5
John Grisham: Firma	29	12,3
John Grisham: Raport Pelikana	29	12,3
R. Camppl: Wieża strachu	29	12,3
Alister MacLean: Wyścig ku śmierci	27	11,5

Poza listą wymieniana jest „*Saga o ludziach lodu*” M. Sandemo.

Dobierając sobie lekturę najczęściej czytelnicy zdają się na bibliotekarza (59,1%). Rządziej kierują się informacjami z radia, prasy, TV i opinią znajomych (po 35,3% respondentów). Część (23,8%) wybiera sobie książki do czytania sama lub sięga po nie przypadkowo.

Największy wpływ na wybór danej książki ma jej tematyka (80,9%), 55,7% wybiera książkę ze względu na autora, 27,7% bierze pod uwagę serię wydawniczą. Tylko 7,7% czytelników kieruje się „*modą*” na daną książkę i ciekawą okładką lub szatą graficzną.

„*Książki modne*” to takie, które są wydarzeniami kulturalnymi, mówi się o nich i wypada je przeczytać, by nie odstawać od tych, którzy czytają, myślą, dyskutują.

Z czytelników, którzy zakreślili, iż czasami czytają książkę, gdyż jest „*modna*” — tylko 1 osoba poniżej 20 lat. Wśród młodzieży zdaje się zanikać moda na czytanie. To młodzież ucząca się (ze szkół średnich) zakreślała najczęściej, że odwiedza bibliotekę sporadycznie, skłania ją do tego nauka, rzadko sięga po literaturę piękną poza

lekturami, a wybierając daną książkę kieruje się „*poleceniem nauczyciela*”.

Spośród respondentów aż 91,1% książki do czytania bierze głównie z biblioteki, ale także 38,3% pożycza od znajomych i tyleż samo kupuje, chociaż część zaznacza, że zakupy są raczej sporadyczne. Co 4 osoba badana (26,8%) korzysta z biblioteki z powodu braku możliwości kupowania książek (powodem jest cena książek i brak pieniędzy). Aż 48,1% respondentów biorących udział w badaniach odwiedza bibliotekę co najmniej raz w tygodniu, a 44,3% raz na miesiąc — tylko 7,6% — rzadziej).

Jednak biblioteki nie zaspokajają zapotrzebowania zwracających się do nich czytelników. Brak danej książki w bibliotece był zdecydowanie główną przyczyną nieprzeczytania jej mimo chęci ku temu. Jako kolejne przyczyny wymieniono: trudności w zdobyciu danego tytułu, brak pieniędzy na zakup oraz brak czasu. Jeden z czytelników nie przeczytał dotychczas upragnionej książki, bo w bibliotece nie doszła jeszcze do niego kolejka (M. Sandemo: Saga o ludziach lodu).

Czytelnicy dopominają się o więcej powieści biograficznych i sag skandynawskich. Poszukują i chętnie czytają wszystkie książki ulubionych autorów, takich jak:

William Whraton	Anita Brooknej
Michael Crichton	Barbara Cortland
John Grisham	Jadwiga Courths-Mahler
Tom Clancy	Maria Nurowska
Robin Cook	Daniel Steel
Ken Follet	Barbara Taylor Bradford
Colin Forbes	Gustaw Herling-Grudziński
Fryderick Forsyth	Tadeusz Konwicki
Alistair MacLean	Jerzy Kosiński
Robert Ludlum	Ireneusz Redliński
Agata Christie	Waldemar Łysiak
Glen Cook	Isaac Bashevis Singer
Andre Norton	Peter James
J.R.R. Tolkien	Stephen King
Andrzej Sapkowski	J. Saul
C.J. Cherryh	Peter Straub
R. Campell	Ch. Fowler

Wnioski

- Czytelnicy poszukują nowości wydawniczych. Interesują się, co nowego znajduje się w księgarniach i na bibliotecznych półkach.
- Większości nie stać na kupno w księgarniach i korzysta z usług biblioteki.
- Bardzo często czytelnicy nie docierają do poszukiwanych książek, zapotrzebowanie na nowości wydawnicze w dużym stopniu nie jest zaspokajane.
- Zbieżność średniej liczby tytułów zakupionych do 1 biblioteki (6,38) ze średnią tytułów przeczytanych przez 1 czytelnika (6,25) sugeruje, że wszyscy czytelnicy czytają każdą lub prawie każdą nową książkę zakupioną do biblioteki. Jako że badania przeprowadzono wśród użytkowników bibliotek, którzy w większości deklarują, że nie stać ich na kupowanie książek — poczytność poszczególnych tytułów nie tyle zależy od preferencji czytelnicych, co jest zdeterminowana zakupem nowości do biblioteki. Z wymienionych powieści biograficznych najwięcej respondentów przeczytało „*Autobiografię*” J. Chmielewskiej i „*Chanel — kobieta niezwykła*” A. Madsen, najmniej — bo tylko 1 osoba — P. Raina: Jaruzelski — młode lata. Z wymienionych tytułów najwięcej bibliotek zakupiło do swoich zbiorów również „*Autobiografię*” J. Chmielewskiej, „*Chanel — kobieta niezwykła*” A. Madsen, najmniej, bo żadna biblioteka nie zakupiła książki P. Raina: Jaruzelski — młode lata.
- Te i podobne zbieżności, które widzimy w przypadku poradników i in., nakazują ostrożność przy uogólnianiu wniosków nt. poczytności bestsellerów i nowości wydawniczych przez czytelników bibliotek publicznych.

Oprac. Małgorzata Wojtas

„MAŁE OJCZYZNY”

W maju 1995 r. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu Towarzystwo Społeczno-Kulturalne „Renesans” oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich O/Zamość ogłosiły Wojewódzki Konkurs ph. „Moja mała ojczyzna”, przeznaczony dla dzieci i młodzieży, którym idea małych ojczyzn jest bliska.

Mała ojczyzna to najbliższy świat, w którym żyjemy na co dzień: przyroda, ludzie i tworzona przez nich nieustannie kultura. Można to być najbliższe sąsiedztwo: wieś, miasteczko, gmina, osiedle lub dzielnica wielkomiejska. Mała ojczyzna to przeszłość i tradycja, to teraźniejszość, to przyszłość zarówno najbliższa jak i ta bardziej odległa.

Celem konkursu było:

- rozbudzenie zainteresowania problemami swojej miejscowości,
- promowanie dorobku kulturalnego i gospodarczego oraz innych walorów swojej miejscowości,
- zaktywizowanie dzieci i młodzieży do badań nad historią najbliższej okolicy,
- stworzenie możliwości pokazania tak pozytywnych, jak i niepokojących zjawisk zachodzących w najbliższym otoczeniu młodzieży,
- popularyzacja regionalizmu wśród całego społeczeństwa naszego województwa.

Konkurs przebiegał na terenie całego województwa w dwóch etapach. Na etap wojewódzki napłynęło 117 prac, spośród których jury w składzie:

- Zofia Piłat — prezes Towarzystwa Społeczno-Kulturalnego „Renesans”
- Elżbieta Gnyp — plastyk
- Regina Pałczyńska — historyk

ocenilo wszystkie prace i biorąc pod uwagę ich poziom, samodzielność wykonywania, szerokość omawianego zagadnienia, dociekliwość i oryginalność, wykorzystanie źródeł, inwencję twórczą autorów, estetykę nadesłanych prac — zaproponowało następujące nagrody i wyróżnienia:

- kategorii dzieci do lat 11: nagrodę Grand Prix przyznano Damiłowi Pyrzowi ze Szkoły Podst. w Rudzie Żurawieckiej, gm. Lubyca Królewska — za niezwykle interesujące spojrzenie na

własną „ojczyznę” oraz ciekawy materiał faktograficzny, poparty własnymi zdjęciami.

Wyróżnienia w tej kategorii otrzymali: Anna Sokolińska i Piotr Klarys z Zamościa oraz Marta Hałasa i Barbara Wójtowicz z Kunek, gm. Susiec;

— w kategorii młodzież szkoły podstawowej 12 — 15 lat: nagrodę Grand Prix otrzymały Horodlanki: Daria Daruk i Anna Kucharska — za szczególnie bogaty i interesujący album o Horodle.

Wyróżnienia w tej kategorii otrzymały: Joanna Hyz i Agnieszka Psiuk za ciekawie przedstawioną historię i dzień dzisiejszy Aleksandrowa, Katarzyna Karczmarzyk oraz Jolanta Paprocka-Kielbasa — hafciarka i poetka z Korytkowa Dużego, gm. Biłgoraj za album o swojej małej ojczyźnie — Korytkowie Dużym, Anna Maciocha, Magda Blicharz i Maria Błażyńska — za niezwykle humorystyczne przedstawienie Aleksandrowa, Marta Litwińczuk z Horodla i Anna Kostrubiec z Krynic — za ciekawie przedstawiony materiał faktograficzny i ilustracyjny, Justyna Szymańska i Agnieszka Złomiec — za interesujący informator turystyczny o Zamościu oraz Katarzyna Jarmusz i Joanna Kucharska — za minimonografię Zamość 1580 — 1866.

— w kategorii młodzież szkół średnich: nagrodę Grand Prix przyznano Barbarze Typek z Woźuczyna, gm. Rachanie za „Przewodnik po Woźuczynie” zawierający wyczerpujący materiał faktograficzny i ilustracyjny.

Wyróżnienia w tej kategorii otrzymali: Joanna Burcon za „Rys historyczny Nielsza” opracowany nie tylko w oparciu o dostępne materiały drukowane ale i źródła archiwalne oraz Eliza Widz za ciekawy „Przewodnik po ziemi gorąjskiej”. Poza konkursem wyróżniono pracę Krzysztofa Wrzyszcza pt. „Uchante w ilustracjach”.

Organizatorzy wyrażają zadowolenie z poziomu nadesłanych prac oraz dużego zaangażowania organizatorów szczebla gminnego i opiekunów pilotujących wykonywanie prac. Cieszy fakt wychowywania w rodzinie najmłodszego pokolenia w szacunku i miłości do własnej ojczyzny. Opiekę nad przygotowaniem wielu prac sprawowali rodzice lub najbliższa rodzina. Autorzy prac starali się pokazać własny punkt widzenia swojej ojczyzny, jej historię, dzień dzisiejszy, przyszłość oraz swoje miejsce w tej rzeczywistości. Sięgnęli nie tylko do dostępnych opracowań drukowanych ale i do źródeł archiwalnych, dotarli do interesujących ludzi, którzy są chlubą ich miejscowości, przeprowadzili z nimi rozmowy, pokazali ich zasługi.

Uroczyste podsumowanie konkursu wraz z wręczeniem nagród odbyło się 14 grudnia 1995 r. w obecności bibliotekarzy bibliotek publicznych, którzy mieli okazję zapoznać się z nagrodzonymi pracami eksponowanymi na wystawie pokonkursowej. W spotkaniu brała również udział dr Barbara Białkowska z Biblioteki Narodowej zajmująca się problematyką bibliotekarstwa i czytelnictwa dziecięcego, która wygłosiła referat nt. „*Biblioteki wobec czytelnictwa dziecięcego w aktualnych warunkach*”.

Oprac. Danuta Zwolińska

„SPOTKANIA Z POEZJĄ” w GMINIE ZAMOŚĆ

„Spotkania z poezją” były tematem Gminnego Konkursu Recytatorskiego, jaki zorganizowała Biblioteka Publiczna w Wysokiem.

Głównym celem konkursu było przybliżenie i popularyzacja twórczości poetów polskich, jak również prezentacje własnej twórczości przygotowanej przez uczestników. Do udziału zaproszono wszystkie biblioteki z terenu gminy Zamość. Zgłosiły one 32 uczestników, którzy zostali podzieleni na cztery grupy wiekowe.

Komisja konkursowa, w skład której weszli z-ca Wójta Gminy Zamość Pan Tomasz Czyżewski oraz Pani Grażyna Kawala, Pani Anna Rychter i Pani Teresa Welcz, miała „twardy orzech do zgryzienia” przy ocenie prezentowanych interpretacji.

Konkurs był wspaniałą okazją do porównania i wzbogacania umiejętności recytatorskich z zakresu interpretacji, doboru repertuaru oraz ogólnego wyrazu artystycznego. Ta piękna i pożyteczna forma działalności kulturalnej mogła się urzeczywistnić dzięki przychylności Władz Gminy, Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej w Zamościu oraz Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Zamościu, którzy widzieli potrzebę krzewienia kultury słowa wśród najmłodszej grupy naszego społeczeństwa.

Jury po długich dyskusjach przyznało wyróżnienia w poszczególnych grupach wiekowych.

I. gr. wiekowa	od 12 do 13 lat	
		Mariusz Pastuszak SP Sitaniec
		Agnieszka Siemko SP Borowina Sitaniecka
II. gr. wiekowa	od 13 do 14 lat	
		Agnieszka Bergiel SP Płoskie
		Iwona Niścior SP Borowina Sitaniecka
III. gr. wiekowa	od 14 do 15 lat	
		Magdalena Baj SP Wysokie
IV. gr. wiekowa	bez ograniczeń	
		Zespół Wokalny SP Siedliska
		Zespół Wokalny SP Pniówek

Pozostali uczestnicy zostali uhonorowani nagrodami rzeczowymi oraz dyplomami.

W związku z organizowanym konkursem został wydany informator, przybliżający sylwetki poetów polskich. W czym tkwi sekret niezwykłego sukcesu dzieł poetów polskich?

Przewodniczący komisji p. Tomasz Czyżewski wręcza nagrody uczestnikom konkursu.

Pytanie takie byłoby może bezprzedmiotowe, gdyby ci wszyscy, którzy do dziś na poezję nie przestali reagować z podziwem, z zachwytem, nie mieli poczucia jej dokładności..."

W procesie edukacji kulturalnej młody człowiek zdobywa wiedzę i doświadczenie życiowe decydujące o zakorzenieniu w kulturze własnego narodu oraz służące w kształceniu więzi ze światem, nabywa umiejętności poznawania siebie i kierowania własnym życiem.

Z kontaktów z poezją czerpie wartości pozwalające mu zrozumieć innych ludzi. Pobudza aktywność, odwagę i zaufanie do samego siebie owocujące w nauce.

Obecnie konieczne stało się wypracowanie nowego modelu szeroko rozumianego procesu kształcenia estetycznego obejmującego m.in.:

- indywidualny, nieschematyczny kontakt z poezją;
- kształcenie wrażliwości na poezję, zrozumienie języka i nabywanie umiejętności posługiwania się nim;
- próby samodzielnego tworzenia poezji przez najbardziej zdolną młodzież.

Organizacja takiego typu kontaktów powoduje ożywienie ruchu wokół książki oraz czytelnictwa.

Formy takiej działalności stały się już cykliczne i będą kontynuowane w dalszej działalności biblioteki.

Małgorzata TRACZ VEL BEDNARCZYK
Biblioteka Publiczna w Wysokiem

„WOJEWÓDZKI KONKURS NA TOMIK POEZJI 1995” ROZSTRZYGNIĘTY

W lipcu 1995 r. Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna oraz Wojewódzki Dom Kultury w Zamościu, a także Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich O/Zamość ogłosiły „Wojewódzki Konkurs na Tomik Poezji 1995”. Patronat nad konkursem objął Wydział Kultury, Sportu i Turystyki Urzędu Wojewódzkiego w Zamościu.

Konkursu adresowany był do poetów na stałe zamieszkałych w województwie zamojskim, zarówno do debiutantów, jak i literatów mających w swoim dorobku publikacje książkowe. Warunkiem uczestnictwa w konkursie było nadesłanie zatytułowanych tomików złożonych z co najmniej 30 utworów w kategorii — debiuty lub z przynajmniej 50 utworów w kategorii — tomik debiutancki.

Na konkurs napłynęło 58 tomików, w tym 54 w kategorii — debiuty, spośród których Komisja Konkursowa w składzie:

- Iwona Smolka — krytyk literacki, dyr. programów muzyczno-literackich II programu Polskiego Radia.
- Jan Zdzisław Brudnicki — krytyk literacki, długoletni redaktor „Poezji”
- Roman Doktor — pracownik naukowy Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego

po dokładnym zapoznaniu się ze wszystkimi pracami przyznała jednogłośnie nagrodę — w kategorii tomik podebiutancki — dla Andrzeja Józefa Misiury za tomik zatytułowany „*Tak blisko*”. W kategorii — debiuty — wyróżniono tomiki Aleksandry Kujawskiej, Anny Garbaty, Mariusza Ostaszewskiego oraz Krzysztofa Konopy.

Zarówno jury jak i organizatorzy z zadowoleniem przyjęli do wiadomości, że konkurs już na starcie cieszył się dużym zainteresowaniem, o czym świadczyła ilość uczestników i zawartość kopert. Wśród nadesłanych tomów można było zauważyć wielość stylów i tradycji poetyckich, do jakich autorzy odwołali się.

O wyrównanym poziomie tomików debiutanckich świadczy fakt, że nie udało się wyłonić najwybitniejszego. Wyróżniono więc cztery najciekawsze — zdaniem jury — zbiory. Zaletą każdego z nich były różne walory artystyczne lub tematyczne. W jednych tomach zwracała uwagę młodzieńcza swada, w innych klasycystyczny ład, przywołujący do życia tradycyjny wiersz polski. Jedne z nich były bardziej osobiste, a nawet prywatne, inne zmierzały ku większej uniwersalizacji.

Jury z zadowoleniem stwierdziło, że Zamojszczyzna okazała się miejscem poezjotwórczym, a jej tradycja żyje w ludziach wszystkich pokoleń: od emeryckiego do uczniowskiego.

Konkurs na tomik poezji od bieżącego roku kontynuowany będzie w cyklu dwuletnim. Do udziału w drugiej edycji konkursu zapraszamy wszystkich poetów związanych z Zamojszczyzną stałym miejscem zamieszkania i życzymy sukcesu.

Oprac. Danuta Zwolińska

REFLEKSJE

DZIECKO A POTRZEBY INFORMACYJNE

Refleksje nad wychowaniem i edukacją.

Problemy informacji stały się nie tylko „*modnym*” problemem. Potrzeba obiegu informacji w społeczeństwach współczesnych jest coraz bardziej ważna, umiejętność korzystania z niej coraz niezbędniejsza na codzień, a tworzenie systemów informacji coraz powszechniejsze — wręcz globalne — przekraczające granice państw. Najbardziej niezbędne jest więc przygotowanie każdego człowieka do tego, by sam szukał informacji i umiał ją zdobywać. Chaos informacyjny, który cechuje nasze czasy staje się wyzwaniem dla wychowania, gdyż zmienia mentalność ludzi, zwyczaje kulturowe i sposób życia, a nawet struktury społeczne (ekspansywna grupa zawodowo-społeczna informatyków, którzy tworzą obecnie elitę społeczeństw Zachodu)¹.

Dlatego tak ważne wydają się w tym zakresie dyskusje nie tyle nad warsztatem informacyjnym, bazą danych i technicznymi możliwościami szybkiego porządkowania i przekazu informacji ile właśnie refleksje nad wychowaniem i edukacją do umiejętności poruszania się w świecie informacji.

Spójrzmy więc jak rodzą się i rozwijają, bądź zanikają, potrzeby informacyjne dziecka w okresie jego rozwoju i dorastania.

I. Potrzeby informacyjne dziecka.

Często wydaje się, że potrzeby informacyjne dziecka wiążą się głównie z procesem edukacji szkolnej i występują w miarę wzrostu zasobu wiedzy oraz zdobywania samodzielności życiowej.

Tymczasem psychologia rozwojowa i pedagogika wskazują, że potrzeby te występują o wiele wcześniej w życiu dziecka: w okresie jeszcze przedczytelniczym i przed szkolnym. Potrzeby informacyjne dziecka wiążą się z wrodzoną ciekawością wobec otaczającego świata i rozwijają wraz z rozwojem mowy dziecka. M. Debesse² wskazuje na intensywność i wielozmysłowość poznania u dziecka 3 — 5-letniego w tzw. „*wieku koziołka*”, w okresie spontanicznego pytania o wszystko i spontanicznej wypowiedzi twórczej małego dziecka. W tym okresie „*tysiąc pytań na minutę*” dziecko interesuje wszystko co je otacza, pyta o nazwy, znaczenia, funkcje, przyczyny, a głównym informatorem jest wtedy dorosły, który jest informatorem autorytarnym. Nadmierna ruchliwość i chłonność dziecka oraz bardzo szybka zmiana obiektu zainteresowań (zbyt mała koncentracja uwagi) są męczące dla dorosłych i często są przyczyną poważnych błędów

wychowawczych przez zbywanie byle czym pytań dziecka — zamykają bowiem wrodzoną ciekawość poznawczą i dociekliwość, blokując ufną kontakt z dorosłym, kształtują postawę bierności.

Drugi etap — to wejście w świat szkoły i książki (czyli systematycznej nauki). Niesie on na początku trud samodzielnego czytania, ale również pobudzenie ciekawości intelektualnej i zwiększenie samodzielności w zaspokajaniu własnej ciekawości, zwłaszcza samodzielnie korzystania z różnorodnych lektur i możliwości czytelniczych satysfakcji. Ale i tu nie ma żadnych cudownych i dobrych „*automatyzmów*”, bo proces szkolnego „*właczania*” wiedzy często nie pobudza samodzielności myślenia. Bierność przyswajania wiedzy szkolnej, programowej, nie uwzględnia indywidualnych cech umysłowości ucznia, jego zainteresowań ani własnego tempa przyswajania i zapamiętywania informacji. Nie ma tu miejsca na samodzielność obserwacji i myślenia ucznia. Może tę trudność niwelować w pewnym stopniu osobowość nauczyciela i jego styl nauczania oraz szczególnie umiejętna reklama czytelnicza, która potrafi zaciekawić książką i rozbudzić własne zainteresowania i pasje poznawcze ucznia.

Trzeci etap rozwoju psychofizycznego to okres dorastania, okres młodzieńczy. Stwarza on wielorakie możliwości, dostęp do różnorodnych źródeł informacji, pozwala na własną aktywność pozaszkolną. Niestety zbyt często obserwujemy właśnie na tym etapie brak jakichkolwiek zainteresowań, brak samodzielności myślenia i przyjmowanie nie tylko postawy bierności życiowej, ale unifikację zachowań i bezkrytyczne przyjmowanie stylu życia grupy rówieśniczej. Nieliczni są hobbyści „*odmieńcy*” mający swoje indywidualne pasje, choć często zdarzają się tu równie silnie fascynacje deskorolką (czyli zabawą i rozrywką) jak i nowoczesną techniką i technologią. Często w tej grupie młodzieży obserwujemy nalogowych „*komputerowców*” (nie tylko miłośników gier komputerowych), ale też biernych odbiorców telewizji i filmów wideo (głównie o tematyce sensacyjno-przygodowej i horrorów). Szeroka oferta poznawcza literatury, zwłaszcza niebeletrystycznej, niezbyt chętnie jest odbierana — czy zbyt mało atrakcyjnie oferowana, nie dociera do rąk młodych potencjalnych odbiorców, czy rozmija się z tematyką młodocianych zainteresowań? Czy może mimo dość bogatej i atrakcyjnej wydawniczo oferty księgarskiej nie dysponują tymi nowoczesnymi wydawnictwami o charakterze poznawczym nasze biblioteki?

Sądzę, że nie dość doceniana jest ważność oddziaływania literatury pięknej i jej funkcja wychowawczo-informacyjna wobec czytelnika.

nika w okresie dorastania. Silne pobudzenie sfery emocjonalnej młodzieży, przy braku doświadczenia życiowego: postawa buntu lub negacji wobec dorosłych a zarazem potrzeba autorytetów i wzorców: szukanie odpowiedzi na istotne pytania, z którymi młodzież nie potrafi, nie chce, bądź nie może zwrócić się do dorosłych z najbliższego otoczenia — stwarzają szczególnie korzystne warunki do głębokiego oddziaływania literatury pięknej. Książka bowiem jest nie tylko artystycznym — a więc mającym siłę oddziaływania emocjonalnego — przekazem autorskiej myśli i przesłania, ale daje czytelnikowi możliwość refleksji, zastanowienie się, próby oceny postaw bohaterów i określenia własnej postawy i przyjętych wartości. To właśnie książka (zarówno niebeletrystyczna, jak i beletrystyczna) jest tym nośnikiem informacji, który zmusza do uruchomienia własnej wyobraźni, daje możliwość zastanowienia się i refleksji czyli kształtowania osobistej wizji świata i systemu wartości.

Czwarty etap rozwoju to wchodzenie w dorosłość. Wiąże się to zwykle z wyborem kierunku studiów bądź pracy zawodowej, a sprawdza często do znalezienia pomysłu na własne życie. Bierność psychiczna, brak zainteresowań, a często brak aspiracji i chęci do wysiłku stwarzają trudności z podjęciem życiowych decyzji. Obserwowany często brak samodzielności życiowej, brak etosu pracy i aktywności własnej powoduje ucieczkę przed dorosłością i odpowiedzialnością za swoje życie w niefrasobliwość zabawy, używania i łatwizny, prymitywizm zachowań, często ucieczkę w alkohol i narkotyki. Uproszczony obraz świata, brak wyższych aspiracji życiowych, minimalizm uczestnictwa w kulturze i brak aktywności myślowej powoduje dominację uproszczonego przekazu informacyjnego kultury masowej i utrwalenie się stereotypów w sądach, postawach i zachowaniach.

II. Perspektywa przyszłości

— **potrzeby, oczekiwania, możliwości i zagrożenia.**

To co powiedziane zostało wyżej wskazuje na stałą aktualność też światowej pedagogiki o „rozzlewie” edukacyjnym współczesnego świata³ o potrzebie wychowania umysłów otwartych, nastawionych na innowacyjność, elastycznych tzw. zdolnych do szybkiego przystosowania się do nowych warunków i zadań. Mimo upływu lat i rozwoju nowych technik przekazu światowe systemy edukacyjne, ani nasze polskie możliwości, edukacyjne, nie przyniosły niestety w tym

zakresie żadnych radykalnych zmian, nie potrafiły usunąć zagrożeń ani zmodyfikować systemu kształcenia.

Kształtowanie w dzieciach aktywności twórczej i samodzielności myślenia wymaga podstawowej umiejętności: stawiania pytań i szukania na nie odpowiedzi — czyli kształtowanie potrzeb informacyjnych i uczenie dochodzenia do odpowiedzi tzn. umiejętności zdobywania potrzebnej informacji. Tego oczekujemy od współczesnej szkoły:

- aby wdrażała do samodzielnego zdobywania wiedzy (umiejętność znajdowania i selekcjonowania źródeł informacji)
- wyrabiała nawyk krytycznego myślenia
- kształciła język porozumiewania się (precyzja formułowania myśli)

J. Raczkowska⁴ wskazuje, że od sprawności dydaktycznej i wychowawczej współczesnej szkoły w dużej mierze zależy zdolność kolejnych pokoleń do wzajemnego komunikowania się i porozumiewania z innymi oraz właściwego korzystania z wszelkich systemów informacyjnych. A do naszych szkół średnich już wkracza możliwość korzystania z sieci Internet, która daje możliwość poprzez sieć komputerową wymiany myśli z całym światem i przekazywania informacji na każdy temat na drugi koniec globu⁵ sieć Internet obejmuje 85 krajów i ponad 3 miliony jej użytkowników.

Ale rozwój informatyki i nowoczesne możliwości komunikacyjne mają nie tylko swoje pozytywy. Nie do końca uświadamiamy sobie zagrożenia, które z sobą niesie „amok” komputerowy i telewizyjny dla psychiki i umysłowości młodego pokolenia. Martin Esslin w ciekawej książce „*The Age of Television*” zwraca uwagę na całkowite opanowanie świadomości dziecięcej przez telewizyjne przekazy. Jego zdaniem prawdziwą katastrofą jest ubezwłasnowolnienie nie rozwiniętych i nie ukształtowanych jeszcze umysłów. Młodzież odtwarza i powtarza zdarzenia telewizyjne, przejmuje sposób mówienia (np. z reklam). To jest „zerowanie osobowości”. Informacji dostarczają dziś głównie media, zwłaszcza TV (ok. 99%), którą masowo oglądają dzieci. Badania z 1992 r. wykazały, że młodzi Niemcy przebywają rocznie w szkole ok. 11 tys. godzin, a przed ekranem telewizyjnym, wideo i komputerem 15 tys. godzin⁶.

Młody człowiek zawsze szuka i potrzebuje informacji o sobie i świecie, chce zrozumieć otaczający świat, ale telewizja tego nie zapewnia. W niewielkim stopniu też czasopisma objaśniają, porządkują i pomagają zrozumieć współczesność. W Polsce przeważa bo-

wiem niestety komercjalizacja i w licznych, kolorowych na wzór zagraniczny, tytułach czasopism znajdują się miłąkie ciekawostki niezbyt płodne intelektualnie, przeważa bezrefleksyjna migawkowa relacja i kolorowe obrazki do oglądania. Jacek Wojciechowski i Jan Szczepański⁷ wskazują na to, że telewizja jest wprawdzie wynalazkiem wspaniałym, ale i niebezpiecznym, gdyż „upraszcza i odrealnia świat”, „funkcjonuje jak maszynka do marzeń na jawie”, „lansuje bierność”. Świat telewizyjny jest mozaikowy, fikcja miesza się z prawdą, nie ma w nim miejsca na bezstronność i obiektywizm informacji (informacja jest wyborem celowym). Dla młodego odbiorcy największym zagrożeniem wydaje się być: pasywność i bezkrytyczność odbioru, niebezpieczeństwo uproszczonej wizji świata i manipulacja informacyjna komunikatów telewizyjnych.

III. Implikacje praktyczne

Gdy audiowizualna sieczka informacyjna blokuje samodzielne myślenie i amputuje wyobraźnię młodych, to przeciwstawić się temu może właśnie czytelnictwo. Abstrakcyjny charakter pisma i niebывale bogactwo treści książek, decyduje o funkcjonowaniu wyobraźni, o myśleniu i refleksji, a więc nadal jest najlepszym nośnikiem wiedzy. Jan Szczepański⁸ zwraca uwagę, że świat baśni telewizyjnej kształtuje na długo zespół wyobrażeń dziecka o świecie (a jest to rzeczywistość, w której nie obowiązują prawa i zasady rzeczywistości codziennej ani zasady przyczynowości, nieodwracalności czasu itp.). Potem w szkole bajka o czarodziejach zostaje zastąpiona bajką o procesach życia ilustrowanych filmami telewizyjnymi. A ponadto w szkole młodzież spotyka się z trzecim rodzajem wizji świata: z ideologiami, które są wizjami świata budowanymi zgodnie z interesami grup społecznych, są konglomeratem wiedzy naukowej i życzeń oraz nadziei — i tu rodzi się niebezpieczeństwo tworzenia sobie nierealnego obrazu świata, często takiego od którego młodzi ludzie się odwracają, kwestionując w ogóle sens istnienia.

Współczesna psychologia poznawcza⁹ wskazuje nie tylko na ważność procesów informacyjnych, ale przede wszystkim na regulacyjną rolę osobistych celów w działaniu człowieka. Taka perspektywa patrzenia na osobowość człowieka przez pryzmat przyszłości sugeruje model człowieka intencjonalnego (homo teleologicus) wskazując, że stawianie celów i ich realizacja motywują osobistą aktywność człowieka, ukierunkowują uwagę, selekcionują informacje i nadają sens życiu. Jest to chyba bardzo pozytywna i ważka wskazówka dla wy-

chowawców i bibliotekarzy implikująca potrzebę rozwijania osobowości oraz indywidualnych pasji i aspiracji życiowych młodzieży. W hałaśliwym, pospiesznym, zbyt szybko zmieniającym się współczesnym świecie, przy nieograniczonych możliwościach informacyjnych a zarazem pasywności odbioru uproszczonych komunikatów masowych środków przekazu konieczne jest efektywniejsze wykorzystanie przekazu książkowego — a co za tym idzie potrzebna jest nowoczesna reklama książki i jej wartości oraz różnorodnych treści, które niesie. Książka jest bowiem ofertą informacyjną do samodzielnego poznawania świata wartości, emocji i wiedzy, umożliwia budowanie aktywnego myślenia: stawiania pytań i szukania odpowiedzi. Książka uczy refleksji. A nowoczesne techniki informacyjne pełnią rolę służebną wobec twórczego myślenia człowieka.

Dlatego właśnie rozwój człowieka — istoty myślącej — winien być priorytetowy w procesie wychowania i edukacji, rozwijanie osobowości, indywidualnych zainteresowań i tworzenie osobistych celów, które kierunkują aktywność poznawczą, selekcionują odbiór informacji i pobudzają własną aktywność człowieka, dając mu poczucie satysfakcji i wartości. Z takim programem winniśmy wkraczać w XXI wiek i taką perspektywę ukazywać młodym.

PRZYPISY

1. Jadwiga Raczkowska: Chaos informacyjny wyzwaniem dla wychowania, *Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze*, 1994, nr 10 s. 18 — 22
2. Maurice Debesse: *Etapy wychowania*, przekł. I. Wojnar, Warszawa 1981
3. Patrz — Raport Rzymski: Edgar Faure: *Uczyć się, aby być*, Warszawa 1975
4. Jadwiga Raczkowska j.w.
5. Jerzy Kraśniewski: *Infostrada XXI wieku*, *Głos Nauczycielski*, 1995, nr 7, s. 4
6. W. i E. Eicke: *Dzieci telewizyjne. O właściwym obchodzeniu się z różnorodnością* — cyt. za J. Raczkowską
7. Jacek Wojciechowski: *Wspaniałe i niebezpieczne*
Jan Szczepański: *W świecie tworzonym przez telewizję*
oba art. w: „*Sycyna*”. *Dwutygodnik kulturalny*, 1995, nr 6
8. Jan Szczepański: *Tworzenie obrazu świata*, „*Sycyna*”, 1995, nr 9(11)
9. Zbigniew Zaleski: *Psychologia zachowań celowych*, Warszawa 1991

dr Barbara Białkowska

Na przykład atlas

Aby wyjaśnić różnicę między drukowanym nośnikiem informacji a dyskiem optycznym, posłużę się przykładem jednego z zakupionych przez zamojską Bibliotekę Wojewódzką w 1995 roku CD-ROM-ów. Mam tu na myśli Atlas Świata wydany przez Dorling Kindersley Multimedia.

Każdy z nas miał do czynienia z drukowanym atlasem, więc wie, że można na nim oglądać mapy, wyszukiwać wybrane punkty geograficzne (niekiedy z trudem, niekiedy korzystając z indeksu), czasem zdobyć kilka dodatkowych informacji z załączonego tekstu.

Kiedy włączamy program z CD-ROM-u, ukazuje się na monitorze kolorowy, ruchomy glob. Możemy z pomocą myszki kręcić nim we wszystkie strony. Jeśli klikniemy, wskazując niektóre jego obszary ukazuje się na całym ekranie barwne zdjęcie wykonane na miejscu, które wskazaliśmy. Są i takie miejsca na globusie, na których „odnaleźć” można kilkuminutowy film z komentarzem (niestety, w języku angielskim).

Po świecie możemy podróżować oglądając jego mapy fizyczne bądź polityczne. Jeśli interesuje nas konkretne państwo, wybieramy na ekranie odpowiedni spis, za pomocą którego możemy szybko „otrzymać” jego mapę (w trzech skalach). Jeśli szukamy np. konkretnego miasta, uruchamiamy indeks alfabetyczny. Po odnalezieniu interesującej nas nazwy, klikamy na niej myszą i w przeciągu kilku sekund komputer prezentuje nam mapę z szukanym miastem pośrodku, które otoczone jest czerwoną, migającą obwódką.

Możemy nie tylko obejrzeć mapę danego państwa, ale również zdobyć o nim szereg informacji z zakresu polityki, środowiska naturalnego, demografii, socjologii itd. Służą do tego umieszczone w rogu ekranu małe ikony, łatwo kojarzące się z danym zagadnieniem. Po ich uruchomieniu, na ekranie ukazują się plansze z tekstami informacji (znowu ten angielski!).

Samo zdobycie informacji o danym państwie może nas nie satysfakcjonować. Co zrobić, jeśli chcemy np. porównać strukturę wyznaniową Albanii z taką strukturą Mozambiku? Nic prostszego. Klikamy na napis „Compare:” i ukazuje się lista państw świata. Wybieramy to, które nas interesuje i ekran dzieli się na dwie części, z których każda prezentuje kolorowy wykres. Jeśli chcemy mieć więcej informacji o odnalezionym przed chwilą państwie, „naciskamy” mały samolocik u dołu ekranu. Ten błyskawicznie „przewozi”

nas do żądanej części świata, gdzie znów możemy oglądać mapy, zdjęcia, filmy i co tylko zdołamy odnaleźć.

Interesującą nas mapę lub wykres możemy wydrukować na kolorowej drukarce.

To tylko część możliwości omówionego programu. Ile czasu trzeba, aby poznać wszystkie? Trudno powiedzieć. Należałoby wziąć miesiąc urlopu, a wolny czas przeznaczyć na podróże po wirtualnym (tzn. sztucznym) świecie.

Inne interesujące wydawnictwa na CD-ROM-ach, które możemy poznać w Bibliotece Wojewódzkiej to „*Encyklopedia nauki*” i „*Historia świata*” wydane przez to samo wydawnictwo co opisany atlas.

Internet — największa biblioteka świata

Internet — to światowa sieć komputerowa, z pomocą której możemy dotrzeć do najdalszych (rzecz jasna, tych skomputeryzowanych) zakątków świata. Funkcjonuje podobnie, jak sieć telefoniczna, z tym, że dzięki niej możemy mieć dostęp do tekstów, obrazów, filmów itp. O ile CD-ROM jest nowoczesną książką, o tyle Internet jest w pewnym sensie nowoczesną bibliotekę.

Coraz więcej instytucji jest podłączonych do Internetu. Już dziś możemy poprzez niego np. przejrzeć katalogi bibliotek na innych kontynentach czy np. obejrzeć zbiory Luwru. Istnieje nawet możliwość przejrzania niektórych „książek” w bibliotekach elektronicznych.

Biblioteka elektroniczna to taka, w której... nie ma książek. Treści zbiorów zapisane są w pamięci komputera. Możemy je czytać poprzez monitor, a w razie potrzeby drukować z nich stronicę.

Planuje się włączyć do sieci odpowiednio przygotowane wypożyczalnie kaset video. Dzięki temu, mając komputer przyłączony do Internetu nie będziemy musieli wymieniać kaset w wypożyczalni. Wystarczy, jeśli naciśniemy kilka klawiszy i obejrzymy wybrany film na ekranie komputera.

Biblioteka Wojewódzka w Zamościu planuje przyłączyć się do sieci Internetu, jednak trudno przewidzieć, kiedy to nastąpi. Największą przeszkodą są wysokie opłaty za eksploatację. Mamy jednak nadzieję, że z czasem będą one maleć.

Skuteczność informacji multimedialnej

Wiele informacji zawartych w tekstach uchodzi naszej uwadze. Ich przyswojenie wymaga wysiłku intelektualnego. Mając do dyspo-

zycji dźwięk i animację zapisane na multimediami, nie tylko szybciej przyswajamy informacje przez unikanie nieskończonych opisów, ale również dłużej postają one w naszej pamięci. Jeszcze bardziej utrwalają się one, gdy sami do nich docieramy poprzez pracę na komputerze. Z czasem nabieramy wprawy przy ich wyszukiwaniu, uczymy się logicznie kojarzyć pewne procesy.

W tym miejscu warto postawić pytanie: czy lepiej będzie przeladować swą pamięć niezliczoną ilością informacji, czy lepiej opanować umiejętność szybkiego i skutecznego dotarcia do nich, w razie potrzeby? Współczesna nauka daje nam twierdzącą odpowiedź na drugą część pytania. CD-ROM-y i Internet potwierdzają maksymę: „Potrzeba — matką wynalazków”.

Czy CD-ROM zastąpi książkę?

Zapewne tylko częściowo. A to z kilku przyczyn:

1. Nieprędko przeciętnego człowieka stać będzie na multimedialny komputer.

2. Względy zdrowotne — jak długo można wpatrywać się w monitor?

3. CD-ROM-y mogą zastąpić tylko literaturę naukową i popularnonaukową, w pierwszym rzędzie wydawnictwa o charakterze encyklopedycznym. Trudno sobie wyobrazić, aby czytać na komputerze powieść. (Domyślam się, że z beletrystyki na CD-ROM-ach w pierwszym rzędzie wydawane będą „*Harlekiny*” w wersji multimedialnej.)

4. Każdy czytelnik wie, że książki, zwłaszcza czytanej dla przyjemności, nie zastąpi żaden inny środek przekazu.

CD-ROM nie jest więc konkurencją dla każdej książki. Może od niej tylko przejąć część funkcji informacyjnej. Nie musimy się obawiać, że dzieła drukowane rychło odejdą w przeszłość.

Nie lekceważmy jednak roli komputerów we współczesnym świecie. W końcu z ich pomocą możemy powielać szybko więcej tekstów, tworzyć wspaniałą grafikę, szybko wyszukiwać informacje. Obecnie komputery sterują wielką produkcją, zaprowadzają porządek w ewidencji, dokonują skomplikowanych obliczeń. Ostatnio dzięki komputerowi istnieje nawet możliwość... uprawiania seksu na odległość.

Jacek Dorosz

Dział Automatyzacji i Przetwarzania Danych
Wojewódzkiej i Miejskiej Biblioteki Publicznej
w Zamościu

Wybór właściwego programu komputerowego dla biblioteki — kilka praktycznych rad dla początkujących.

Coraz więcej bibliotek uzyskuje możliwość zakupu sprzętu komputerowego. Sam komputer jednak nie wystarczy i jego typ nie ma większego znaczenia dla pracy w bibliotece. Większym problemem jest wybór właściwego oprogramowania, które należycie sprostałoby oczekiwaniom pracowników biblioteki, a także nie sprawiłoby trudności w obsłudze.

Trudno jest — zwłaszcza pracownikom bibliotek samorządowych — zasięgnąć obiektywnej porady odnośnie oprogramowania. Każda firma rozprowadzająca oprogramowanie twierdzi, że właśnie jej programy są najlepsze, wychwala ich zalety, skrzętnie ukrywając wady i niedociągnięcia. Warto więc, aby bibliotekarze (głównie ci z bibliotek samorządowych, zakładowych czy specjalistycznych) poznali pewne cechy programów bibliotecznych z punktu widzenia użytkownika.

W ciągu ostatnich kilku miesięcy pracownicy innych bibliotek zwracali się do mnie z zapytaniem o poradę w wyborze oprogramowania. Zdaję sobie sprawę, że wielu bibliotekarzy nie wie, do kogo się zwrócić i może zasięgnąć informacji jedynie w materiałach reklamowych. Z tymi głównie bibliotekarzami chciałbym podzielić się swymi doświadczeniami zdobytymi przy praktycznym wykorzystaniu programów komputerowych.

1. Oprogramowanie a typ biblioteki.

Przy zakupie oprogramowania dla biblioteki należy wziąć pod uwagę następujące fakty:

1. Ilość egzemplarzy. Nawet najmniejszą bibliotekę warto jest zautomatyzować, choćby ze względu na znaczne usprawnienia procesu wyszukiwania rzeczowego czy (miejmy nadzieję) utworzenie w przyszłości ogólnokrajowej sieci informacyjnej. Mała ilość woluminów pozwala na szybsze skomputeryzowanie biblioteki. Duża — sprawia większe kłopoty, jednak końcowy efekt daje niesamowite korzyści.

2. Charakter zbiorów. Istotne jest, czy jest to biblioteka publiczna (posiadająca różnorodne zbiory), czy też specjalistyczna.

3. Sposób udostępniania. Warto jest zakupić program, który umożliwi rejestrację wypożyczeń. Obecnie niemal każdy z programów ma tę możliwość, jednak są one opracowane w różnym stopniu.

4. Ogólnopolski system informacji. Mam tu na myśli zarówno normy, wg których sporządzany jest opis bibliograficzny jak i możliwość przekazywania własnych danych innym użytkownikom. Należy się więc trzymać formatu MARC-BN. Bazy w jego strukturze są rozprowadzane obecnie prawie z każdym programem bibliotecznym.

2. Program MAK

Programy komputerowe dotyczące bibliotekarstwa są różnorodne. Każdy z nich posiada swe wady i zalety. Na wstępie omówię program MAK, którym WiMBP w Zamościu posługuje się od dwu lat.

Zalety:

- promowanie tego programu przez Bibliotekę Narodową, a zarazem jego powszechność
- bezpłatne wersje uzupełniające
- elastyczność struktury bazy — można je tworzyć dowolnie, samemu określać kryteria wyszukiwania i sposoby prezentacji dokumentu
- możliwość utworzenia na programie dowolnej bazy danych
- możliwość ustalenia dowolnej formy opisu
- możliwość ustalenia dowolnej formy wydruku
- całkowita zgodność z formatem MARK-BN, szczegółowy opis dokumentu, używanie haseł przedmiotowych wg określonych norm
- możliwość prenumeraty Polskiej Bibliografii Narodowej na dyskiecie (Przewodnik Bibliograficzny i inne)
- możliwość ustalenia dowolnej formy wyszukiwania (np. słowo lub ciąg liter ze środka tytułu czy innego miejsca w opisie)
- organizowanie przez Bibliotekę Narodową i CUKB szkoleń w zakresie obsługi programu
- rekord w bazie pokrywa się z opisem dokumentu, a nie z egzemplarzem (tzn. kilka egzemplarzy tej samej pozycji jest na jednym opisie — oszczędność pamięci dyskowej)
- możliwość zastosowania czytnika kodów kreskowych.

Wady:

- brak szczegółowej instrukcji obsługi
- brak modułów automatycznego przeprowadzania pewnych procesów (scontrum, statystyka), istnieje wprawdzie moduł staty-

styki wypożyczeń, ale jest on bardzo trudny w obsłudze i brak do niego instrukcji

- pomimo możliwości pracy w sieci, istnieją pewne trudności natury technicznej
 - wg użytkowników innych programów — opis w MAK-u jest mało czytelny
 - kłopoty z edycją polskich liter na monitorze przy karcie EGA/VGA (W przypadku kłopotu z polskimi literami należy się zwrócić do firmy komputerowej, która sprzedała sprzęt o zainstalowanie programów plkbd.com i vgapol.com).
- Cena programu wynosi ok. 1200 zł na jedno stanowisko.

W sprawie zakupu programu można się zwracać na adres:

Biblioteka Narodowa
Dział Opracowania Danych
Al. Niepodległości 213
00-973 Warszawa
tel. (022) 25-92-70 w. 421, 423, 410

3. Programy firmy MOL.

Inne programy, dostępne w sprzedaży to programy firmy MOL z Gdyni. Firma ta opracowała 2 programy: program MOL przeznaczony dla bibliotek szkolnych i program LIBRA przeznaczony dla bibliotek publicznych. Różnice między nimi są niewielkie. Różnią się one jedynie sprawami związanymi z ich przeznaczeniem.

Zalety:

- łatwość w obsłudze, jasno sprecyzowane menu programu
- pełne zautomatyzowanie czynności takich jak opracowanie, ewidencja, rejestracja wypożyczeń, scontrum
- jasny opis dokumentu
- gotowe (ale zbyt uproszczone!) formaty opisów takich dokumentów jak artykuły, rozdziały, dokumenty dźwiękowe, filmy, normy
- możliwość prowadzenia kartoteki zagadnieniowej — pozwalającej na gromadzenie w jednej bazie opisów książek, artykułów, rozdziałów itp.
- duże możliwości kontaktu z autorami programu, dotyczące m.in. zmian struktury programu
- bezpłatne wersje uzupełniające przez 1 rok
- możliwość demonstracji programu na koszt firmy MOL
- jasno sprecyzowana instrukcja obsługi programu
- możliwości szkolenia na miejscu

- łatwość wykorzystania czytnika kodów kreskowych, ich dostarczenie przez firmę na naklejkach
- możliwość pracy w sieci.

Wady:

- nieelastyczność struktury bazy — brak możliwości jej zmiany przez użytkownika
- z góry ustalone kryteria wyszukiwania, mała ich ilość
- zbyt uproszczone opisy dokumentów
- duże wykorzystanie pamięci (1 rekord w bazie jest równy 1 egzemplarzowi, a nie opisowi)

Cena programu na 1 stanowisko — 1500 zł

Aby kupić program z firmy MOL, należy się skontaktować z firmą pod adresem:

MOL — Systemy informatyczne
 ul. Zygmunta Augusta 3 — 7
 81-359 Gdynia
 tel. (058) 20-39-53

4. Pakiety zintegrowane dla dużych bibliotek.

Do systemów komputerowych biblioteki należy System Informatyczny BIBLIOTEKA, rozprowadzany przez firmę UNISOFT. Jest to (jak zresztą większość programów) program o charakterze pakietu zintegrowanego, tzn. pracuje on w sieci i obejmuje różnorodne stanowiska w bibliotece, różnorodność modułów, łącznie z kadrami, płacami. W cenę zakupu sprzętu wliczone jest szkolenie. Firma zajmuje się również rozprowadzaniem sprzętu komputerowego, zapewnia kompleksową automatyzację biblioteki. Cena pakietu BIBLIOTEKA w wersji jednostanowiskowej wynosiła we wrześniu 1994 r. 29.500.000 st.zł.

Program przeznaczony jest głównie dla dużych bibliotek. Aby Otrzymać szczegółowe informacje o nim, należy się skontaktować z firmą (być może dostosowuje ona program do potrzeb biblioteki, na pewno przyśle prospekty). Adresy firmy:

UNISOFT
 ul. Opata Hackiego 8/10
 81-213 GDYNIA
 tel. (058) 23-48-08

Oprogramowanie dla bibliotek rozprowadza również współpracująca z firmą Microsoft i działająca w porozumieniu z katowicką WBP

firma Nexter International Ltd. Jest on podobny do programu rozpracowanego przez firmę UNISOFT. Firma udziela zniżek placówkom edukacyjnym. Szczegóły dotyczące programu — pod adresem:

Nexter International Ltd.,
ul. Olimpijska 7
40-206 KATOWICE

Inne programy wykorzystywane przez biblioteki publiczne to kompleksowe systemy sieciowe LECH i SOWA. Są one przeznaczone głównie dla dużych bibliotek i mają różnorodne moduły łącznie z modułem zarządzania biblioteką. Program SOWA posiada dodatkowo możliwości uzupełnienia danych o element graficzny (np. obraz karty tytułowej).

Komputerowy katalog biblioteczny można opracować również samemu, zakupując wcześniej dowolną bazę danych (np. TIG, Works for Widows, dBASE; są one dostępne we wszystkich firmach komputerowych). Nie polecałbym jednak tego rodzaju katalogu z następujących powodów:

1. Samodzielne opracowanie bazy danych jest bardzo czasochłonne i wymaga zarówno dobrej znajomości obsługi komputera jak i formatu opisu dokumentu.

2. Z góry rezygnuje się z pewnych modułów, które posiadają wyspecjalizowane programy biblioteczne (drukowanie kart bibliotecznych, bibliografii, rejestracja udostępniania i inne).

3. Nawet dokładne opracowanie bazy wg formatu MARC-BN uniemożliwia niekiedy import dokumentów z baz innego typu. Przykładem uniwersalnej bazy danych wykorzystywanej do zapisu opisów bibliograficznych jest baza dBASE, jest jednak niewygodna w obsłudze (brak polskich liter, każdorazowe, długotrwałe tworzenie indeksów, używanie długich komend w języku angielskim).

Biorąc pod uwagę własne doświadczenia oraz wyżej opisane cechy programów polecałbym instalację programu MAK, w przypadku potrzeby różnorodnych sposobów wyszukiwania dokumentów oraz potrzeby uzyskania opisu w różnych postaciach. Program LIBRA radziłbym instalować w małych bibliotekach (zazwyczaj tam, gdzie znajduje się tylko jeden komputer) oraz w przypadku, gdy biblioteka chce udostępniać kartotekę zagadnieniową różnego rodzaju dokumentów (np. zbiory regionalne).

W przypadku zakupu programu MAK czy LIBRA, biblioteki województwa zamojskiego mogą korzystać z porady technicznej Działu

Automatyzacji i Przetwarzania Danych WiMBP w Zamościu (ul. Pe-recza 14, tel. 711-54 w.12). Zamojska WiMBP pracuje z programem MAK od stycznia 1994, zaś z programem LIBRA — od stycznia 1996 roku.

5. Kilka słów na temat sprzętu.

Co do sprzętu — najlepiej kupić komputer firmy Optimus w wersji multimedialnej (z czytnikiem CD-ROM), gdyż tego typu sprzęt jest obecnie sprzedawany w cenie promocyjnej i ma zapew-nioną przyszłość na polskim rynku. Cena zestawu promocyjnego z monitorem kolorowym wynosi ok. 4.400 n.zł. Warto jednak zazna-czyć, że do wykorzystania w bibliotece nie jest konieczny komputer tej jakości, ani monitor kolorowy czy CD-ROM. Podstawowy zestaw można kupić za ok. 3.000 n.zł. Program MAK i LIBRA mogą również prawidłowo pracować nawet na komputerach starej generacji (np. PC AT 286), które dostępne są niekiedy w sprzedaży wolnorynkowej w cenie poniżej 1.000 n.zł. Drukarkę (do kart katalogowych najlepiej igłową) można nabyć za ok. 1.000 n.zł.

Na razie należy unikać zakupu sprzętu z oprogramowaniem „Win-dows 95”, z kilku powodów:

- Funkcjonowanie programów bibliotecznych w tym systemie mo-że sprawić kłopoty (zwłaszcza niedoświadczonym użytkownikom).
- Jest to nowy program, który pomimo wielu zalet nie jest jeszcze do końca przetestowany przez użytkowników.
- Początkujący użytkownicy komputera mogą mieć kłopoty z obsługą programu (Wprawdzie można zaprogramować kompu-ter tak, aby obsługiwał on tylko program biblioteczny, jednak pamiętajmy, że w bibliotece może on być wykorzystywany do wielu rzeczy), gdyż jego obsługa nie jest jeszcze wykładana na kursach.

W powyższym artykule nie miałem na celu reklamy tego czy innego oprogramowania lub sprzętu. Zdaję sobie sprawę, że inni użytkownicy mogą mieć odmienne zdanie. Nie mogę też ponosić odpowiedzialności za różnego rodzaju niedociągnięcia w pracy wy-mienionych programów. Przedstawiłem po prostu pewne wnioski na bazie własnych doświadczeń.

JACEK DROGOSZ

SYLWETKI BIBLIOTEKARZY

Pani Stefa

Tak powszechnie nazywano niezwykle lubianą i cieszącą się zasłużonym autorytetem w zespole wcześniej Biblioteki Powiatowej, a następnie w Oddziale Biblioteki Wojewódzkiej w Biłgoraju koleżankę Stefanię Rapową.

Stanisława Pałyga, Tadeusz Pietrzak i Stefania Rapa w bibliotece w Radzięcinie.

Stefa przepracowała w bibliotekarstwie prawie 40 lat, przechodząc wszystkie działy pracy bibliotekarskiej. Najdłużej jednak pełniła funkcję instruktora i niestrudzenie odwiedzała z dużą częstotliwością zarówno placówki stałe, jak również liczne niegdyś punkty biblioteczne. Niezwykle skromna, wytrwała i pracowita. Samodzielnie wyznaczała sobie zadania, które z żelazną dyscypliną starała się realizować. Najbardziej jednak pasjonowały ją sprawy związane z zakupem i uzupełnianiem oraz klasyfikacją i opracowaniem zbiorów bibliotecznych. Dzięki jej mrówczej pracy po dzień dzisiejszy spotyka się

w katalogach bibliotek wiejskich sporą liczbę kart wpisanych jej wprawna ręką. Największym osiągnięciem Stefy było stworzenie centralnego katalogu zbiorów całej sieci bibliotecznej, który skrupulatnie aktualizowała dorywczo, aż do ostatnich dni pracy przed przejściem na emeryturę w 1991 r.

Jako najdłuższy współpracownik pozwolę sobie przedstawić Stefanę w sposób nieszablony, a w formie żartobliwej:

„Życiorysopis”

1. Podstawowe dane personalne

Stefania Rapowa, z domu Skiba z Marców urodzona w dniu 5 kwietnia tuż przed II wojną światową w podbiłgorajskiej miejscowości naprzeciw obecnej rozlewni włoskiej produkcji win luksusowych. Pierwsze nauki pobierała w domu rodzinnym pod okiem wykwalifikowanej nauczycielki — emigrantki wojennej, a następnie w szkolnictwie państwowym w Biłgoraju. Kwalifikacje zaś fachowe zdobywała w Jarocinie oraz metodą zaoczną. Chętnie uczestniczyła w różnego rodzaju kursach doskonalących organizowanych przez Bibliotekę Wojewódzką im. H. Łopacińskiego w Lublinie.

2. Dane uzupełniające — rysopis

- Wzrost — średniowysoki,
- Budowa ciała — krępa,
- Głowa — kształtna, lekko zaokrąglona i osadzona na mocnej krótkiej szyi,
- Włosy — niegdyś blond koloru, bujne, zebrane w warkocz, zamieniony następnie w fryzurę typu „*Maria Dąbrowska*”,
- Twarz — raczej okrągła, kształtna, z lekko zaznaczonymi kośćmi policzkowymi,
- Cera — jasnej karnacji, lekko aksamitna,
- Uszy — małe, proste,
- Oczy — duże, okrągłe, jasnoniebieskie o romantycznym spojrzeniu
- Usta — wąskie, małe,
- Nos — średniej wielkości, kształtu orlego,
- Znaki szczególne — brak

Choć życie racjonalnie traktowała i w pecha nie wierzyła, jednakże często pecha doświadczała, że wspomnę niektóre tylko wydarzenia, po prostu „*śmiechu warte...*”.

Koleżeńska przysługa

Personel działu metodycznego charakteryzował się częstymi zmianami z wiadomych powodów: praca ciężka, odpowiedzialna, marnie wynagradzana. A więc ludzie przychodzili i odchodzili, jak w życiu...

Pewnego razu zjawła się nowa, bardzo elegancka koleżanka. Szybko zaprzyjaźniła się ze Stefanią. Niebawem zaczęły się, w tym dotąd zgranym gronie, dziać dziwne rzeczy — coś było i nagle zniknęło, coś zostało przemieszczone itp. Zanim zdążono się zorientować, że te zjawiska mają jakiś bezpośredni związek z osobą nowej instruktorki, ta zwróciła się pewnego razu do Stefy z prośbą koleżeńskiej przysługi o wypożyczenie na pół godziny butów. Stefa buty z nóg zdjęła i nieszczęśliwej koleżance oddała na czas naprawienia u szewca swoich. Czas jednak mijał i ani koleżanki, ani butów nie było. Mimo letniego, długiego dnia zapadał zmierzch i nadal nic. Zdenerwowana i wygłodzona Stefa pod osłoną nocy, na bosaka poszła kilka kilometrów do domu. Buty zostały podstępnie przywłaszczone przez nową koleżankę instruktora — zresztą tylko do tego wydarzenia...

Zmagania z żywiołem podczas wyjazdu do Lipin

Często wyjeżdżaliśmy w tzw. teren wspólnie ze Stefą. Pewnego lipcowego dnia udaliśmy się właśnie do Lipin. Od autobusu do celu podróży należało się udać około 3 km pieszo. I nie byłoby to w owym czasie niczym nadzwyczajnym, gdyby nie to, iż trafiliśmy na moment „*oberwania chmury deszczowej*”.

Znajdowaliśmy się w połowie bezludnej drogi, tylko łąki i rzeka, która zaczęła gwałtownie wylewać. Był moment, kiedy wody było tak wiele, iż próbowaliśmy się cofać z kontynuowanej trasy. Kiedy jednak ruszyliśmy parę kroków wstecz, zorientowaliśmy się iż woda goni wprost na nas. Początkowo pomagało stopniowe unoszenie części dolnej garderoby i z butami w garści, na bosaka z wytrzeszczonymi z przerażenia oczami staraliśmy się pokonać żywioł...

Wreszcie niemożliwe stało się unoszenie już czegokolwiek z przemoczonego ubrania — woda sięgała nam do piersi. Uczucie przerażenia i bezradności zawładnęło nami najzupełniej. I wreszcie słyszę głośny szloch Stefy i okrzyk „*ch..., gintemy!*” (nigdy nie używała brzydkich wyrazów). Ociekający wodą dotarliśmy wreszcie pod wieczór do wsi ku ludzkiemu przerażeniu jak możliwym stało się nasze

przeżycie. Szczęśliwi z jego zachowania zapomnieliśmy o topielczym wyglądzie. Ubrania na nas wyschły i przeziębienia nawet nie było.

Czy mogę z panią pożartować?

Z powodu niegdyś braku połączeń autobusowych często wyjeżdżało się rowerem lub po kilkanaście kilometrów odbywało się pieszą wędrowką. Pewnego razu wybrała się Stefa rowerem w podróż około 20-kilometrową. Część trasy należało przebyć leśną drogą, z boku której wyłonił się niespodziewanie jakiś mężczyzna i zwracając się z prośbą o wskazanie dojazdu do jakiejś miejscowości, zachowując się dosyć dziwnie, próbował ją dotknąć pytając — czy mogę z panią pożartować?

Przerażona chwyciła z nadzwyczajną siłą swój pojazd i pomknęła jakby w zawodowych wyścigach.

Po powrocie i opowiedzeniu nam tej przygody, w pewnym momencie spytała co on miał na myśli? Zamiast jej współczuć, mieliśmy do końca dnia niesamowity ubaw.

Okoliczności nie mają wpływu na bieg wydarzeń.

I znowu w duecie ze Stefą w Krzeszowie przy organizacji nowej biblioteki. Zimny, brzydki marcowy dzień i część wieczoru spędziliśmy na pracach przy układzie księgozbioru, klasyfikacji książek i uczeniu nowego bibliotekarza.

Padający ze zmęczenia i głodu wprosililiśmy się na nocleg do państwa wynajmujących lokal dla tej placówki. Gospodyni zaprowadziła nad do pokoju, w którym spali już dwaj dorośli jej synowie w „małżeńskim” łóżku i energicznym ruchem dłoni wskazała na miejsce obok nich, na którym możemy odpocząć. I mimo, iż miejsca było rzeczywiście jeszcze dla dwu osób, przerażona Stefa biorąc tę propozycję za żart, spytała „jak to?!” Kobieta zaś na to — „a co to przeszkadza? Proszę pani ja całe życie handlowałam i sypiałam na wyjeździe rozmaicie — i we dwoje i we czworo i jeszcze inaczej, i z mężem i bez męża i uważam, że jak się nie ma coś wydarzyć, to się nie wydarzy...”

Stefa jednak wołała dalszą część nocy spędzić w całkiem wygodnym hotelu przy piecu.

Kaskaderskie popisy instruktorów w Biszczy

Byliśmy już trzeci dzień w Biszczy, gdzie pracowaliśmy nad wprowadzeniem bardzo zaniedbanej ryczałtowej biblioteki. Zmęczenie dawło znać o sobie, zwłaszcza iż w obecności Stefy nie uchodziło się

lenić. I owego trzeciego dnia w godzinach popołudniowych dostrze-
gliśmy na przystanku autobus kursujący raz na dobę. Poderwawszy
się z miejsc biegniemy przez obszerny następny pusty pokój i chwy-
tamy za drzwi, te zaś nie do pokonania, jak skała! Stefa w niesamo-
witym zdenerwowaniu podbiega nagle do okna i zerka ciekawie zeń
w odległość dobrych kilku metrów w dół. Naraz nie mówiąc nic,
otwiera je, staje na parapecie i wreszcie skacze. Oslupiały ze zdumie-
nia podbiegam i ja dostrzegając w niedalekiej odległości od okna
biegnące ukośnie schody. Bez chwili zastanowienia, ale z dreszczy-
kiem emocji czynię to samo. Udaje się wreszcie i bez żadnego usz-
czerbku na zdrowiu w milczeniu biegniemy do przystanku, autobus
jak widmo pojechał sobie... Wróciliśmy „okazją”. Według późniejszej
relacji bibliotekarki, ktoś z pracowników gminy nie zdając sobie
sprawy, że tam ktoś jeszcze przebywa zamknął nas.

Tadeusz Pietrzak

MOJA PRZYGODA Z KSIĄŻKĄ

Pan Jan Czyżewski, kierownik filii bibliotecznej w Jarosławcu Gmina Uchanie pracuje od chwili jej powstania, tj. od 1956 roku. W 1996 roku 1 września mija 40-ta rocznica powstania biblioteki i zarazem 40-lecie pracy Pana Jana Czyżewskiego — znanego społecznika. Pan Jan społecznie przy bibliotece prowadzi izbę pamięci gromadząc różne starodruki, zabytkowy sprzęt, pamiątki, aktywnie działa w społeczności wiejskiej wydając czasopismo biblioteczne „Skarbiec”.

Jest jednym z członków reaktywowanego Towarzystwa Regionalnego Hrubieszowskiego i długoletnim członkiem Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich. Za swoją działalność społeczną i zawodową został uhonorowany Krzyżem Kawalerskim, odznaką „Zasłużony Działacz Kultury”, „za zasługi dla województwa zamojskiego”.

Oto jak Pan Jan wspomina początki swej przygody z książką i jej ciąg dalszy.

„Już od najmłodszych lat zaczął się mój kontakt z książką. Jako pięcioletni chłopiec będąc u dziadka w Mojsławicach wymykałem się przy każdej okazji na strych, gdzie były stosy starych książek i czasopism. Tam był mój zaczarowany świat. Długie godziny spędzone na oglądaniu szczególnie kolorowych czasopism były dla mnie najprzyjemniejszą zabawą z okresu przedwojennego i okresu okupacji.

W 1944 roku rozpocząłem naukę w szkole podstawowej w Jarosławcu, w której była szkolna biblioteka. W bardzo krótkim czasie, gdy nauczono mnie nieco czytać przeczytałem wszystkie książki jakie tam były. Czytałem je kilka razy, a „Przygody Robinsona Kruzoa” znałem na pamięć. Po ukończeniu szkoły podstawowej przebywałem w domu i pomagałem rodzicom w gospodarstwie przeznaczając każdą wolną chwilę na czytanie książek, które przynosiłem pieszo z Gminnej Biblioteki Publicznej z Uchań, gdzie za rządów Pani Heleny Popek byłem stałym czytelnikiem. Jako stały czytelnik w konkursie czytelniczym byłem wyróżnionym odznaką „Przewodnik czytelnictwa” i wytypowany na zjazd Przewodników Czytelnictwa.

W lipcu 1955 roku zostałem wezwany do Biblioteki Powiatowej w Hrubieszowie i tam śp. kierowniczka Stefania Michalska powierzyła mi misję organizowania i prowadzenia Gromadzkiej Biblioteki w Jarosławcu. Za zgodą Prezydium Gromadzkiej Rady Narodowej w Jarosławcu otrzymałem mały lokal, tzw. garderobę w zabytkowym budynku dawnej karczmy, obecnie Wiejskiego Domu Kultury, w któ-

Jan Czyżewski - bibliotekarz-regionalista

rym to domu nadal mieści się biblioteka. Pokoik ten był mały, bez zamka, klamki, z dziurą w suficie, a dzięki własnej inicjatywie doprowadziłem go do stanu używalności powiadamiając o tym Bibliotekę Powiatową. Przez okres dwóch miesięcy odbywałem praktykę w Hrubieszowie, a pod koniec sierpnia 1956 roku zabrałem z Biblioteki Powiatowej najpotrzebniejszy sprzęt, 140 vol. książek, księgę inwentarzową oraz pieczętkę i przewiozłem furmanką do Jarosławca. 1 września 1956 roku po raz pierwszy nastąpiło udostępnianie księgozbioru czytelnikom. Pierwszym czytelnikiem był malutki Kazio Litwin, który następnego dnia rozpoczął naukę jako uczeń I klasy.

Tak skromny ubogi początek biblioteki w środowisku wiejskim zapowiadał szerszy rozwój czytelnictwa. Już od samego początku zaczęło się coś przy bibliotece organizować, tj. pierwsze koło ZMW w powiecie hrubieszowskim, pierwsze większe uroczystości staszlicowskie ze składaniem wieńców przed pomnikiem Stanisława Staszica, zorganizowanie chóru i orkiestry. I chociaż zabrano z tej wsi Gromadzką Radę Narodową biblioteka pozostała uzyskując obszerniejszy lokal i stając się jedyną placówką kulturalną teraz już Gromady Teratyn.

Dla odremontowania siedziby byłej zabytkowej karczmy zorganizowano kilka zabaw i znalazły się fundusze na jej remont i urządzenie Klubu Książki i Prasy „Ruch”. W 1966 roku uczczono X-lecie biblioteki, na które przybyli poeci Jan Szczawiej i Stanisław Buczyński. Od początku niemal zaczęły jakoś trafiać do biblioteki różne pamiątkowe druki, pamiątki, zabytkowe przedmioty. To był jednak przez początkowy okres margines, ale z czasem zaczął się stawać ważną dziedziną pracy Biblioteki. W różny sposób uzyskiwałem stare pamiątkowe druki, różne pamiątki i zabytki. Koniecznością było przeznaczyć dla nich osobne pomieszczenie. Budziły zainteresowanie zawsze i jakoś nikt nie podważał potrzeby gromadzenia tych zbiorów. W celu obejrzenia tych zbiorów przyjeżdżali naukowcy i redaktorzy, był minister Kultury i Sztuki Aleksander Krawczuk. Z czasem kilku studentów wybrało sobie zbiory pamiątkowe jako materiał w części potrzebny do napisania pracy magisterskiej. Biblioteka z placówki upowszechniania czytelnictwa staje się powolutku placówką informacji.

W miarę jak przybywa jej różnych encyklopedii, słowników i innych dzieł podręcznych staje się źródłem bezkonkurencyjnej informacji w środowisku wiejskim.

Z chwilą powstania Urzędów Gmin w 1973 roku biblioteka staje się filią biblioteki gminnej w Uchaniach. Jej księgozbiór dzięki przychylnym zabiegom Naczelnika Gminy Uchanie Tadeusza Zarka powiększa się. Powstaje w obecnym budynku Wiejski Dom Kultury, dzięki czemu wzrasta zainteresowanie czytelnictwem w bibliotece. Przemiany społeczno-polityczne, jakie następują w 1989 roku, powodują powstanie samorządów gminnych, a z nim bibliotek samorządowych.

Biblioteka w Jarosławcu staje się filią biblioteki samorządowej gminy Uchanie. Choć zainteresowanie czytelnictwem przeważnie młodego pokolenia maleje i jest wypierane przez telewizję, radio i prasę, biblioteka istnieje i nie traci czytelników.

W tym roku biblioteka publiczna w Jarosławcu będzie obchodzić 40-lecie powstania, a ja jako jej jedyny pracownik, 40-lecie pracy w zawodzie bibliotekarza”.

Wspomnienia spisała i opracowała
Elżbieta Strupiechowska

POMOCE METODYCZNE

W świetle Pana Brzechwy — scenariusz imprezy bibliotecznej.

Scenariusz opracowany w oparciu o książkę K. Korewickiej — *Imieniny Pana Jana*, poświęconej pamięci wybitnego klasyka poezji dziecięcej Jana Brzechwy.

Uwagi realizacyjne

Impreza przeznaczona jest dla dzieci najmłodszych. Część główna ma charakter inscenizacji. Należy podzielić tekst na zaproponowane role. Część druga to propozycje zabaw, konkursów, które powinny urozmaicić imprezę biblioteczną.

Imprezę należy wzbogacić wystawką książek Jana Brzechwy.

HASŁO IMPREZY

„Nech ta historia przekaże stuleciom, że Brzechwa Ludziom, że nie tylko Dzieciom”.

Chór: *Uskarżał się mały Jureczek
Trwożliwie się tuląc do mamy:
„Dlaczego wciąż jeszcze książeczek,
Ach, Brzechwy bajeczek nie mamy?”
Bo dziateczki me książeczki
Bardzo chwałą sobie,
Więc co chwilką bajek kilka dla zabawy robię.
A dziateczki drą książeczki,
Bez przerwy rwą je w paski -
Któż by czynił wam bobaski,
Najmniejszy choć wyrzucik?
Przecież wcale mnie nie smuci
Na rynek nowy rzucik!
Do mamy maleńki rzekł Mantuś:
„Dlaczego, mamusiu kochana
Książeczki tych nudnych mam pantuś,
A nie mam wciąż nic Brzechwy Jana?”
Złotóweczki za bajeczki
Bardzo chwałę sobie,
Zatem scenki i piosenki
Bez wysiłku skrobię.
A z „Kleksika” także cyka
Niemato mi grosika,*

Więc dziateczki, więc miłusie,
Przy kasach wciąż się tłoczcie,
I was proszę też, mamusie,
Zachodźcie, ach, zachodźcie!

(Można śpiewać na melodię — Biedroneczki są w kropeczki)

(Antoni Marianowicz W.: Akademia Pana Brzechwy. s. 76)

Narrator

Kochane Dzieci.

W 1996 roku obchodzimy 30. rocznicę śmierci wybitnego poety, pisarza i satyryka. Myślę, że niewiele jest w Polsce dzieci, które nie znałyby różnych wierszy i bajek Jana Brzechwy. Mało kto tak jak ten pisarz rozumiał Was małych przyjaciół i tyle fantazji i serca wkładał we wszystko co dla Was pisał. Kiedy wasi rodzice byli dziećmi, też czytali opowiadania o przygodach Pchły Szachrajki, o Kaczce Dziwacze i o tylu innych zabawach postaciach, które z pewnością znacie i lubicie. Pan Brzechwa nie żyje już od wielu lat, ale żyją we wspomnieniach pokoleń utwory napisane przez niego nie tylko dla Was, ale również i dla dorosłych. I jedni i drudzy wspominają go z sympatią i z serdecznym uśmiechem.

Spotkaliśmy się dzisiaj po to by uczcić pamięć tego wielkiego poety.

Dziecko: Rzadko -
lecz się czasem zdarza,
pchła korzysta
z kalendarza -
Tak i w tym wypadku było,
Pchle Szachrajce się
zdarzyło;
że odkryła w piątek z rana
imienny Pana Jana.

Pchła Szachrajka: Zaraz biegnę
spraszać gości!
Wezmę sprawę
w swoje ręce,
zrobię ruch i szum,
rozkręcę
imienny wprost
wspaniale
i urządzę

- wielką gałę!
Lecz się przy tym
nie przemęczę,
za to państwu
głowę ręczę!
(Głowę mam ministerialną!)
Inni zrobią -
ja lokalną
zyskam chwałę
tudzież sławę
Dziecko: Oto fakty są niezbite:
w trzy minuty
był Komitet
do spraw tych
już powołany
i ukon-sty-,
tuo-wany!
Same znane w nim
postacie,
które z bajek
Brzechwy znacie!
Pchła prowadzi tak zebranie:
Pchła Szachrajka: — Cni panowie!
Mile panie!
Wszyscyśmy się tu
zebrali,
żeby uczcić...
...i tak dalej...
żeby z pompą,
żeby z szumem,
godnie, pięknie,
całym tłumem.
Leń: — Już jestem gotów!
Wcale się nie myślę
lenić,
w Pana Brzechwy
dzień imienin!
Dziecko: Na ten okrzyk
żywołowy,
potaknęły

wszystkie głowy,
po czym powstał
szum i wrzawa,
każdy jakieś rady
dawał:

Wszyscy: żeby wierszyk,
 żeby kwiatki.

Dziecko: Jak to często
 u Polaków,
 nie ma zgody
 wśród rodaków!

Pchła: — Cicho!
 Co to za zwyczaj
 mówić naraz
 i od rzeczy?
 Nerwy trzeba będzie leczyć!!

Dziecko: Pchła krzyczała
 w pąsach cała
 i harmider
 uciszała.
 Wreszcie się zrobiła cisza,
 tak, że każdy
 głos jej słyszał.

Pchła: — Zawiadamiam
 grono liczne,
 że odgórne mam wytyczne,
 według nich
 tak postąpimy:

(wokół niej gromadzą się występujące osoby. Pchła szepcze im na ucho)

Dziecko: 24 czerwca — Imieniny Pana Jana
 — Ha! Co widzą
 oczy moje?
 Otwierają podwoje...
 i tłum wielki
 wali ku mnie,
 powiedziałbym,
 wali tłumie!
 Szereg mi
 znajomych osób,

wprost wymienić ich
nie sposób...
z Palemonem,
Pchła pod rękę
dumnie wkracza!
Elegancją się
odznacza.
Kapelusik,
woaleczka,
pantofelki
na szpileczkach,
suknia w pasy
czarno-białe,
nóżki zgrabne,
rączki małe!
Za nią
Rycerz Szalawiła,
Pan Soczewka,
dwie gaduły
(które nerwy
nam popsuły!)
Lis Witalis,
Król i Błazen
dalej znów,
pod rękę razem,
z panem Kleksem
pewna Kaczka,
co nazywa się Dziwaczka,
Biedroneczka,
Żuk, Kapturek,
Pan Do-re-mi
z furą córek,
Staś Pytalski,
Skarżypyta,
ekskluzywny tłum -
Elita!!!
Bez nich by
literatura,
była smutna
i ponura!

a tymczasem
Pchła szatowa
w takie się
odzywa słowa.

Pchła: *Nasz najmiłszy Panie Janie!
Obce mi efekty tanie.
Powiem krótko, węzłowato:
tyś jest naszym
drogim tatą,
wszyscy cię
kochamy czule.*

Dziecko: *Tu Pchłę małą,
ze wzruszenia
wprost zatkało!!
A publiczność też
zborowo,
wcięż wzruszała się
na nowo!!!
Uroczysta brzmi kantata,
trąbka solo gra
Tra-ta-ta!*

Narrator:

Pan Brzechwa kochał dzieci. Kochał je pięknie i mądrze. Za to właśnie należy mu się nasza pamięć i nasza wdzięczność.

Propozycje zabaw, konkursów

Kiermasz książek

Prowadzący zabawę zamienia każde dziecko w wiersz (książkę) Jana Brzechwy. Dzieci (książki) siadają w kręgu. Bibliotekarz zaczyna porządkować bibliotekę, na niby układa na półkach swój księgozbiór i wymienia kolejno tytuły wierszy. Wymieniony wiersz (książka) klaszcze w ręce. Jeśli ktoś nie zaklaszcze w ręce daje fant. Gdy bibliotekarz wypowie słowo „Biblioteka”, „Księgozbiór”, wszyscy uczestnicy powinni wstać. Kto się zagapi daje fant. Bibliotekarz może podawać tytuły, których uczestnicy nie otrzymali. W celu urozmaicenia zabawy można wprowadzić hasło „Remanent” i wtedy wszystkie książki muszą się szybko poderwać na nogi i zamienić miejscami. Kto nie zmieni miejsca, daje fant.

(Uwaga: zamiast fantów można wprowadzić wyeliminowanie uczestnika z zabawy)

Konkurs pięknego czytania

Uczestnicy tego konkursu starają się jak najlepiej przeczytać wybrany przez siebie wiersz Jana Brzechwy.

Projektujemy okładkę

Każdy ze zgłoszonych uczestników otrzymuje arkusz papieru, kredki do rysowania i projektuje okładkę do wybranego przez siebie wiersza Jana Brzechwy.

Konkurs na ilustratora

Bibliotekarz wymienia tytuł wiersza, a dzieci które znają ten wiersz podnoszą rękę do góry. Jeśli choć jedna osoba nie zna wiersza, bibliotekarz wymienia następny. „Licytacja” trwa do chwili, aż uniosą się wszystkie ręce. Wówczas bibliotekarz wyznacza 15 lub 20 min. na zaprojektowanie ilustracji lub okładki do znanego wszystkim dzieciom wiersza. Po zakończeniu konkursu odbywa się głosowanie na najlepszą ilustrację (okładkę).

Czy znasz bohaterów wierszy Jana Brzechwy

Na kilka dni przed konkursem bibliotekarz ustala z każdym dzieckiem, jaki fragment wiersza ma być zaprezentowany. Podczas konkursu dzieci odczytują wybrane przez siebie fragmenty, a zadaniem pozostałych jest wymienienie bohatera. Za trafne odgadnięcie bibliotekarz ustala punktację. Zwycięża dziecko, które zdobędzie największą liczbę punktów.

Pracownia malarska

W grze bierze udział kilka czteroosobowych drużyn „rysowników”. Będą one rysować z zawiązanymi oczami na tablicy. Prowadzący grę proponuje pierwszej drużynie, aby narysowała zwierzę występujące w wierszach J. Brzechwy. Gracz, który zaczyna rysunek, zawiązuje oczy i rysuje głowę zwierzęcia. Drugi gracz, po uprzednim wymierzeniu miejsca głowy w stosunku do brzegów tablicy, zawiązuje oczy i rysuje tułów. Trzeci z kolei rysuje nogi, czwarty ogon. Dzieło ocenia komisja, która wystawia odpowiednią ocenę. Następne drużyny rysują inne wybrane z wierszy zwierzęta.

Bal bohaterów wierszy Jana Brzechwy.

Małe dzieci lubią zabawy kostiumowe. Taki bal jest doskonałą okazją do wykorzystania umiejętności dzieci w naśladowaniu bohaterów książek. Ciekawy program możemy opracować dobierając zabawy, gry, konkursy. Prowadzący wodzirej powinien zaprezentować występujących bohaterów. Bohaterowie mogą przedstawiać się także sami używając charakterystycznych powiedzonek, gestów. Dobrze byłoby, aby prowadzący wcześniej orientował się, kto i z czym wystąpi.

Materiały wykorzystywane do opracowania

1. Korewicka Krystyna: Imieniny Pana Jana. W-wa 1985
2. Akademia Pana Brzechwy. Wspomnienia o Janie Brzechwie pod red. A. Marianowicza. W-wa 1984
3. Szczegodzińska Lucyna: Gry i zabawy towarzyskie. W-wa 1968.

Opracowała
Mirosława Kucharska

WIECZÓR LITERACKI

Poświęcony Halinie Poświatowskiej

„... *w twoich doskonałych palcach
jestem tylko drzeniem
śplewem liści
pod dotykiem twoich ciepłych ust*

*zapach drażni — mówi: istniejesz
zapach drażni — roztrąca noc
w twoich doskonałych palcach
jestem światłem”*

(w twoich doskonałych palcach)

W wieczorze bierze udział 4 narratorów. Imprezę przygotowujemy w bibliotece, czytelní, świetlicy, staramy się stworzyć odpowiedni nastrój przez odpowiednią dekorację i dobór światła (przy świecach).

W tym samym pomieszczeniu urządzamy wystawkę utworów i materiałów poświęconych poetce Halinie Poświatowskiej.

Wieczór literacki poświęcony Halinie Poświatowskiej rozpoczynamy cichymi tonami odpowiedniej muzyki z taśmy magnetofonowej.

Czas trwania wieczoru — 45 min.

Witam państwa na naszym wieczorze literackim poświęconym poetce Halinie Poświatowskiej. Naszym skromnym wieczorem pragniemy przybliżyć jej postać współczesnemu czytelnikowi.

NARRATOR I

Halina Poświatowska urodziła się 9 maja 1935 roku w Częstochowie. Gdy miała 10 lat zapadła na nieuleczalną chorobę serca. Odtąd spędzała całe miesiące w szpitalach, a potem w sanatoriach. To właśnie w sanatorium poznała swoją pierwszą miłość Adolfa Poświatowskiego — studenta Łódzkiej Szkoły Filmowej. W wieku 19 lat wyszła za niego za mąż (mimo sprzeciwu rodziny i lekarzy, gdyż Poświatowski także chorował na serce). Dwa lata później była już wdową...

*ile razy można umrzeć z miłości
pierwszy raz to był gorzki smak ziemi*

gorzki smak
cierpki smak
goździk czerwony palący

(Wszystkie moje śmierci)

NARRATOR II

Dzięki długotrwałym staraniom prof. Juliana Aleksandrowicza, który przez wszystkie lata choroby opiekował się poetką, a także pomocy Polonii amerykańskiej Poświatowska wyjechała do Stanów Zjednoczonych. Tam przeprowadzono jej bardzo skomplikowaną operację serca. Wówczas to w filadelfijskim szpitalu powstał jeden z najbardziej znanych wierszy autorki „Dnia dzisiejszego”.

*„Halina Poświatowska to jest podobno człowiek
i podobno ma umrzeć jak wielu przed nią
Halina Poświatowska właśnie teraz się trudzi
nad własnym umieraniem”*

(to jest podobno człowiek)

NARRATOR III

Los podarował jej jeszcze 9 lat. Przywrócona życiu zachłysnęła się nim — nie chciała tracić ani chwili. Żyła bardzo intensywnie, bo przecież „człowiek jest tyle wart, ile zostawi po sobie...”

NARRATOR IV

Halina chciała poznać kraj, w którym uratowano jej życie, chciała poznać ludzi, ich język. Otrzymała stypendium i zaczęła studiować filozofię, logikę i języki w Smith College Northampton w Massachusetts.

„Chciałam studiować filozofię, dla mnie skazanej na samotność metafizyczne rozważania były jedną z najpożyteczniejszych nauk” — napisze później w autobiograficznej opowieści dla przyjaciela.

NARRATOR I

Całym nocami ślęczała nad książkami. Niewątpliwie była to pasja życia, ale też lekkomyślność. Nie pozwalała wytchnąć zoperowanemu sercu, tak bardzo kochała życie.

„zawsze kiedy chcę żyć krzyczę
gdy życie odchodzi ode mnie
przywieram do niego
mówię — życie
nie odchodź jeszcze
jego ciepła ręka w mojej ręce
moje usta przy jego uchu
szepczę
życie
— jak gdyby życie było kochankiem
który chce odejść -
wieszam mu się na szyi
krzyczę
umrę jeśli odejdiesz”

(zawsze kiedy chcę żyć krzyczę)

NARRATOR II

Poświatowska cały czas musiała walczyć ze śmiercią. Żyła więc intensywnie i pisała wiersze, listy, prozę. Pisała coraz więcej i coraz lepiej. Mimo, że pokochała Amerykę wróciła do kraju. Nie potrafiła żyć z dala od Polski, z dala od Krakowa. W jednym z listów do matki pisała „Muszę wrócić, inaczej nie będę miała odwagi żyć, zbyt daleko jest wszystko co kocham”.

NARRATOR III

Rozpoczęte w USA studia kontynuowała na Uniwersytecie Jagiellońskim, a po ich ukończeniu objęła asystenturę w Katedrze Filozofii Przyrody. Jednak chore serce nie pozwalało normalnie żyć. Zgodziła się na powtórny operację. Przeprowadzono ją 3 października 1967 roku w Warszawie. Osiem dni później Halina już nie żyła.

NARRATOR IV

Minęło ponad dwadzieścia pięć lat od śmierci Haliny Poświatowskiej, a zainteresowanie jej twórczością nie słabnie. Wprost przeciwnie — z roku na rok wzrasta.

Dotychczas ukazało się kilka wyborów jej wierszy, ale czytelnicy wciąż domagają się nowych. Nadal bowiem poezje Haliny Poświatowskiej znikają z księgarskich półek błyskawicznie.

NARRATOR I

Ci, którzy interesują się twórczością poetki znają także jej dwa opowiadania wydrukowane w „Życiu Literackim”. „Znajomy z Kotoru” i „Niebieski ptak” oraz Szkic o pobycie w USA pt. „Notatnik amerykański”.

NARRATOR II

Poświętowska jest też autorką dramatów: „Sąd nad Sokratesem” i nie ukończonych „Dwóch par”. Ten rodzaj twórczości zawsze ją fascynował.

NARRATOR III

Rękopisy nieznanymi utworów Haliny pieczołowicie przechowuje jej rodzina. Nie tracę jednak nadziei, że kiedyś zostaną opublikowane i będziemy mogli w pełni poznać talent autorki „Opowieści dla przyjaciela”. Nadal pozostaje nie opublikowana bardzo obfita korespondencja Poświętowskiej. To, co dotychczas ukazało się w prasie, stanowi zaledwie jej część.

NARRATOR IV

Dużo, ostatnio nawet bardzo dużo, pisze się o Poświętowskiej. Jej legenda trwa, rośnie, ale nadal nie napisano o niej całej prawdy. Nie odkryto tak naprawdę ani Poświętowskiej — Człowieka, ani też Poświętowskiej — Poetki. Znamy wciąż tylko Poświętowską — Legendę.

NARRATOR I

Poezja Poświętowskiej to przede wszystkim wiersze o miłości — zmysłowe, czułe, ufne „W twoich doskonałych palcach”, „Mam ciebie w roztańczonej krwi”, „Jestem dla ciebie czuła”, „Po co umyłam piersi”.

Była kobietą, która nie potrafiła żyć bez miłości, toteż miłość jest nieodłączną bohaterką jej wierszy. Nosi wszystkie imiona. Nie ma w tej poezji kokieterii, sentymentalnej stylizacji, obłudy.

„Jestem Julią
mam lat 23
dotknęłam kiedyś miłości
miała smak gorzki

*jak filiżanka ciemnej kawy
wzmogła rytm serca
rozdrażniła
mój żywy organizm
rozkołysała zmysły
odeszła"*

(Jestem Julią)

Twórczość Haliny Poświatowskiej:

1. Dzień dzisiejszy (wiersze) Kraków 1963 Wyd. Literackie.
2. Hymn bałwochwalczy (wiersze) Kraków 1968 Wyd. Literackie.
3. Jeszcze jedno wspomnienie (wiersze) Kraków 1968 Wyd. Literackie.
4. Niebieski ptak (opowiadania) „*Życie literackie*” 1966 nr 38.
5. Notatnik amerykański (reportaż) *Współczesność* 1961 nr 23.
6. Oda do rąk (wiersze, proza poetycka, przekłady) Warszawa 1966 Czytelnik.
7. Poezje zebrane. Oprac. Aleksander Madyda. Toruń 1994 Algo.
8. Sąd nad Sokratesem (dramat) „*Poezja*” 1985 nr 2.
9. Wiersze wybrane. Kraków 1975 Wydaw. Literackie.
10. Znajomy z Kotoru (opowiadania) „*Życie Literackie*” 1968 nr 46.

BIBLIOGRAFIA:

- Bartnicka J.M.: „*I wąską strugą deszczu upływamy w głąb*”. Nowe Książki 1969 nr 14.
- Brudnicki J.Z.: Sztukmistrze (Pieśń miłosna o Halinie Poświatowskiej). *Poezja* 1986 nr 3.
- Grochowiak S.: Krzywda. „*Kultura*” 1967 nr 44
- Kot S.: Poezja lęku. *Poezja* 1978 nr 10
- Nasiłowska A.: Ucieczka w życie. *Literatura* 1979 nr 29
- Smolka J.: Pochwała istnienia. *Twórczość* 1969 nr 2
- Stabro S.: Ja minę, ty miniesz, on minie. *Poezja* 1974 nr 2
- Waskiewicz A.K.: Poświatowska. *Tygodnik Kulturalny* 1969 nr 6
- Zacharska J.: Czekanie na cios. *Poezja* 1969 nr 4
- Encyklopedia Powszechna. Suplement. W-wa 1988 PWN
- Literatura Polska. Przewodnik encyklopedyczny. T.II. W-wa 1985 PWN

Oprac. Elżbieta Strupiechowska

Narkomania problemem młodzieży — pogadanka

Celem pogadanki jest:

- zwrócenie szczególnej uwagi na ciągle rozszerzający się problem narkomanii
- uświadomienie o skutkach uzależnienia
- wpływ narkomanii na życie dzieci i młodzieży
- sygnalizowanie obecności narkotyków w życiu dziecka
- upowszechnianie literatury z tej dziedziny

Narkomania nie jest w Polsce zjawiskiem nowym. Występowała już przed pierwszą wojną światową oraz w okresie międzywojennym. Problemem społecznym narkomania stała się w Polsce na przełomie lat 60 i 70, gdy do naszego kraju przeniknęły z Zachodu wpływy kontestacji młodzieżowej i kontrkultury hippisowskiej, chętnie podjęte u nas jako forma protestu nie tylko przeciw dorosłemu społeczeństwu, ale i przeciw istniejącej sytuacji politycznej oraz społecznej.

Narkomania rozpropagowała się wówczas — nie tylko na Zachodzie, ale i u nas — w nowym „czystym” dotychczas środowisku, a mianowicie wśród młodzieży. Szacuje się, że w pierwszej połowie lat 70. odurzało się około 50 tys. osób, w placówkach służby zdrowia rejestrowano około 3 tys. pacjentów rocznie. Dlatego też Ministerstwo Zdrowia i Opieki Społecznej wprowadziło ograniczenia w dystrybucji leków odurzających: wprowadzono specjalne (różowe) recepty, znacznie zredukowano liczbę aptek upoważnionych do wydawania narkotyków, a także lepiej je zabezpieczono. Nie zapewniono jednak młodym narkomanom możliwości specjalistycznej terapii, a propozycja leczenia się w szpitalu psychiatrycznym nie wydawała się im atrakcyjna. Powstały jedynie dwa specjalistyczne oddziały w Lubiążu i Garwolinie, do których chętnie zgłaszała się młodzież z całej Polski, natomiast nie cieszyły się one zbyt dużą sympatią władzy. Narkomani, którym znacznie utrudniono dostęp do narkotyków fabrycznych, znaleźli wkrótce własne sposoby uzyskiwania środków odurzających. Od 1975 roku zaczęli oni wykorzystywać w tym celu uprawiany w Polsce mak lekarski, zawierający sporo alkaloidów o działaniu odurzającym m.in. morfinę. To właśnie z tego maku (a konkretnie ze słomy makowej) wytwarzane są w „Polfie” lekarstwa o bardzo silnym działaniu przeciwbólowym tzw. prawdziwe narkoty-

ki m.in. morfina, kodeina itp. Metoda wytwarzania kompotu okazała się tania i nieskomplikowana, możliwa do stosowania w domu. Nic dziwnego, że szybko rozpowszechniła się w całym kraju, zwłaszcza, że chłopci chętnie sprzedawali słomę makową. Rozpoczął się tzw. makowy okres narkomanii. Mak stał się bowiem, z uwagi na dużą dostępność, podstawowym surowcem do produkcji „domowych narkotyków”. Prawie każdy narkoman nauczył się wytwarzać preparaty z maku (mleczko, makiwara, kompot) na potrzeby własne i kolegów.

Od 1980 roku narkomania przestała być tajemnicą publiczną — wreszcie można było głośno o tym mówić i dyskutować. Wyraźnie wzrosło zainteresowanie tym problemem społeczeństwa i władz. Sejm — uchwalając Ustawę 31 stycznia 1985 roku przyjął rozwiązanie kompromisowe: rolnicy mogą uprawiać mak tylko po uzyskaniu zezwolenia lokalnej władzy i po zawarciu umowy zobowiązującej ich do sprzedaży słomy makowej agencjom rządowym. W roku 1985 utworzono komisję ds. zapobiegania narkomanii inspirującą i koordynującą wszelkie działania ujęte w corocznym programie zatwierdzanym przez rząd. Na realizację Programu wydzielono środki z budżetu centralnego tworząc specjalny fundusz. W roku 1990 Fundusz został zlikwidowany, a komisja zaprzestała swojej działalności w Polsce — tak samo jak w większości krajów, gdzie występuje narkomania nie ma pełnych informacji o rozmiarach tego zjawiska. Nie jest znana wielkość populacji narkomanów — podobnie jak liczba alkoholików i palaczy tytoniu. Nie wiemy dokładnie ile osób zażywa środki narkotyczne eksperymentalnie i okazjonalnie, a ile jest już uzależnionych (chorych), ilu przestępstw dokonuje się na tym tle. Trudno też jest ustalić, ile dzieci i młodzieży należy do tzw. grupy ryzyka, a ile jest już realnie zagrożonych narkomanią. Z badań w szkołach warszawskich porównujących uczniów pijących i niepijących wynika, że niepijący uczniowie bardziej cenią samodzielność, więcej czasu przeznaczają na aktywność fizyczną, częściej uczestniczą w zajęciach klubowych i należą do organizacji młodzieżowych, a ponadto są bardziej odporni na wpływ rówieśników. Narkomania nie jest rozpowszechniona w kraju równomiernie. Występuje głównie w dużych aglomeracjach miejskich (Śląsk, Warszawa, Trójmiasto) i w niektórych miastach leżących blisko nich np. Mińsk Mazowiecki, Malbork, a także w rejonie Nadodrza oraz w wielu miejscowościach turystycznych (Częstochowa, Jelenia Góra, Toruń). Przypadki odurzania się na wsi są sporadyczne. Nie istnieją specyficzne polskie uwarunkowania sprzyjające sięganiu po środki narkotyczne. Powody

odurzania się młodzieży są podobne jak w innych krajach — niedojrzałość emocjonalna oraz niedostosowanie społeczne, wynikające z niewydolności wychowawczej rodziny i szkoły.

Specyficznie w Polsce jest łatwy dostęp do maku oraz nieskomplikowana metoda produkcji „domowych” opiatów, które są jednocześnie bardzo tanie. Polska jest krajem „samowystarczalnym” — nie związanym z międzynarodowymi maflami narkotycznymi. Środki narkotyczne używane przez polskich narkomanów są przede wszystkim pochodzenia krajowego. W Polsce od kilku lat produkowana jest nielegalnie amfetamina na potrzeby zachodnie, głównie Niemiec i Szwecji. Polska nie stanowi, jak na razie, znaczącego zbytu dla międzynarodowych handlarzy, ale jest niekiedy wykorzystywana jako kraj tranzytowy. W środowisku polskich narkomanów szybko rozpowszechnia się zakażenie wirusem HIV. Zakażeni narkomani stanowią ponad 70% wszystkich ujawnionych nosicieli HIV. W województwie zamojskim w placówkach specjalistycznych zarejestrowano 79 osób z problemem narkomanii. Szacując, tak jak czyni się to w kraju, że średnio 1 na 10 narkomanów zgłasza się do placówek służby zdrowia, można przyjąć, że liczba osób zagrożonych narkomanią wynosi w zamojskiem 790 osób.

Rejon hrubieszowski należy do najlepiej rozpoznanych rejonów w zakresie zagrożenia narkomanią. W miejscowej poradni zdrowia psychicznego zarejestrowano 40 pacjentów uzależnionych od środków psychoaktywnych. W rejonie zamojskim jest ich 22, a w biłgorajskim 11. W rejonie Tomaszowa Lub. zarejestrowano dotychczas 1 pacjenta z problemem narkomanii. Pierwszy punkt konsultacyjny Monaru między Lublinem a Nowym Sączem powstał w Hrubieszowie przy ul. 3 maja 37, czynny od godz. 10.00 — 16.00, telefon 47-77. Społeczeństwo musi się nauczyć współżyć z ludźmi uzależnionymi i nie odrzucać ich, a każdy uzależniony ma szansę wydobycia się z nałogu. Aby zmienić tę groźną sytuację należy zintegrować wysiłki całego społeczeństwa, a zwłaszcza prowadzić — w większym niż dotychczas zakresie — skuteczną profilaktykę. A z doświadczenia wielu krajów wynika, że podstawą jest zawsze właściwe wychowanie każdego dziecka.

BIBLIOGRAFIA:

1. Dimoff T. Jak rozpoznać czy dziecko sięga po narkotyki. W-wa 1994 MEN
2. Gossop M. Narkomania. Mity i rzeczywistość. W-wa 1993 PWN
3. Gwynne P. Historie przypadków. W-wa 1994 „Profil”
4. Kotański M. Ty zaraziłeś się narkomania. W-wa 1984 PZWL
5. Maxwell R. Dzieci Alkohol Narkotyki. Gdańsk 1994 Gdań. Wydaw. Psychol.
6. Po tej stronie granicy. W-wa 1985 Wyd. Radia i Telewizji
7. Dominik Anna: Narkomania. Wybór artykułów. Por. Bibl. 1987 nr 4 s.27
8. Dec-Kiełb Maria: Życie od nowa. Tygodnik Zamojski 1996 nr 10 s. 9

Oprac. Elżbieta Strupiechowska

**ZESTAWIENIA
BIBLIOGRAFICZNE**

AUTOMATYZACJA W BIBLIOTEKOZNAWSTWIE, INFORMACJI NAUKOWEJ I POLIGRAFII ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE

Automatyzacja wkroczyła już w wiele dziedzin życia i wciąż obejmuje nowe. W ostatnich latach znacznie zmieniła oblicze światowego bibliotekarstwa, głównie w dziedzinie tworzenia katalogów i zestawień bibliograficznych. Wiele można powiedzieć na temat zastosowania komputerów w poligrafii. Obecnie prawie niemożliwe jest dokonanie składu bez pomocy komputera wyposażonego w edytor.

Na temat komputerów i oprogramowania wydano w ostatnim czasie szereg publikacji. Wiele spośród nich zdezaktualizowało się przez pojawienie się coraz nowych, lepszych programów.

W podanym niżej zestawieniu podano te publikacje, które powinny interesować głównie bibliotekarzy, ale również osoby zajmujące się informacją czy komputerowym składaniem tekstów.

Bibliografia opracowana została na podstawie danych Przewodnika Bibliograficznego za lata 1987 — 1995 (opracowanych, rzecz jasna w postaci danych komputerowych). Podzielona jest na 4 rozdziały dotyczące poszczególnych dziedzin bibliotekoznawstwa i nauki o książce.

Bibliotekarstwo i bibliotekoznawstwo.

Podane wydawnictwa dotyczą głównie stosowania komputerów w bibliotekach, automatyzacji bibliotek, oraz systemów zapisu danych w automatycznych katalogach (m.in. MARK)

1. Automatyzacja bibliotek publicznych: praktyczne aspekty: materiały z II Ogólnopolskiej Konferencji, Białystok 26—28 X 1993 r. / [red. Janusz Nowicki]. — Warszawa: Wydaw. SBP, 1993. — 152 s.
2. Automatyzacja bibliotek: wybór materiałów z konferencji Automatyzacja bibliotek / [przygot. do dr. Aleksander Radwański]. — Wrocław: „Leopoldinum”, 1993. — 62, [1] s.
3. BIBLIOTEKA GŁÓWNA AKADEMII TECHNICZNO-ROLNICZEJ (Bydgoszcz): Komputerowe bazy danych w Bibliotece Głównej Akademii Techniczno-Rolniczej w Bydgoszczy. — Bydgoszcz: BGAT-R, 1994. — [12] s., [1] k. luzem
4. Biblioteka naukowa — automatyzacja, organizacja, zarządzanie / [red. merytor. Artur Jazdon, Ewa Stachowska-Musiał].

- Warszawa; Poznań: Wydaw. SBP; we współpr. z Biblioteką Uniwersytecką, 1995. — 228, [5] s.
5. BOGDAN Grzegorz, ROLECKI Janusz: Zastosowanie mikrokomputerów w działalności informacyjnej. — Warszawa: CİNTE, 1988. — 63 s.
 6. CHRZAN Ewa: Format USMARC rekordu zasobu: instrukcja wypełniania rekordu w VTLS. — Sopot: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, 1994. — Skoroszyt
 7. GAKLAS — system graficznej prezentacji wyników klasyfikacji/ J. Legut [et al.]. — Wrocław: AR, [1991]. — 41 s.
 8. GRABOWSKA Marta: Systemy online w bibliotekach. — Warszawa: Wydawnictwa UW, 1992. — 172, [1] s.
 9. Informacja naukowa, techniczna i ekonomiczna w procesie naukowo-dydaktycznym szkoły wyższej: międzynarodowa konferencja naukowa: materiały konferencyjne/ Wyższa Szkoła Inżynierska im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu. — Radom: WSI, 1988. — 111 s.
 10. Komputer w bibliotekach — Polska'94: I Forum SBP'94: materiały z Ogólnopolskiej Konferencji Stowarzyszenia Bibliotekarzy Polskich, Chorzów 10-12.06.1994/ [red. t. Janusz Nowicki]. — Warszawa: Wydaw. SBP, 1994 — 310 s.
 11. LENARTOWICZ Maria: Format USMARC opisu katalogowego książek: instrukcja wypełniania rekordu w VTLS/ oprac. Maria Lenartowicz. — Warszawa; [Sopot]: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, 1993. — Skoroszyt
 12. Mikrokomputerowe systemy biblioteczno-informacyjne: praca zbiorowa/ pod red. Kazimierza Chorosia. — Wrocław: Wydaw. Politechniki Wrocławskiej, 1992. — 181 s.
 13. Mikrokomputery w bibliotekach/ Biblioteka Narodowa, Instytut Książki i Czytelnictwa — Warszawa: BN, 1991. — 62, [2] s.
 14. NAHOTKO Marek, SZCZĘCH Władysław: Mikrokomputer w bibliotece. — Warszawa: Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich, 1990. — 72 s.
 15. NAŁĘCZ Barbara: Format USMARC rekordu bibliograficznego wydawnictwa ciągłego: instrukcja wypełniania rekordu w VTLS. — Warszawa: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu Gdańskiego, 1994. — Skoroszyt
 16. Opracowanie rzeczowe w komputerowych systemach bibliotecznych: materiały konferencyjne [Rzeszów 15-16 września

- 1993 r.]/ [Politechnika Rzeszowska im. Ignacego Łukasiewicza].
— Rzeszów: PR, 1993. — 63 s.
17. PALUSZKIEWICZ Anna: Format USMARC rekordu kartoteki
hasel wzorcowych: instrukcja wypełniania rekordu w VTLS.
— Warszawa: [Sopot]: Fundacja Rozwoju Uniwersytetu
Gdańskiego, 1994. — Skoroszyt
18. Papers in computational linguistic/ red. Janusz S[tanisław]
Bień. — Warszawa: Wydawnictwa Uniwersytetu Warszawskie-
go, 1981 — 1986. — 40 s.
19. Problemy opracowania archiwaliów staropolskich w skompute-
ryzowanych systemach informacyjnych: materiały sympozjum,
Toruń 9 i 10 września 1993 r. / pod red. Bohdana Ryszewskie-
go. Toruń: UMK, 1994. — 88 s.
20. SANETRA Krystyna, GRUCHAŁA Irena: Katalog online systemu
VTLS. — Kraków: „Księgarńia Akademicka”, 1994. — 109 s.

Bibliografie

W tej części zestawienia bibliografia pojmowana jest zarówno przedmiotowo jak i pod względem formalnym. Pozycje 1. i 2. — to wydawnictwa dotyczące automatycznego zapisu danych bibliograficznych, natomiast pozycje 3., 4. i 5. — to bibliografie wydawnictw dotyczących automatyzacji.

1. CHOROŚ Kazimierz, SIEMIŃSKI Andrzej: Kompresja danych bibliograficznych. — Warszawa: Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej, 1987. — 50 s.
2. JELONEK Tomasz: Komputerowa polska bibliografia biblijna: (projekt organizacji). — Kraków: [Papieska Akademia Teologiczna], 1992. — 31, [1] s.
3. KŁOSSOWSKA Małgorzata: Zastosowanie ETO [elektronicznej techniki obliczeniowej] do problematyki pracy, płac i spraw społecznych. — Warszawa: GBPIZS, 1989. — X, 34 s.
4. Programy komputerowe dla budownictwa: informator/ [oprac. zespół Zuzanna Tarnowska et al.; pod kier. Zbigniewa Stanisze-wskiego]. — Warszawa: Centralny Ośrodek Informacji Budow-nictwa, 1990. — 145 s.
5. Systemy i programy informatyczne z zakresu techniki rolniczej: katalog: system informacji o technice rolniczej baza AGROPRO-GRAM/ [oprac. zespół Barbara Barwiołek et al.]. — Warszawa: IMBER, 1989. — [4], 248 s.

Informacja naukowa

Informacja naukowa jest w dzisiejszych czasach ściśle powiązana z automatyzacją. Jest to jedna z pierwszych domen, do których wkroczyła komputeryzacja. Stąd cały szereg publikacji na ten temat. Dotyczą one komputeryzacji informacji naukowej w aspekcie różnych dziedzin wiedzy.

1. Bank próbek glebowych reprezentujących gleby mineralne Polski/ Jan Gliński [et al.]. — Wrocław [etc.]: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, 1991, — 61, [2] s.
2. BOGDAN Grzegorz, ROLECKI Janusz: Zastosowanie mikrokomputerów w działalności informacyjnej. — Warszawa: CİNTE, 1988. — 63 s.
3. BOLC Leonard, CYTOWSKI Jerzy: Metody przeszukiwania heurystycznego. — Warszawa: Państw. Wydaw. Naukowe, 1989; 21 cm T. 1: 1989. — 202 s. T. 2: 1991. — VI, 172, [2] s.
4. CDS/ISIS — wersja Mini-Mikro (Wyd. 1.0): dokumentacja użytkowa/ przekł. zespołowy [z ang.]. — Warszawa: Centrum IINTE, 1988. — 204 s.
5. FABER Roman, NOWICKI Zbigniew Michał: Użytkowanie pakietu Mikro CDS/ISIS. — Warszawa: Centrum INTE, 1988 — 168 s.
6. FABER Roman, NOWICKI Zbigniew Michał: Użytkowanie pakietu Micro CDS/ISIS. — Wyd. 2 zm. i rozsz. — Warszawa: INTE, 1991 — 203 s.
7. FILIPIAK Krystyna: Gromadzenie danych z doświadczeń polowych do zbioru komputerowego. — Puławy: IUNG, 1990. — 20, [1] s., [1] k. tabl.
8. FLAKIEWICZ Wiesław: Elementy teorii infologii: według Bo Sundgren — Warszawa: „Poltext”, 1992. — 153, [2] s.
9. FURMAN Marian, NOWICKI Zbigniew, SOLAK Jerzy: System przetwarzania i wyszukiwania informacji SIMIS. — Warszawa: Centrum IINTE. Wydawnictwa Informacyjne, 1987. — 88 s., [1] k. tabl.
10. GAŹDZICKI Jerzy: Systemy informacji przestrzennej — Warszawa; Wrocław: Państw. Przedsiębiorstwo Wydawnictw Kartograficznych im. Eugeniusza Romera, 1990. — 182, [1] s.
11. GRABOWSKA Marta: Systemy online w bibliotekach. — Warszawa: Wydawnictwa UW, 1992. — 172, [1] s.

12. Informacja i informatyka w administracji publicznej/ pod red. Grażyny Szpor. — Katowice: Górnośląskie Centrum Informacji o Przestrzeni, 1993. — 114 s.
13. Informacja naukowa, techniczna i ekonomiczna w procesie naukowo-dydaktycznym szkoły wyższej: międzynarodowa konferencja naukowa: materiały konferencyjne/ Wyższa Szkoła Inżynierska im. Kazimierza Pułaskiego w Radomiu. — Radom: WSI, 1988. — 111 s.
14. Information Systems Architecture and Technology-ISAT'93/ ed by Mieczysław Bazewicz. — Wrocław: Wydaw. PW, 1993. — 346 s.
15. Information Systems Architecture and Technology-ISAT: Information Systems Analysis and Design-IFIP: proceedings of the ISAT School/IFIP TC 8/WG 8.5 Workshop 1993/ ed by Mieczysław Bazewicz. — Wrocław: Wydaw. Politechniki Wrocławskiej, 1993. — 196 s.
16. Inżynieria genetyczna i biotechnologia/ Komitet Biotechnologii PAN [Polskiej Akademii Nauk], OINTE [Ośrodek Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej] przy Wojewodzie Poznańskim, Ośrodek Informacji Naukowej PAN, Instytut Chemii Bioorganicznej PAN. — Poznań: OIN. PAN. 1988. — 72 s.
17. JAGODZIŃSKA-WERSTY Halina: System informacji gospodarczej. — Wrocław: Wydaw. Uczelniane AE, 1986. — 178 s.
18. Jakość danych w systemach informacyjnych: materiały seminarium Spis'87/ [red. nauk. Józef Oleński]. — Warszawa: Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Systemu Państwowej Informacji Statystycznej przy GUS, 1988. — s.IX, 636-910
19. JASIŃSKI Piotr Jacek: Relacyjne medyczne systemy informacyjne: próba ujęcia globalnego. — Poznań: Wydaw. PP, 1990. — 102 s.
20. KENDALL Julie E., KENDALL Kenneth E.: Existence of predominant organizational metaphors and their implications for information systems development. — Kraków: AE, 1992. — 22 s.
21. KŁODNICKA Hanna: Baza normatywno-techniczna w działalności informacyjnej: przegląd dokumentów normalizacyjnych. — Według stanu na 1987.11.30. — Warszawa: Centrum Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej, 1988. — 95 s.
22. KRÓL Dariusz, SIEMIŃSKI Andrzej: Zaawansowane metody oprogramowania systemów informacyjnych w języku C. — Wrocław: Wydaw. PW, 1992. — 215 s.

23. KUBIAK Bernard: Analiza systemów informatycznych. — Gdańsk: Wydaw. UG, 1994. — 196, [1] s.
24. KUCZYK Anna: Wskazówki metodyczne dotyczące modelowania wybranych zjawisk przy zastosowaniu GIS [Geographic Information System]. — Warszawa: „Biblotfil”: nakł. PIOŚ, 1994. — 27 s.
25. Materiały na konferencję naukową nt. [na temat] Mikrokomputery w zarządzaniu / Wielkopolski Oddział Towarzystwa Naukowego Organizacji i Kierownictwa w Poznaniu. — Poznań: TNOiK, 1987. — 121 s.
26. MUCHLADO-MAROŃSKA Barbara: Poczta elektroniczna w systemie zautomatyzowanej wymiany informacji: instrukcja dla użytkowników. — Warszawa: IPI. PAN, 1990. — 31, [1] s.
27. NIEDŹWIEDZIŃSKI Marian: Przedsiębiorstwo jako system informacyjny. — Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1992. — 114, [2] s.
28. OLENDEREK Heronim, KORPETTA Dariusz, MOZGAWA Jerzy: Wiejskie parki zabytkowe w systemach informacji przestrzennej. — Warszawa: ZOIKZPO; „Dima”, 1992. — 63, [1] s.
29. Organizacja systemu informacji gospodarczej w przedsiębiorstwie: praca zbiorowa / pod red. Ignacego Dziedziczaka i Antoniego Nowakowskiego. — Warszawa: Państw. Wydaw. Ekonomiczne, 1988. — 214, [2] s.
30. POPOWSKA Hanna, STEFANIAK Barbara, WYSOCKI Adam: Zagraniczne bazy danych: możliwości i warunki ich wykorzystania. — Wrocław; Warszawa [etc.]: Zakład Narodowy im. Ossolińskich. Oddział, 1991. — 235 s.
31. STONER James Arthur Finch, WANKEL Charles: Kierowanie. — Warszawa: Państw. Wydaw. Ekonomiczne, 1992. — 535, [1] s.
32. STONER James Arthur Finch, WANKEL Charles. Kierowanie. — [Wyd. 2]. — Warszawa: Państw. Wydaw. Ekonomiczne, 1994. — 535, [1] s.
33. STONER James Arthur Finch, WANKEL Charles. Kierowanie. — [Wyd. 3]. — Warszawa: Państw. Wydaw. Ekonomiczne, 1994. — 535, [1] s.
34. System informacyjny o metodach i technikach organizatorskich dla poprawy jakości w przemyśle: praca zbiorowa / pod red. Edwarda Kindlarskiego i Bolesława Szomańskiego. — Warszawa: Wydawnictwa PW, 1991. — 163, [1] s.

35. SZEWCZYK Agnieszka: Diagnostyka systemów informacyjnych: problemy metodologiczne. — Szczecin: Wydaw. Naukowe US, 1991. — 167, [72] s.
36. TARGOWSKI Andrzej: Strategia i architektura systemów informatycznych przedsiębiorstwa w gospodarce rynkowej. — Warszawa: Nowe Wydaw. Polskie, 1992. — 376, [1] s.
37. TRUSZKOWSKA Regina: BIGLEB-WO — wojewódzki bank informacji o środowisku glebowo-roślinnym i czynnikach mu zagrażających. — Warszawa: PTG, 1986. — [4], 65, [5] s.
38. TRUSZKOWSKA Regina: Data base of the BKA-95 BIGLEB system and its utilisation for evaluation of states of natural environment. — Warszawa: PTG, 1986. — 11, [8] s.
39. TRUSZKOWSKA Regina, REJMAN-CZAJKOWSKA Małgorzata: System oceny wpływu energetyki na środowisko przyrodnicze SOWEP. — Warszawa: PTG, 1986. — [3], 21, [14] s.
40. WAKULICZ-DEJA Alicja: Podstawy systemów wyszukiwania informacji: analiza metod. — Warszawa; Łódź: Państw. Wydaw. Naukowe, 1990. — 176, [3] s.
41. WERNER Piotr: Wprowadzenie do geograficznych systemów informacyjnych. — Warszawa: UW, 1992. — 123, [1] s.
42. Zastosowanie mikrokomputerów w inte: II Międzynarodowe Sympozjum, Katowice 4 — 6 październik 1989 r.: [materiały konferencyjne]: Cz. 2/ Urząd Postępu Naukowo-Technicznego i Wdrożeń, Warszawa, Ośrodek Postępu Technicznego, Katowice, Instytut Metali Nieżelaznych, Gliwice, Uniwersytet Śląski, Katowice, Centrum INTE [Informacji Naukowej, Technicznej i Ekonomicznej], Warszawa. — [Katowice: OPT], [1989]. — 114 s.
43. ZĄBEK Światomir: Regionalny system gromadzenia informacji hydrologicznej HYDROS-2. — Lublin: UMCS, 1990. — 87, [1] s.
44. ZIELIŃSKI Jerzy: Informatyka w Lasach Państwowych. — Warszawa: „Świat”, 1992. — 31, [1] s.

Poligrafia

Część zestawienia dotycząca poligrafii dotyczy zarówno podręczników do nauki edytorów tekstów (tych jest przeważająca większość) jak i książek opisujących działanie profesjonalnych programów wykorzystywanych w drukarniach do kompleksowego składu tekstu i grafiki. Dotyczy również podręczników do nauki programów graficznych.

1. ADAMCZEWSKI Piotr, DANECKA Elżbieta: Informatyka ekonomiczna — laboratorium: przetwarzanie tekstów — TAG v.2.04. — Poznań: Wydaw. AE, 1992. — 72 s.
2. AITKEN Peter: Word dla Windows w 10 minut. — Łódź: jw TEXT, cop. 1995. — 117, [1] s.
3. ANDRUKIEWICZ Elżbieta: WordPerfect 5.1. — Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 1991. — 214, [2] s.
4. ANDRUKIEWICZ Elżbieta: WordPerfect 5.1. — Wyd. 2. — Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 1992. — 214, [2] s.
5. BALFE Alan: CorelDRAW 4. — Warszawa: „Read Me”, cop. 1993. — 422 s.
6. BEDNAREK Marzenna: Word dla Windows: wersja polska 2.0 — Warszawa: „Mikom”, 1993. — 185 s.
7. BEDNAREK Marzenna: Word 6.0 PL dla Windows w praktyce. — Warszawa: „Mikom”, 1995. — 310 s.
8. BIELECKI Jan: Word Perfect 5.1: edytor dla wszystkich. — Warszawa: „PLJ”, 1991. — 183, [4] s.
9. BORAL Stanisław: Edytor tekstów Write w Windows 3.1 PL. — Poznań: Wydaw. AE, 1994. — 88 s.
10. BORKOWSKI Kazimierz M.: Latex: profesjonalny skład publikacji. — Toruń: Wydaw. Adam Marszałek, 1992. — 88, [1] s.
11. BOBROWICZ Adam, SIBERA-BOROWICZ Wanda: WordPerfect Presentations ver. 2.0 for DOS: podręcznik użytkownika. — Warszawa: „Mikom”, 1994. — 520 s.
12. BOROWICZ Adam, SIBERA-BOROWICZ Wanda, GRADOMSKA Agnieszka: WordPerfect 6.0 a dla Windows: wersja polska i amerykańska: [krok po kroku]. — Warszawa: „Mikom”, 1995. — X, 493 s.
13. CP/J: edytor tekstowy WORDSTAR: podręcznik operatora. — Wrocław: „Elwro”, 1987. — V, 62 s.
14. CP/J: edytor tekstowy WORDSTAR: wprowadzenie do systemu. — Wrocław: „Elwro”, 1987. — V, 12 s.
15. DARWAJ Piotr, FERDUŁA Piotr, MATUSZEWSKI Piotr: Polski edytor tekstów: [wersja 1.3]. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1992. — [2], 54, [8] s.
16. DIENES Sheila S.: Word 6 for Windows. — Warszawa: „Wibet 2”, 1994. — 271 s.
17. DRAUS Andrzej: Ventura Publisher Gold Series v[ersion] 3.0. — Warszawa: „PLJ”, 1991. — 221, [1] s.

18. EDDY Sandra E., SCHNYDER John E.: Word for Windows 6.0. — Warszawa: „Intersoftland”, 1994. — XIII, 350, [1] s.
19. FEDYK Marek, KAWALER Karol: Edytor Chiwriter: instrukcja użytkownika. — Białystok: Wydaw. PB, 1990. — 23, [1] s.
20. Feldman Richard: Czas na CorelDraw! — Warszawa: „Intersoftland”, 1994. — 354 s.
21. FULTON Jennifer: Word dla Windows nie tylko dla orłów. — Warszawa: „Intersoftland”, 1995. — XIV, 233, [3] s., [2] s. luz.
22. GAŚSIOR Dariusz: Chinagari the Devanagari text editing word processor. — Poznań: AMU, 1990. — [2], 16 s.
23. GOOKIN Dan: Word 6 dla Windows dla opornych: wersja polska. — Warszawa: „Read Me”, 1994. — XVIII, 366 s.
24. GOOKIN Dan: WordPerfect dla opornych. — Warszawa: „Read Me”, 1994. — XVI, 308 s.
25. GOOKIN Dan: WordPerfect 6 dla opornych. — Warszawa: „Read Me”, 1993. — XII, 372 s.
26. GOSLING Joanna: WordPerfect 5: wprowadzenie. — Warszawa: „Intersoftland”, 1991. — 225 s.
27. GÓRCZYŃSKI Janusz: Word for Windows: wersja 2.0c i 2.0c PL. — Warszawa: Fundacja „Rozwój SGGW [Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego]”, 1994. — 211 s.
28. GRACE Rich: Word 6 for Windows. — Warszawa: „Read Me”, cop. 1994. — VIII, 187 s.
29. HORSCH Michael, KUMMER Bodo: CorelDRAW! 5. — Warszawa: „Mikom”, 1995. — 178 s.
30. HOWARD Jenna, HOWARD Michael: CorelDRAW! nie tylko dla orłów. — Warszawa: „Intersoftland”, 1995. — XIII, [1], 309 s.
31. KANIS Adam: WordPerfect 5.1 — edytor tabel. — Gliwice: „Helion”, cop. 1992. — [4], 68 s.
32. KOŁODZIEJSKA Hanna: Dzielenie wyrazów polskich w systemie TEX. — Warszawa: Wydawnictwa UW, 1987. — 40, [1] s.
33. KOSOWICZ Piotr: Edytor tekstów ChiWriter 3.16: [oprogramowanie mikrokomputera IBM PC]. — Wrocław: „Elektronik”, 1991. — 110 s.
34. KRAYNAK Joe: WordPerfect 6 w 10 minut. — Warszawa: „Read Me”, cop. 1993. — 151 s.
35. LAMPORT Leslie: LATEX. — Kraków: „Cyfronet”, [1991]. — X, 202 s.
36. LYNCH George T.: Word dla Windows dla opornych — ściągą: wersja polska. — Warszawa: „Read Me”, cop. 1994. — XII, 190 s.

37. LYNCH George T.: Word 6 dla Windows dla opornych — ściąga: wersja polska. — Warszawa: „Read Me”, 1995. — X, 217 s.
38. MAJEWSKI Edward, SZEŁEMEJ Lidia: ChiWriter 3.01/3.13 od A do Z. — Warszawa: Wydaw. SGGW-AR, 1990. — 79 s.
39. MAJEWSKI Mirosław Lucjan: ChiWriter: blaski i cienie. — Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 1991. — 224 s.
40. MAJEWSKI Mirosław Lucjan: ChiWriter: blaski i cienie. — Wyd. 2. — Warszawa: Wydawnictwa Komunikacji i Łączności, 1991. — 224 s.
41. MAJEWSKI Mirosław Lucjan: ChiWriter 4: poradnik użytkownika. — Warszawa „Lupus”, 1992. — 305 s.
42. MARAN Ruth: WordPerfect 5.1 for Windows: przewodnik po programie. — Warszawa: „Intersoftland”, 1994. — [2], 91 s.
43. MARCINIAK Andrzej: ChiWriter: profesjonalny edytor tekstów naukowo-technicznych: wersja 3.16. — Poznań: „Nakom”, 1991. — 260 s.
44. MCCLELLAND Deke: CorelDRAW! 5 dla opornych. — Warszawa: „Read Me”, 1995. — XIX, 378 s.
45. MEADE Jim: Ami Pro 3 dla opornych. — Warszawa: „Read Me”, 1994. — XVIII, 374 s.
46. NELSON Elden: Nie cierpię WordPerfect: (był dla mnie koszmarem). — Warszawa: „Intersoftland”, 1994. — XI, [1], 289 s.
47. NELSON Kay Yarborough: Word Perfect w środowisku Windows. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1993. — 203, [1] s.
48. PADWICK Gordon: CorelDraw: pakiet graficzny. — Warszawa: „Wibet 2”, 1994. — 447 s.
49. PAKIER Michał: AMI PRO 2.0 P.: opis i przykłady. — Warszawa: „Mikom”, 1993. — 208 s.
50. PALUSZKIEWICZ Beata, SIENNICKI Jerzy: WordPerfect 5.0. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1990. — 101, [3] s.
51. PALUSZKIEWICZ Beata, SIENNICKI Jerzy: WordPerfect 5.0. — Wyd. 2. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1991. — 101, [3] s.
52. PARKER Roger C.: Skład komputerowy — tajniki projektowania: [101 sprawdzonych rozwiązań]. — Warszawa: „Intersoftland”, 1995. — VIII, 255 s.
53. PARKER Roger C.: Skład komputerowy w minutę: ponad 200 dobrych rad i pomysłów na efektywne tworzenie czytelniejszych

- i lepiej wyglądających ogłoszeń, broszur, informatorów...
 — Warszawa: „Intersoftland”, 1994. — XIV, 280, 6 s.
54. PIKOŃ Krzysztof, WILK Andrzej: ChiWriter 4.0.: [25 lekcji].
 — Gliwice: „Helton”, 1992. — [10], 177, [7] s.
55. PILARSKI Wojciech: WordPerfect 5.1 — grafika. — Gliwice: „Helton”, cop. 1993. — [4], 64 s.
56. PIWEK Tomasz: WordPerfect 5.1 — pierwsze kroki. — Gliwice: „Helton”, cop. 1993. — [6], 141 s.
57. Redaktor 2000: procesor tekstów: oprogramowanie PC/Instytut Maszyn Matematycznych. — Warszawa: Mikrokomputery Przedsiębiorstwo Handlowo-Produkcyjne Spółka z o.o., 1987. — [199] s.
58. RODAK Maciej: WordPerfect 5.2 dla Windows. — Warszawa: „Mikom”, 1993. — 247 s.
59. ROSEN Arnold: PageMaker 4.0. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1992. — 107, [5] s.
60. ROTERMUND Hermann: WordPerfect. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1990. — 96 s.
61. SADOWSKI Tomasz M.: WordPerfect 5.1 — makrodefinicje i klawiatury. — Gliwice: „Helton”, cop. 1993. — [2], 153 s.
62. SHERMAN John F.: Poznaj PostScript. — Warszawa: „Read Me”, 1993. — 269, [3] s.
63. SIEDLECKI Mieczysław: QR-tekst w pracy biurowej. — Warszawa: „Mikom”, 1992. — 76 s.
64. SIKORSKI Witold: Edytor tekstów: wiadomości podstawowe. — Warszawa „Mikom”, 1991. — 71 s.
65. SIKORSKI Witold: Edytory tekstów: podstawy. — [Wyd. 2 zm.]. — Warszawa: „Mikom”, 1993. — 80 s.
66. SIKORSKI Witold: WordPerfect 6.0 for DOS. — Warszawa: „Mikom”, 1993. — 204 s.
67. SYPEK Maciej: Ami Pro 3.0 po polsku. — Warszawa: „Read Me”, cop. 1993. — 266, [14] s.
68. SZYMACHA Iwona: Microsoft Graph: [graficzne narzędzie dla MS Word, MS Access, CorelDraw]. — Warszawa: „Mikom”, 1993. — 101 s.
69. SZYMACHA Iwona: Microsoft Word 6.0 w dwadzieścia godzin: wersja polska. — Warszawa: „Lupus”, 1994. — 101 s.
70. SZYMACHA Iwona: Z Wordem po polsku w Windows. — Warszawa: „Lupus”, 1994. — 426, [1] s.

71. TRYKOZKO Anna: WordPerfect 5.1: tabele, równania, grafika. — Warszawa: „Mikom”, 1992. — 75 s.
72. TRZEMŻAŁSKA Beata, TRZOP Urszula: WordPerfect 5.1: podręcznik wraz z ćwiczeniami. — Kraków: PK, 1994. — 80 s.
73. URBĄŃSKI Artur: Norton Edytor. — Warszawa: „Intersoftland”, 1991. — 32 s.
74. VALENTIN Robert, STEINER Josef: Word 5.5. — Warszawa: „Lupus”, 1993. — 504, 10 s.
74. WEBSTER Paul: Corel DRAW 4.0 oraz Corel TRACE i Corel MOSAIC: [przewodnik obrazkowy]. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1994. — IX, [1], 349, [1] s.
76. WILLIAMS Robin: Jak składać tekst: PC nie jest maszyną do pisania. — Gliwice: „Helton”, cop. 1994. — 103 s.
77. WIMMER Paweł: WordPerfect 5.1 — wersja polska: funkcje podstawowe. — Warszawa: „Lupus”, 1993. — 108, [1] s.
78. WIMMER Paweł: WordPerfect 5.1 — wersja polska: funkcje zaawansowane. — Warszawa: „Lupus”, 1994. — 209 s.
79. WIMMER Paweł: WordPerfect 5.1: programowanie makroinstrukcji i klawiatur. — Warszawa: „Lupus”, 1992. — 53 s.
80. WŁODARSKA Hanna: ChiWriter 3.01 — Wyd. 2 — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1990. — 87, [1] s.
84. WŁODARSKA Hanna: ChiWriter 3.01. — Wyd. 3. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1991. — 87, [1] s.
85. WŁODARSKA Hanna: ChiWriter 3.01. — Wyd. 4. — Warszawa: Wydawnictwa Naukowo-Techniczne, 1991. — 87, [1] s.
86. Word Perfect 5.1 PL for DOS: quick reference. — Warszawa: AVT-Korporacja, cop. 1993. — [6], 109 s.
87. ZAŁĘSKI Witold: TAG w przykładach. — Warszawa: „Mikom”, 1993. — 72 s.
88. ZAMĘCKA Mariola, ZAMĘCKI Wojciech: Desktop Publishing czyli Publikowanie z za biurka: sposoby i zasady przygotowywania publikacji przy pomocy IBM-PC i Apple Macintosh. — Warszawa: „Rok Print”, [1994]. — 103 s.
89. ZYCH Sławomir: MS Word 6.0 — wersja polska: [bez stresów]. — Kraków: „Fortis”, 1994. — 107 s.

Oprac. Jacek Drogosz

Konspekty lekcji bibliotecznych

Zestawienie bibliograficzne (w wyborze)

Wstęp

Zestawienie tematyczne konspektów lekcji bibliotecznych opracowane zostało w oparciu o artykuły zawarte w czasopismach fachowych, głównie w „Poradniku Bibliotekarza” i „Biblioteka w Szkole” — za lata 1980 — 1995.

Podstawową działalnością bibliotekarza obok gromadzenia, opracowania i udostępniania zbiorów bibliotecznych jest prowadzenie działalności oświatowo-informacyjnej.

Z myślą głównie o bibliotekarzach z małych bibliotek powszechnych i szkolnych czasopisma fachowe dostarczają w ramach wymiany doświadczeń gotowe konspekty lekcji.

Materiały są więc rozproszone, a w ostatnim okresie z przyczyn trudności finansowych nie do wszystkich placówek docierają czasopisma. Każdorazowo, kiedy potrzebny jest jakiś materiał bibliotekarz traci mnóstwo czasu i energii na poszukiwania. Autorowi niniejszego opracowania zależało na dostarczeniu bibliotekarzom szybciej informacji.

Mając powyższe na uwadze, materiał opracowano w postaci zestawienia krzyżowego, a więc opisy uszeregowano w jednolitym układzie alfabetycznym autorko-rzeczowym.

ABRAMOWICZ Alina: Lekcje biblioteczne w liceum ogólnokształcącym. Por. Bibl. 1980 nr 2 s. 46-50.

ANDRZEJEWSKA Jadwiga: Przystosowanie czytelnicze i informacyjne w szkołach ponadpodstawowych. Zestawienie bibliograficzne konspektów lekcji bibliotecznych. Por. Bibl. 1991 nr 9 s. 17-22.

„ANDRZEJKI”

Zob.:

MOSLER-KOWALCZYK Ewa: „Andrzejkowy wieczór”... Por. Bibl. 1993 nr 10 s. 31-33.

ASTRONOMI

Zob.:

BALASZCZUK Halina: Mikołaj Kopernik, jego życie i dzieło.

Materiały pomocnicze. Szczecin, 1973 s. 84-89

GŁODEK Maria: Historia przyrządów astronomicznych

BEM Józef, generał

Zob.:

IWANIEC R.: Generał Józef Bem. Por. Bibl. 1994 nr 2 s. 40-43

BIBLIOGRAFIE

Zob.:

CZARNIK Jacek: Bibliografie, ich rodzaje i znaczenie

BIBLIOTEKA

Zob.:

FUDALA E.: Nasza biblioteka. Por. Bibl. 1988 nr 9 s. 23.

BIBLIOTEKA

Zob.:

MITAN A.: W naszej bibliotece. Por. Bibl. 1987 nr 12 s. 31.

BIBLIOTEKA — rodzaje gromadzonych dokumentów

Zob.:

IWICKA-OKOŃSKA A.: Rodzaje dokumentów gromadzonych w bibliotece. Por. Bibl. 1989 nr 6 s. 21

BIBLIOTEKA — zadania i rola społeczna

Zob.:

SZCZERBIŃSKA-KOSIEL Maria: Biblioteki, ich zadania i rola społeczna

BIBLIOTEKA zbiory

Zob.:

MIODEK Teresa: Typy wydawnictw gromadzonych w bibliotece. Por. Bibl. 1991 nr 1/2 s. 30

BIBLIOTEKARZ

Zob.:

GIEWARTOWSKA Danuta: I ty możesz zostać bibliotekarzem

BIOLOGIA

Zob.:

HŁUSZYK Halina: Lekcja biologii w czytelniku

BŁASZKOWSKA Joanna: Poznajemy źródła wiedzy o książce (klasa 7). Por. Bibl. 1991 nr 5 s. 30-31.

BOHDZIUN Joanna: Sporządzanie notatek z czytanej lektury (klasa 7). Por. Bibl. 1991 nr 10 s. 27.

BRUDŁO Elżbieta: Chcesz się uczyć? To Książkę bierz... Por. Bibl. 1991 nr 11/12 s. 43-46.

BRUDŁO Elżbieta: Karta tytułowa, jej historia (klasy 6-8). Por. Bibl. 1991 nr 4 s. 21-24.

CZARNIK Jacek: Bibliografie, ich rodzaje i znaczenie. Por. Bibl. 1989 nr 4 s. 30-31.

CZARNIK Jacek, PIETRZYŃSKI Paweł: O tytule w klasach licealnych. Por. Bibl. 1988 nr 6 s. 18.

CZASOPISMA

Zob.:

CZYŻ Z.: Jak korzystać z książek i czasopism. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 228-230.

CZASOPISMA

Zob.:

ORŁOWSKA M.: Czasopisma literackie. Por. Bibl. 1982 nr 6 s. 144-146.

CZASOPISMA — czytelnictwo

Zob.:

WYRZYKOWSKA W.: Dlaczego uczniowie młodszych klas czytają czasopisma dla dzieci? Por. Bibl. 1994 nr 3 s. 20-21.

CZASOPISMA — układ i treść

Zob.:

LADRA G.: Poznajemy układ i treść periodyków... Por. Bibl. 1993 nr 1/2 s. 56-58.

CZASOPISMA — dla dzieci

Zob.:

WYRZYKOWSKA Urszula: Dlaczego dzieci młodszych klas czytają czasopisma dla dzieci? Por. Bibl. 1994 nr 3 s. 20-21.

CZECHOWSKI M.: Janusz Korczak: w setną rocznicę urodzin. Por. Bibl. 1978 nr 1/2 s. 18-23.

CZECHOWSKI M.: Julian Tuwim, życie i twórczość. Por. Bibl. 1978 nr 10 s. 224-229.

CZYTENIE — higiena

Zob.:

LABUDA K.: Poszanowanie książek, higiena czytania. Por. Bibl. 1985 nr 6 s. 181.

CZYTANIE — sporządzanie notatek z czytanej lektury

Zob.:

BOHDZIUN J.: Sporządzanie notatek z czytanej lektury. Por. Bibl. 1991 nr 10 s. 27.

CZYTANIE — technika

Zob.:

LACHOWSKA E.: Kształcenie umiejętności szybkiego czytania. Por. Bibl. 1989 nr 7/8 s. 41-42.

CZYTANIE — technika

Zob.:

SUSZEK Anna: Utrwalanie znajomości zasad pisowni oraz doskonalenie techniki czytania na podstawie wiersza „Chrzyszcz” (klasy 3-4). Por. Bibl. 1987 nr 4 s. 28-29.

CZYTELNIA

Zob.:

HŁUSZYK H.: Lekcja biologii w czytelni. Por. Bibl. 1983 nr 6 s. 136-139.

CZYTELNICTWO

Zob.:

IWANIEK Ryszard: Rola czytania w życiu człowieka. Por. Bibl. 1985 nr 9/10 s. 253-254.

CZYTELNICTWO

Zob.:

PICHET Stefania: Rola czytania w życiu człowieka. Por. Bibl. 1991 nr 11/12 s. 46-49.

CZYŻ Zdzisław: Cykl lekcji bibliotecznych jako forma przysposobienia bibliotecznego. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 224-230.

CZYŻ Zdzisław: Jak korzystać z książek i czasopism. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 228-230.

CZYŻ Zdzisław: Korzystanie ze słowników i encyklopedii. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 228.

CZYŻ Zdzisław: Poszukiwania bibliograficzne. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 227-228.

CZYŻ Zdzisław: Rodzaje katalogów i sposób korzystania z nich. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 227.

DAGIEL Grażyna: W jaki sposób oceniamy przydatność książki dla własnych potrzeb i zainteresowań? Por. Bibl. 1993 nr 3 s. 22-23.

DOKUMENTY gromadzone w bibliotece

Zob.:

IWICKA-OKOŃSKA A.: Rodzaje dokumentów gromadzonych w bibliotece. Por. Bibl. 1989 nr 6 s. 21.

DUKIEWICZ Barbara: Dzieje książki rękopiśmiennej. Por. Bibl. 1988 nr 4 s. 36.

DZIKOWSKA Krystyna: Jan Amos Komensky, wielki czeski pedagog w 400. rocznicę urodzin. Por. Bibl. 1992 nr 2 s. 23-27.

EKOLOGIA

Zob.:

HŁUSZYK H.: Dlaczego powietrze powinno być czyste? Por. Bibl. 1983 nr 6 s. 136.

ENCYKLOPEDIE i słowniki

Zob.:

POŁECIOWA D.: Lekcja biblioteczna „*Encyklopedie i słowniki*”.

Por. Bibl. 1960 nr 4 s. 102-108.

ENCYKLOPEDIE i słowniki — rodzaje

Zob.:

PLISZKA E.: Rodzaje encyklopedii i słowników. Por. Bibl. 1982

nr 3 s. 20-21.

ENCYKLOPEDIE, słowniki — korzystanie

Zob.:

CZYŻ Z.: Korzystanie ze słowników i encyklopedii. Por. Bibl. 1980

nr 10 s. 228.

ENCYKLOPEDIE, słowniki — poszukiwanie informacji

Zob.:

LANG K.: Poszukiwanie informacji w encyklopediach i słownikach.

Por. Bibl. 1987 nr 4 s. 29-30.

EX LIBRIS

Zob.:

MAKUCH A.: Ex libris — godło książki. Por. Bibl. 1990 nr 1/3 s.

40.

EX LIBRIS

Zob.:

LADRA G.: Ex libris... Por. Bibl. 1991 nr 11/12 s. 49-50.

FUDALA Alicja: Nasz biblioteka. Por. Bibl. 1988 nr 9 s. 23.

GIEWARTOWSKA Danuta: I ty możesz zostać bibliotekarzem. Por.

Bibl. 1987 nr 5 s. 20.

GIEWARTOWSKA Danuta: Jak robić notatki. Por. Bibl. 1988

nr 7/8 s. 28.

GRABOWSKA Zofia: Wprowadzenie dzieci 6-let. do biblioteki

dziecięcej. Por. Bibl. 1989 nr 1/2 s. 27.

GRANOSIK Jadwiga: Maria Skłodowska-Curie Dwukrotna laureatka

Nagrody Nobla: lekcja biblioteczna dla klas 7-8. Por. Bibl.

1995 nr 4 s. 30-31.

HŁUSZYK Halina: Dlaczego powietrze powinno być czyste? Por.

Bibl. 1983 nr 6 s. 136.

HŁUSZYK Halina: Lekcja biologii w czytelni. Por. Bibl. 1983 nr 6

s. 136-139.

INFORMACJA

Zob.:

JĘDRZEJEK A.: Źródła informacji bezpośredniej i pośredniej. Por. Bibl. 1989 nr 11/12 s. 28-30.

INFORMACJA

Zob.:

LING K.: Poszukiwanie informacji w encyklopediach i słownikach. Por. Bibl. 1987 nr 4 s. 29-30.

IWANIEK Ryszard: Rola czytania w życiu człowieka. Konspekty lekcji dla klasy 1 liceum. Por. Bibl. 1985 nr 9/10 s. 253-254.

IWANIEC Renata: Generał Józef Bem: w dwusetną rocznicę urodzin. Por. Bibl. 1994 nr 2 s. 40-43.

IWICKA-OKOŃSKA Anna: Rodzaje dokumentów gromadzonych w bibliotece. Por. Bibl. 1989 nr 6 s. 21.

JACHIMCZAK Barbara: Przystosowanie czytelnicze i informacyjne w szkole średniej. Por. Bibl. 1988 nr 1/2 s. 30.

JĘDRZEJEK Anna: Źródła informacji bezpośredniej i pośredniej. Por. Bibl. 1989 nr 11/12 s. 28-30.

KATALOG alfabetyczny

Zob.:

SZPULAK G.: Katalog alfabetyczny i rzeczowy. Por. Bibl. 1987 nr 1 s. 29.

KATALOG rzeczowy

Zob.:

SZPULAK G.: Katalog alfabetyczny i rzeczowy. Por. Bibl. 1987 nr 1 s. 29.

KATALOGI

Zob.:

SZPULAK G.: Katalog alfabetyczny i rzeczowy. Por. Bibl. 1987 nr 1 s. 29.

KOMENSKY Jan Amos

Zob.:

DZIKOWSKA Krystyna: Jan Amos Komenski... Por. Bibl. 1992 nr 2 s. 23-27.

KOMPUTERYZACJA biblioteki

Zob.:

SZYMAŃSKI Tomasz: Skomputeryzowany katalog biblioteki szkolnej i sposób posługiwania się nim. Por. Bibl. 1995 nr 5 s. 20-21.

KONSPEKTY lekcji bibliotecznych

Zob.:

SZKOCKI Józef: Przed przygotowaniem konspektu lekcji bibliotecznej... Por. Bibl. 1995 nr 3 s. 25-26.

KONSTYTUCJA 3 Maja

Zob.:

MOSLER-KOWALCZYK Ewa: 200. rocznica Konstytucji 3 Maja.
Por. Bibl. 1991 nr 4 s. 25-26.

KORCZAK Janusz

Zob.:

CZECHOWSKI M.: Janusz Korczak w setną rocznicę urodzin. Por.
Bibl. 1978 nr 1/2 s. 18-23.

KOTANIA Kazimiera: Książka z bibliotecznej półki. Por. Bibl. 1990
nr 1/3 s. 39.

KRAJEWSKA Maria: Poznajemy książki popularnonaukowe: lekcja
biblioteczna dla klasy 5. Por. Bibl. 1991 nr 1/2 s. 29.

KRASZEWSKI Józef Ignacy

Zob.:

RATYŃSKA-OLECHNOWSKA Krystyna: Życie i twórczość J.I.Kra-
szewskiego. Por. Bibl. 1993 nr 1/2 s. 58-59.

KSIĄŻKA — budowa

Zob.:

MACIEJSEK A.: Jak zbudowana jest książka. Por. Bibl. 1988
nr 12 s. 21.

KSIĄŻKA — budowa

Zob.:

SMOGUR Barbara: Budowa książki. Por. Bibl. 1991 nr 11/12
s. 42-43.

KSIĄŻKA — dzieje

Zob.:

NARKIEWICZ J.: Lekcja biblioteczna „Z dziejów książki”. Por. Bibl.
1972 nr 11/12 s. 343-347.

KSIĄŻKA — karta tytułowa

Zob.:

BRUDŁO E.: Karta tytułowa jej historia. Por. Bibl. 1991 nr 4 s. 21-
24.

KSIĄŻKA — korzystanie

Zob.:

CZYŻ Z.: Jak korzystać z książek i czasop. Por. Bibl. 1980 nr 10
s. 228-230.

KSIĄŻKA — struktura

Zob.:

PLATTO Anna: Struktura książki. Lekcja biblioteczna. Bibl. sł. inf.
woj. lubel. 1971 nr 2 s. 52-55.

KSIĄŻKA — wiedza ogólna

Zob.:

CIESIELSKA K.: Przykłady lekcji bibliotecznych... Por. Bibl. 1957 nr 5 s. 149-152.

KSIĄŻKA — znak własnościowy

Zob.:

LADRA G.: Ex libris... Por. Bibl. 1991 nr 11/12 s. 49-50.

KSIĄŻKA — źródło wiedzy

Zob.:

BŁASZKOWSKA J.: Poznajemy źródła wiedzy o książce. Por. Bibl. 1991 nr 5 s. 30-31.

KSIĄŻKI popularnonaukowe

Zob.:

KRAJEWSKA M.: Poznajemy książki popularnonaukowe. Por. Bibl. 1991 nr 1/2 s. 29.

LABUDA Krystyna: Poszanowanie książek. Higiena czytania. Por. Bibl. 1985 nr 6 s. 181-182.

LACHOWSKA Elżbieta: Kształcenie umiejętności szybkiego czytania. Konspekt lekcji dla klasy 1 szkół ponadpodstawowych. Por. Bibl. 1989 nr 7/9 s. 41-42.

LACHOWSKA Elżbieta: Organizacja pracy umysłowej. Por. Bibl. 1991 nr 6 s. 40.

LADRA Grażyna: Ex libris, znak własnościowy książki (klasy 5-8). Por. bibl. 1991 nr 11/12 s. 49-50.

LADRA Grażyna: Poznajemy układ i treść periodyków na przykładzie gazety „*Świat Młodych*”. Por. Bibl. 1993 nr 1/2 s. 56-58.

LANG Krystyna: Poszukiwanie informacji w encyklopediach, słownikach i poradnikach. Por. Bibl. 1987 nr 4 s. 29-30.

LOFTING H.J.

Zob.:

WYRZYKOWSKA Urszula: Poznajemy Hugh'a Jonesa Loftinga autora lektury „*Doktor Dolittle i jego zwierzęta*”. Por. Bibl. 1992 nr 4 s. 27-28.

ŁYKOWSKA Marianna: Polska nasza Ojczyzna. Por. Bibl. 1985 nr 2 s. 54-55.

ŁYKOWSKA Marianna: Skąd czerpać wiadomości o kraju i świecie. Konspekt lekcji (klasy 2-3). Por. Bibl. 1983 nr 10 s. 262 — 263.

MACIEJSEK Alicja: Jak zbudowana jest książka? Lekcja w klasie 3 szkoły podstawowej. Por. Bibl. 1988 nr 12 s. 21.

- MAKUCH Alicja: Ex libris — godło książki. Por. Bibl. 1990 nr 1/3 s. 40.
- MIEJSSNER Teresa: Polscy podróżnicy. Por. Bibl. 1973 nr 11/12 s. 319-325.
- MIODEK Teresa: Polskie Literackie Nagrody Nobla. Por. Bibl. 1987 nr 6 s. 29.
- MIODEK Teresa: Typy wydawnictw gromadzonych w bibliotece. Lekcja biblioteczna dla klasy 2 lic. Por. Bibl. 1991 nr 1/2 s. 30.
- MITAN Alina: W naszej bibliotece. Lekcja biblioteczna w klasie 2 szk. podst. Por. Bibl. 1987 nr 12 s. 31.
- MOSLER-KOWALCZYK Ewa: „*Andrzejkowy wieczór, Wigilia Bożego Narodzenia*”. Zwyczaje ludowe, obrzędy religijne. Wyszukiwanie informacji na określony temat. Por. Bibl. 1993 nr 10 s. 31-33. (dla klas 7-8)
- MOSLER Ewa: II wojna światowa. Lekcja biblioteczna w klasie 8. Por. Bibl. 1988 nr 9 s. 18.
- MOSLER-KOWALCZYK Ewa: 200. rocznica uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Por. Bibl. 1991 nr 4 s. 25-26.
- MOSLER-KOWALCZYK Ewa: Julian Tuwim — setna rocznica urodzin poety: gromadzenie materiałów o Julianie Tuwimie. Por. Bibl. 1994 nr 9 s. 29-30.
- MOSLER-KOWALCZYK Ewa: Ochrona i kształtowanie środowiska. Wyszukiwanie materiałów na określony temat. Sporządzanie zestawień tematycznych. Por. Bibl. 1993 nr 4 s. 20-21 (dla klas 7-8).

NAGRODY NOBLA

Zob.:

- MIODEK Teresa: Polskie Literackie Nagrody Nobla. Por. Bibl. 1987 nr 6 s. 29
- NARKIEWICZ Józefa: Lekcja biblioteczna „*Z dziejów książki*”. Por. Bibl. 1972 nr 11/12 s. 343-347.
- NIEDZIELA Stanisława: Witajcie w naszej bajce. Lekcja biblioteczna w klasie zerowej. Por. Bibl. 1988 nr 5 s. 29.

NOBEL — Nagrody Literackie

Zob.:

- MIODEK Teresa: Polskie Literackie Nagrody Nobla. Por. Bibl. 1987 nr 6 s. 29.

NOTATKI — sporządzanie

Zob.:

GIEWARTOWSKA Danuta: Jak robić notatki. Por. Bibl. 1988 nr 7/8 s. 28.

NOWACZYK Alina: Katalog ilustrowany informacje o książkach w dziale dla najmłodszych czytelników. Por. Bibl. 1988 nr 3 s. 14.

OBRZĘDY religijne

Zob.:

MOSLER-KOWALCZYK Ewa: „Andrzejkowy wieczór”... Por. Bibl. 1993 nr 10 s. 31.

OCHRONA przyrody

Zob.:

HŁUSZYK Halina: Dlaczego powietrze powinno być czyste? Por. Bibl. 1983 nr 6 s. 136.

OCHRONA przyrody

Zob.:

ŁOPIŃSKA H.: Ochrona przyrody w bibliotece dla dzieci i młodzieży. Por. Bibl. 1957 nr 6 s. 153-161.

OCHRONA przyrody

Zob.:

SZCZERBIŃSKA-KOSIEL Maria: Poszukiwanie materiałów o ochronie przyrody. Por. Bibl. 1988 nr 5 s. 21.

OCHRONA przyrody

Zob.:

MOSLER-KOWALCZYK Ewa: Ochrona i kształtowanie środowiska. Por. Bibl. 1993 nr 4 s. 20-21.

OJCZYŻNA

Zob.:

ŁYKOWSKA M.: Polska nasza Ojczyzna. Por. Bibl. 1986 nr 2 s. 54-55.

ORGANIZACJA pracy umysłowej

Zob.:

LACHOWSKA E.: Organizacja pracy umysłowej. Por. Bibl. 1991 nr 6 s. 40.

ORŁOWSKA Mirosława: Czasopisma literackie. Por. Bibl. 1982 nr 6 s. 144-146.

PERIODYKI — układ i treść

Zob.:

LADRA G.: Poznajemy układ i treść periodyków. Por. Bibl. 1993 nr 1/2 s. 56-58

PICHETT Stefania: Rola czytania w życiu człowieka. Por. Bibl. 1991 nr 11/12 s. 46-49.

PISARZE

Zob.:

TELKOWSKA W.: Pisarze dzieciom. Por. Bibl. 1978 nr 11/12 s. 261-266.

PISOWNIA polska — zasady

Zob.:

SUSZEK A.: Utrwalanie zasad pisowni oraz doskonalenie techniki czytania na podstawie wiersza „Chrzyszcz”. Por. Bibl. 1987 nr 28-29.

PLATTO Anna: Struktura książki. Por. Bibl. sł. inf. wojew. lubel. 1971 nr 2 s. 52-55.

PLISZKA Elżbieta: Rodzaje encyklopedii i słowników. Lekcja biblioteczna z zakresu przysposobienia czytelniczego i informacyjnego w klasie 4. Por. Bibl. 1992 nr 3 s. 20-21.

PŁONKA Barbara: Lekcja z rozrywką. Por. Bibl. 1992 nr 6 s. 32-35.

PODRÓŻNICY — Polska

Zob.:

MEISSNER T: Polscy podróżnicy. Por. Bibl. 1973 nr 11/12 s. 319-325.

POLSKA

Zob.:

ŁYKOWSKA M.: Polska nasza Ojczyzna. Por. Bibl. 1985 nr 2 s. 54-55.

POLSKA i świat

Zob.:

ŁYKOWSKA M: Skąd czerpać wiadomości o kraju i świecie. Por. Bibl. 1983 nr 10 s. 262-263.

POLSCY podróżnicy

Zob.:

MEISSNER T.: Polscy podróżnicy. Por. Bibl. 1973 nr 11/12 s. 319-325.

POŁECIOWA Danuta: Lekcja biblioteczna „*Encyklopedie i słowniki*”. Por. Bibl. 1960 nr 4 s. 102-108.

POPULARNONAUKOWE książki

Zob.:

KRAJEWSKA M.: Poznajemy książki popularnonaukowe. Por. Bibl. 1991 nr 1/2 s. 29.

POWIETRZE — ochrona przyrody

Zob.:

HŁUSZYK H.: Dlaczego powietrze powinno być czyste? Por. Bibl. 1983 nr 6 s. 136.

PRACA umysłowa — organizacja

Zob.:

LACHOWSKA E.: Organizacja pracy umysłowej. Por. Bibl. 1991 nr 6 s. 40.

PRZYRODA — ochrona

Zob.:

POR. BIBL. 1957 nr 6 s. 153-161

1983 nr 6 s. 136

1988 nr 5 s. 21

1993 nr 4 s. 20-21

PRZYSPOSOBIENIE czytelnicze i informacyjne

Zob.:

ANDRZEJEWSKA J.: Przynsposobienie czytelnicze i informacyjne... 1991 nr 9 s. 18-22.

PRZYSPOSOBIENIE czytelnicze (klasa 7)

Zob.:

POR. BIBL. 1991 nr 10 s. 21

1991 nr 11/12 s. 43-46

1992 nr 3 s. 20-21

1991 nr 11/12 s. 42-43

RATYŃSKA-OLECHOWSKA Krystyna: Życie i twórczość Józefa Ignacego Kraszewskiego (1812-1887). Zajęcia fakultatywne dla klasy 4 szkoły średniej. Por. Bibl. 1993 nr 1/2 s. 58-59.

ROZRYWKA

Zob.:

PŁONKA Barbara: Lekcja z rozrywką. Por. Bibl. 1992 nr 6 s. 32-35.

SAMOKSZTAŁCENIE

Zob.:

BRUDŁO Elżbieta: Chcesz się uczyć? To książkę bierz. Por. Bibl. 1991 nr 11/12 s. 43-46.

SKŁODOWSKA-CURIE Maria

Zob.:

GRANOSIK Jadwiga: Maria Skłodowska-Curie. Dwukrotna laureatka Nagrody Nobla. Por. Bibl. 1995 nr 4 s. 30-31.

SŁOWNIKI

Zob.:

LANG K.: Poszukiwanie informacji w encyklopediach i słownikach.

Por. Bibl. 1987 nr 4 s. 29-30.

SMOGUR Barbara: Budowa książki. Por. Bibl. 1991 nr 11/12

s. 42-43.

SŁOWNIKI — encyklopedie — korzystanie

Zob.:

CZYŻ Zdzisław: Korzystanie ze słowników i encyklopedii. Por. Bibl.

1980 nr 10 s. 228-230.

SMOLAK Daniela: Lekcja biblioteczna dla klasy 3 szkoły podstawowej. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 230-231.

SPORZĄDZANIE notatek z czytanej lektury

Zob.:

BOHDZIUN J.: Sporządzanie notatek z czytanej lektury. Por. Bibl.

1991 nr 10 s. 27.

STRUKTURA książki

Zob.:

PLATTO Anna: Struktura książki. Por. Bibl. służ. inf. wojew. lubel.

1971 nr 2 s. 52-55.

SUSZEK Anna: Utrwalanie zasad znajomości pisowni oraz doskonalenie techniki czytania na podstawie wiersza „Chrzyszcz”.

Por. Bibl. 1987 nr 4 s. 28-29.

SZARPATOWSKA Maria: Lekcja z krzyżówką. Por. Bibl. 1983 nr 6 s. 140-141.

SZCZERBIŃSKA-KOSIEL Maria: Biblioteki, ich zadania i rola społeczeństwa. Por. Bibl. 1986 nr 7 s. 28.

SZCZERBIŃSKA-KOSIEL Maria: Nasze hobby. Por. Bibl. 1987 nr 2 s. 21.

SZCZERBIŃSKA-KOSIEL Maria: Poszukiwanie materiałów o ochronie przyrody. Por. Bibl. 1988 nr 5 s. 21.

SZCZYPKOWSKA Maria: Współpraca biblioteki z Teatrem Lektur. Por. Bibl. 1991 nr 1/2 s. 39.

SZEŚCIOLATKI w bibliotece

Zob.:

GRABOWSKA Z.: Wprowadzenie dzieci 6-letnich do biblioteki dziecięcej. Por. Bibl. 1989 nr 1/2 s. 27

SZEŚCIOLATKI w bibliotece

Zob.:

NIEDZIELA S.: Witajcie w naszej bajce. Por. Bibl. 1988 nr 5 s. 29.

SZOCKI Józef: Przed przygotowaniem konspektu lekcji bibliotecznej... Por. Bibl. 1995 nr 3 s. 25-26.

SZPULAK Grażyna: Katalog alfabetyczny i rzeczowy: lekcja biblioteczna. Por. Bibl. 1987 nr 1 s. 29.

SZYMAŃSKI Tomasz: Skomputeryzowany katalog biblioteki szkolnej i sposób posługiwania się nim. Por. Bibl. 1995 nr 5 s. 20-21.

ŚRODOWISKO — ochrona

Zob.:

MOSLER-KOWALCZYK Ewa: Ochrona i kształtowanie środowiska. Por. Bibl. 1993 nr 4 s. 21-22.

TELKOWSKA Wiesława: Pisarze dzieciom. Por. Bibl. 1978 nr 11/12 s. 261-266.

TUWIM Julian

Zob.:

CZECHOWSKI Marek: Julian Tuwim, życie i twórczość. Por. Bibl. 1978 nr 10 s. 224.

TUWIM Julian

Zob.:

MOSLER-KOWALCZYK Ewa: Julian Tuwim setna rocznica urodzin poety. Por. Bibl. 1994 nr 9 s. 29-30.

TYTUŁ książki

Zob.:

CZARNIK Jacek: O tytule w klasach licealnych. Por. Bibl. 1988 nr 6 s. 18.

UROCZYŚCIE szkolne

Zob.:

SMOLAK Daniela: Lekcja biblioteczna dla klasy 3 szk. podst. Por. Bibl. 1980 nr 10 s. 23-231.

WAGNER Zofia: Klasa III w bibliotece. Por. Bibl. 1985 nr 9/10 s. 254-255.

WIEDZA o książce

Zob.:

BŁASZKOWSKA J.: Poznajmy źródła wiedzy o książce. Por. Bibl. 1991 nr 5 s. 30-31.

WYRZYKOWSKA Urszula: Dlaczego uczniowie młodszych klas czytają czasopisma dla dzieci? Por. Bibl. 1994 nr 3 s. 20-21.

WYRZYKOWSKA Urszula: Poznajemy Huhga Jonesa Loftinga, autora lektury „Doktor Dolittle i jego zwierzęta”. Por. Bibl. 1992 nr 4 s. 27-28.

ZASADY pisowni

Zob.:

SUSZEK Anna: Utrwalanie znajomości zasad pisowni oraz doskonalenie techniki czytania na podstawie wiersza „Chrzęszcz” — klasy 3-4. Por. Bibl. 1987 nr 4 s. 28-29.

ZNAK własnościowy książki

Zob.:

LADRA G.: Ex libris.. Por. Bibl. 1991 nr 11/12 s. 49-50.

ŹRÓDŁA informacji

Zob.:

JĘDRZEJEK A.: Źródła informacji bezpośredniej i pośredniej. Por. Bibl. 1989 nr 11/12 s. 28-30.

Wykaz skrótów

Bibl.	Bibliotekarz
Bibl. w Szkole	Biblioteka w Szkole
bibliogr.	bibliografia
fot.	fotografia(e)
i in.	i inni
nr	numer
oprac.	opracowanie, opracował(a)
Por. Bibl.	Poradnik Bibliotekarza
tab.	tablica(e)
zob.	zobacz

Oprac. Tadeusz Pietrzak

**KSIĄŻKI,
KTÓRE WARTO KUPIĆ**

KSIĄŻKI,
które warto kupić do biblioteki,
wydane w 1995 r.

AMBROSINI M.L., WILLIS M.: Tajne archiwa Watykanu.
— Warszawa: PAX, 1995

Doskonała książka, zawiera w sobie niesłychane bogactwo faktów. Na jej kartach pojawiają się znaczące wydarzenia i wielkie postacie, genialne umysły i niepospolici władcy obdarzeni nadzwyczajnymi namiętnościami. Autorka bardzo rzetelnie opisuje dzieje papieżstwa i choć nie kryje swych sympatii ku niemu, często określa je jako organizację typu dyktatorskiego.

ATLAS HISTORYCZNY ŚWIATA. — Warszawa; Wrocław;
Gdańsk: Wyd. Kartograficz. im. E. Romera

Zawiera 160 stron mapowych, nowe mapy obrazujące wydarzenia z najnowszej historii: Wietnamu, Korei, Izraela, Kuwejtu. Zaktualizowane mapy II wojny światowej, najnowsze przemiany społeczno-polityczne i gospodarcze w Polsce i Europie. Mapa świata z najnowszym podziałem administracyjnym z 1995 r.

BAHNSEN U., O'DONNELL J.: Katakumba: ostatnie dni w bunkrze Hitlera. — Warszawa: Rytm; Volumen

Książka jest przede wszystkim historycznym reportażem o końcu Hitlera i jego reżimu, a dopiero potem analizą jego osobowości. Na tle wydarzeń, w betonowym schronie koło Kancelarii Rzeszy autorzy rysują też rozmaite inne wątki. Ukazują przejmujący obraz zagłady Berlina i toczących się w mieście zaciętych walk. Prostują niedokładności i błędy w pracach wybitnych badaczy hitleryzmu, a przede wszystkim w zafałszowanej historiografii sowieckiej.

BARNIER M.: Atlas wielkich zagrożeń: ekologia, środowisko, przyroda. — Warszawa: Wyd. Naukowo-Techniczne

Kompendium wiedzy dotyczącej niebezpieczeństw jakie ludzkości i światu niesie niszczycielska choć nie zawsze świadoma działalność człowieka. Książka przeznaczona dla szerokiego kręgu czytelniczego.

BARTELSKI L.M.: Polscy pisarze współcześni 1939 — 1991.
— Warszawa: PWN

Nowe opracowanie leksykonu, jest pozycją zaktualizowaną, po raz pierwszy publikowaną przez PWN. Książka zawiera ponad 1500 haseł poświęconych twórcom literatury pięknej: poetom, prozaikom, dramatopisarzom, eseistom. Leksykon ze względu na swój zasób wiedzy o literaturze współczesnej powinien znaleźć się w zasięgu ręki każdego bibliotekarza, nauczyciela.

BERTINO A., VALLA F.: 366... i jeszcze kilka informacji o świecie, które trzeba poznać. — Zielona Góra: Jarmołkiewicz

To książka dla dzieci na każdy dzień i na każdą porę roku. Do czytania dla rozrywki i nauki. Ta książka to mądry przewodnik po świecie przyrody, geografii, techniki i kultury.

BOCIAN M.: Leksykon postaci biblijnych. — Kraków: Znak

Leksykon zawiera charakterystyki ok. 200 najważniejszych osób występujących w Biblii i przedstawia ich dalsze losy w tradycji chrześcijańskiej, żydowskiej i islamskiej oraz ich wcielenia w literaturze, muzyce, sztukach plastycznych. Stanowi cenne kompendium wiedzy o kulturze, dla której Biblia jest niewyczerpanym źródłem inspiracji.

CO I GDZIE W POLSCE: Poradnik i przewodnik turystyczny.
— Koszalin: Aster

Ciekawa, praktyczna książka, pomocna przy planowaniu urlopu. Zawiera informacje o parkach narodowych, o sanatoriach na terenie całego kraju z opisem, jakie schorzenia gdzie można leczyć oraz opisy wszystkich ciekawych turystycznie miejscowości naszego kraju z informacją o noclegach i serwisach samochodowych.

CZAJKA M., KAMLER M., SIENKIEWICZ W.: Leksykon historii Polski. — Warszawa: Wiedza Powszechna

Kompendium podstawowych, na ogół skrótowych informacji o wszystkich najważniejszych i ogromnej liczbie mniej ważnych postaci i spraw z dziejów naszego kraju. Obejmuje historię Polski od jej początków po czasy nam współczesne, dotyczy obszaru państwa w jego historycznie zmienionych granicach.

DOLTO F.: Nastolatki. — Warszawa: Wyd. WAB

Autorka, omawiając problemy psychologiczne i wychowawcze nastolatków, zachowuje szacunek dla bohaterów swej książki. Podkreśla ich autonomię i prawo do wyrażania uczuć. Rodzicom proponuje lekcję zrozumienia nastolatków, dając swego rodzaju klucz do ich psychiki.

ENCYKLOPEDIA GEOGRAFII ŚWIATA: Azja.

— **Warszawa: Wiedza Powszechna**

Pierwsza publikacja z wielotomowej edycji prezentującej poszczególne kontynenty. Ponad 6000 haseł, 40 barwnych map przeglądowych i 8 map tematycznych. Książka polecana czytelnikom, którzy chcą poszerzyć swoją wiedzę o świecie, jak i tym którzy geografiami zajmują się zawodowo.

ENCYKLOPEDIA SŁAWNYCH LUDZI: Oxford.

— **Warszawa: Delta W-Z**

W książce stworzonej z myślą nie tylko o młodzieży, można odkryć sławnych i osławionych ludzi, znaleźć opowieści o życiu i dokonaniach 1000 kobiet i mężczyzn, którzy wpłynęli na bieg dziejów. Można się z niej dowiedzieć o losach mężów stanu, przywódców religijnych, uczonych, wynalazców, odkrywców, filozofów, artystów oraz wielu innych.

FRONK J., ZĄBEK J.: Biochemia.

— **Warszawa: Wyd. Szkolne i Pedagogiczne**

700 haseł omawiających zagadnienia z pogranicza wielu dziedzin biologii i chemii. Podano tu i zilustrowano: podstawowe organiczne związki chemiczne, procesy biochemiczne zachodzące w komórkach.

GEOGRAFIA TURYSTYCZNA ŚWIATA: CZ. 1 Kraje europejskie, cz. 2 kraje pozaeuropejskie. — Warszawa: PWN

Kompendium wiedzy o walorach turystycznych poszczególnych krajów z uwzględnieniem warunków przyrodniczo-krajoznawczych, uzdrowiskowych, zabytków sztuki i architektury. Zawiera także dane dotyczące ruchu turystycznego i trendów rozwojowych turystyki międzynarodowej.

GLASER D., FROSH S.: Dziecko seksualnie wykorzystywane.
— Warszawa: PZWL

Wykorzystywanie seksualne dziecka było do niedawna tematem tabu. Ze wszystkich krzywd, jakie są wyrządzane dzieciom, ta jest chyba najgorsza, odbiera dziecku poczucie bezpieczeństwa, godzi w jego godność i czasem uniemożliwia nawiązanie normalnych związków emocjonalnych w przyszłości.

GOWIN J.: Kościół po komunizmie. — Kraków: Znak

Pierwsza monografia na temat roli Kościoła w polskim życiu po 1989 r. Książka zawiera fakty, ukazuje przebieg sporów analizuje racje zwolenników i przeciwników aktywnej obecności Kościoła w życiu publicznym.

GRIGGS B.: Zielona czarownica: Zielnik współczesnej kobiety.
— Warszawa Książka i Wiedza

Książka poświęcona zastosowaniu ziół w domu, kuchni, kosmetyce, w profilaktyce chorób i ich leczeniu.

GRÜNBERG K.: Gwardia Hitlera. — Warszawa: Książka i Wiedza

Poprawione i uzupełnione, klasyczne już dzieło poświęcone zbrodniczej formacji „SS” pełniącej funkcje policji wewnątrzpartyjnej i wywiadu politycznego NSDAP. Na podstawie bogatej literatury na ten temat, a także mało znanych archiwaliów autor przedstawia dzieje, ideologię oraz rolę „SS” w totalitarnym systemie Hitlerowskich Niemiec, jak również w okupowanych krajach Europy.

HOSTETLER J.: Dopóki nie jest za późno: Poradnik dla rodziców. — Katowice: Edytor

Narkotyki i alkohol wśród młodzieży. Być może twoje dzieci nigdy nie sięgną po narkotyki, masz pewność, że wychowałeś je jak należy. Powiesz zatem „*ten problem mnie nie dotyczy*”. Mylisz się to nadal jest twój problem. Mimo twoich wysiłków może się zdarzyć, że ulegnie presji kolegów czy też z własnej ciekawości. Co zatem należy uczynić, jeśli to się stanie? Jak rozpoznać porę w niebezpieczeństwo? Odpowiedzi na te pytania znajdują się w tej książce.

Ilustrowany Leksykon Techniczny.

— **Warszawa: Wyd. Naukowo-Techniczne**

Zawiera ok. 12 000 definicji ze wszystkich ważniejszych dziedzin techniki oraz nauk ścisłych, mających związek z techniką. Na szczególną uwagę zasługują ciekawe, kolorowe ilustracje i staranna szata graficzna.

INDEKA L., KARACZUN Z.M.: Człowiek a środowisko przyrodnicze. — Warszawa: Bellona

Syntetyczne opracowanie zagadnień ekologii i ochrony środowiska w Polsce i na świecie w powiązaniu z czynnikiem ekonomicznym. Uwypuklone zostały tak ważne sprawy jak: rolnictwo a ochrona środowiska, środowisko naturalne a zdrowie człowieka, ochrona przyrody, światowa strategia ochrony środowiska. Autorzy zestawili też najważniejsze akty prawne oraz międzynarodowe konwencje, które Polska podpisała.

KALINOWSKA A.: Ekologia — wybór przyszłości. — Warszawa: Editions Spotkania

Wnikliwe i wszechstronne ujęcie zagadnień ochrony środowiska. Jest to pierwszy w Polsce podręcznik ekologii, które może czytać nie tylko specjalista ale każdy.

KALIŃSKI J.: Gospodarka Polski w latach 1944-1989: Przemiany strukturalne. — Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne

Książka wyjaśnia przyczyny klęski gospodarki centralnie kierowanej w Polsce przez pryzmat analizy strukturalnej. Autor pisze o powojennych przeobrażeniach ustrojowych, tzw. socjalistycznej industrializacji oraz nieskutecznych próbach powstrzymywania narastającego dystansu gospodarczego w stosunku do Europy Zachodniej. Sytuację przedstawiono na tle uwarunkowań wewnętrznych i sytuacji międzynarodowej, w tym zwłaszcza uzależnienia Polski od ZSRR.

KOPALIŃSKI W.: Słownik symboli. — Warszawa: Wiedza Powszechna

Praktyczna pomoc dla niespecjalisty szukającego rozeznania w głównych kierunkach symboliki jakiegoś przedmiotu czy pojęcia.

Zakres tego słownika jest dość szczupły (ok. 300 haseł), ale pierwszeństwo dano hasłom przynoszącym bogaty plon odniesień. Szeroko potraktowano symbolikę przejętą z folkloru, baśni i mitu przez literaturę.

KOSZEL B., ŻERKO S.: Słownik polityków XX wieku.

— **Poznań: Wyd. Poznański**

Słownik składa się z sylwetek 250 wybitnych polityków świata XX w. Jest to książka dla wszystkich, którzy interesują się współczesnym życiem publicznym. Autorzy potrafią rzetelnie przekazać informacje i nie ulegać pokusom jakiegokolwiek agitacji.

KULICKI J., SOKÓŁ P.: Podatki i prawo podatkowe.

— **Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne**

Jest to przewodnik po obowiązującym w Polsce systemie podatkowym. Ukazuje podatki na tle innych dochodów budżetowych, źródła prawa podatkowego, podstawowe konstrukcje podatkowe, formy powstawania, wykonywania i wygasania zobowiązań podatkowych, procedury podatkowe, kontrolne, egzekucyjne i dochodzeniowe stosowane w skarbowości.

KWIATKOWSKI J.: Magia poezji: O poetach polskich XX wieku. — **Kraków: Wydawnictwo Literackie**

Wybór studiów i szkiców krytycznych jednego z najwybitniejszych współczesnych krytyków. Wielkość i różnorodność osobowości poetyckich jakimi zajmował się autor (Miłosz, Iwaszkiewicz, Baczyński, Różewicz, Grochowiak, Herbert, Barańczak, Zagajewski, Symborska, czy ks. Twardowski) czynią tę książkę swoistym zapisem indywidualnej wrażliwości poetyckiej budując zarazem historię nurtów i przemian polskiej poezji współczesnej.

LEKSYKON BOHATERÓW LITERACKICH.

— **Katowice: Videograf**

W leksykonie omówiono ponad 3000 postaci z prawie 600 tytułów literatury polskiej i obcej. Notki o poszczególnych bohaterach zawierają informacje o ich losach, funkcji w utworze i powiązaniach z innymi postaciami. Są indeksy autorów, tytułów i tytułów oryginalnych.

ŁAPIŃSKI A.: Historia religii: Słownik terminologiczny.

— Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne

Słownik adresowany do nieprofesjonalnego użytkownika zainteresowanego problemami religii. Zawiera ok. 2 200 haseł.

ŁOJEK J.: Kalendarz historyczny: Polemiczna historia Polski.

— Warszawa: Alfa — Wero

Jest to ostatnia praca pisarza publikowana dotychczas w wydaniach drugiego obiegu. Jest to cykl esejów ukazujących w polemiczny sposób syntezę dziejów Polski od czasów Mieszka I do 1983 r. Mimo upływu czasu i zmiany sytuacji politycznej Kalendarz do dziś nie stracił swej naukowej wartości.

ŁUCZAK CZ.: Od pierwszej do ostatniej godziny Drugiej Wojny Światowej: Dzieje Polski i Polaków. — Poznań: PSO

Książka jest pierwszym dokładnym kalendarium ukazującym Polskę i Polaków podczas całej drugiej wojny światowej. Dzieło jest obszerne, ukazuje dzień biegnący za dniem.

NICKELS W.G.: Zrozumieć biznes: Uniwersalny podręcznik.

— Warszawa: Bellona

Profesjonalnie opracowany podręcznik do nauki podstaw biznesu. Odsłania tajniki marketingu, zarządzania, finansów, polityki personalnej, rachunkowości, kierowania produkcją. Omawia politykę fiskalną i monetarną oraz zagadnienia wolnego rynku. Ogromną zaletą jest prezentowanie sprawdzonych już w wielu krajach wzorców i rozwiązań, które bez trudu dadzą się zastosować w polskich warunkach.

NORTHCOTT C.: Słownik biblijny dla dzieci i rodziców.

— Warszawa: PAX

Zawiera podstawowe informacje o: postaciach, miejscowościach i wydarzeniach Starego i Nowego Testamentu. W wersji polskiej jest pierwszym słownikiem dla dzieci z którego mogą także skorzystać rodzice.

OKRESY LITERACKIE. — Kraków: Oficyna Wydawnicza Impuls

Nowe zmienione i poszerzone wydanie popularnego podręcznika do historii literatury polskiej. Autorzy uwolnieni do dawnych ogra-

niczeń praktycznie napisali książkę od nowa, uwzględniając aktualny stan badań oraz wymogi programów nauczania.

OKSFORDZKA ILUSTROWANA ENCYKLOPEDIA SZTUKI.

— Łódź: Wyd. Łódzkie 1994

Stanowi cenny przewodnik w zakresie sztuki. Zawiera ponad 3000 haseł z dziedziny muzyki, tańca, teatru, literatury, kina, fotografii, sztuk pięknych, architektury i sztuki użytkowej. Obejmuje osiągnięcia artystyczne z całego świata.

PAŃSTWA ŚWIATA: Leksykon T. 1-6. — Warszawa: Geo Centr

Kompendium wiedzy o współczesnym świecie. Zawiera informacje o krajach, ich historii, aktualnej sytuacji politycznej, mieszkańcach, kulturze, warunkach przyrodniczych i gospodarce. Ważnym elementem są dane statystyczne dotyczące poszczególnych państw, ich flagi i godła. Liczne barwne fotografie dopełniają obrazu, wybrane obszary są dodatkowo przedstawione na zdjęciach satelitarnych.

PIETRZAK J.: Sejm RP tradycja i współczesność.

— Warszawa: Wyd. Sejmowe

Wydawnictwo adresowane do szerokiego kręgu czytelników, kompendium wiedzy o polskim Sejmie. W I cz. przedstawiono ewolucję pozycji ustrojowej i kompetencji Sejmu na przestrzeni jego 500-letnich dziejów. W II cz. zasady i sposób działania Izby od wyborów do Sejmu i jego pierwszego spotkania po rozwiązaniu zakończonej kadencji.

PISARZE NIEMIECKOJĘZYCZNI XX WIEKU: Leksykon encyklopedyczny. — Warszawa: PWN

Leksykon jest pierwszym tak obszernym bio— i bibliograficznym dziełem informacyjnym poświęconym piśmiennictwu niemieckojęzycznemu. Zawiera ponad 700 haseł biograficznych i rzeczowych. Hasłom towarzyszy bibliografia podmiotowa i przedmiotowa ujmująca opracowania najbardziej reprezentatywne i nowsze w tym także i polskie.

PISARZE ŚWIATA: Słownik encyklopedyczny.

— Warszawa: PWN, 1996

Pozycja o charakterze encyklopedycznym daje przegląd twórców i najwybitniejszych dzieł literatury światowej umożliwiając poznanie

sylwetek uczonych, myślicieli, filozofów i historyków, uprawiających jednocześnie literaturę piękną, którzy kształtowali obraz kultury i światopoglądu epoki, pisarzy tworzących od starożytności po współczesność.

POPULARNA ENCYKLOPEDIA NAUKI. — Warszawa: Wiedza i Życie.

Wyczerpujący przewodnik po nauce i technice końca XX w. Zawiera najnowsze informacje. W przystępny i atrakcyjny sposób objaśnia prawa nauki. Obejmuje ogromny zakres tematów, zawiera ponad 280 haseł przeglądowych.

PRZECLAWSKI P.: Uciec śmierci. — Warszawa: WAB

Jest to wstrząsająca książka o narkomanii. Autor, na codzień pracujący z ludźmi uzależnionymi, spisał bezwzględnie szczerą i przerażającą opowieść jednego ze swoich pacjentów. Jest to relacja z kolejnych etapów nałogu, z drogi, z której powrót jest prawie niemożliwy.

RYNIEWICZ Z.: Bitwy świata: Leksykon.

— **Warszawa: Wiedza Powszechna**

Książka zawiera opisy około 800 wojen, kampanii, powstań, bitew, starć zbrojnych wybranych spośród tysięcy epizodów składających się na powszechną historię wojen. Autor opisał bitwy stoczone na wszystkich kontynentach od starożytności po czasy współczesne, podając podstawowe informacje o przyczynach, przebiegu i skutkach, o walczących siłach i poniesionych stratach.

SARIUSZ-SKĄPSKA I.: Polscy świadkowie gułagu: Literatura łagrowa 1939-1989. — Kraków: Universitas

Książka łączy gruntowną znajomość literatury łagrowej publikowanej od lat na zachodzie z nowo zdobytą wiedzą o obozowych i więziennych świadectwach. Daje pełny obraz polskich losów w Związku Sowieckim.

SŁOWNIK ENCYKLOPEDYCZNY WIEDZY SZKOLNEJ.

— **Warszawa: Graf-Punkt**

Słownik zawiera 7000 haseł, obejmujących program szkolny z zakresu: astronomii, biologii, chemii, filozofii, geografii, historii, języka polskiego, literatury, matematyki.

SŁOWNIK FILOZOFÓW: Filozofia powszechna. — Poznań: Rebis

Osiemdziesiąt cztery hasła, ponad sto sylwetek największych myślicieli w dziejach ludzkości, historia i współczesność filozofii powszechnej przyswojona dzięki poznaniu twórczości najwybitniejszych jej przedstawicieli. Znakomity przewodnik dla studentów, nauczycieli, uczniów.

SMITH H.: Religie świata: Warszawa: Alfa-Wera

Książka zyskała opinię wyjątkowo przystępnego wprowadzenia w trudną problematykę religii. Poświęcona różnicom i podobieństwom między największymi systemami religijnymi, wskazuje ich zasady uniwersalne, a także oddaje koloryt lokalny. Odkrywa czytelnikowi wiele nieuświadamianych prawd, pomaga zrozumieć innych ludzi, inne kultury i samych siebie.

Słownik WIEDZY O SEJMIE. — Warszawa: Wyd. Sejmowe

Zawiera 380 haseł ułożonych w porządku alfabetycznym oraz indeks rzeczowy. Czytelnik znajdzie w nim objaśnienia podstawowych terminów i pojęć, nazw związanych z sejmem, jego pozycją ustrojową, funkcjami i zadaniami, statusem posła oraz relacjami z innymi organami władzy, a także hasła i pojęcia związane z prawem, państwem, demokracją, społeczeństwem.

ZETTERHOLM T.: Literatura świata: Ilustrowany przewodnik.

— **Warszawa: Warszawski Dom Wydawniczy**

Książka nie spotykana dotąd na polskim rynku czytelniczym. Popularna historia światowego dorobku w dziedzinie literatury od początków dziejów ludzkości od dnia dzisiejszego — uwzględniająca twórców wszystkich prawie narodowości. Wydanie polskie uzupełniono o 6 rozdziałów poświęconych literaturze polskiej.

ZIEMBIŃSKI Z.: O stanowieniu i obowiązywaniu prawa.

— **Warszawa: Wyd. Sejmowe**

Autor przedstawia złożone sposoby pojmowania mocy obowiązującej prawa po części tylko związane z aktami stanowienia przepisów prawnych. Znaczna część pracy poświęcona jest analizie zagadnień związanych z procesami tworzenia prawa. Swoje uwagi autor odnosi do sytuacji aktualnych, występujących w związku z zachodzącymi w Polsce zmianami ustrojowymi i prawnymi.

**THORNE T.: Słownik pojęć kultury postmodernistycznej:
mody, kultury, fascynacje. — Warszawa: Muza**

Kompendium wiedzy szczególnej, źródło informacji, których próżno by szukać w większości encyklopedii i leksykonów. Ten jedyny w swoim rodzaju przewodnik po świecie zjawisk niezwykłych, barwnych, groteskowych lub budzących kontrowersję, a czasem wręcz szokujący, jest nieocenioną pomocą i pasjonującą lekturą dla wszystkich zainteresowanych.

Materiały wykorzystane do opracowania:

1. Guliwer 1995 Nr 1-6
2. Megaron 1995 Nr 1-12; 1996 Nr 1-2
3. Nowe Książki 1995 Nr 1-12; 1996 Nr 1-2

Opracowała
Anna Kuszczak

TO WARTO WIEDZIEĆ

**Pan
Arkadiusz Bratkowski
Przewodniczący
Zamojskiego Sejmiku
Samorządowego**

Wojewódzka Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu, w trosce o prawidłowe funkcjonowanie bibliotek publicznych województwa zamojskiego, przedkłada swoje spostrzeżenia, zwraca się z apelem o szczególne zainteresowanie się sprawami bibliotek.

Prowadzenie i utrzymanie bibliotek, których zbiory i urządzenia są dobrem narodowym służącym kulturze, oświacie, nauce i gospodarce, jest niezbywalnym obowiązkiem organów samorządowych oraz państwowych. Gminy realizują ten obowiązek w sposób odpowiedzialny, na ogół kompetentny i zaangażowany. Jednak warunki funkcjonowania bibliotek różnią się w zależności od zamożności gmin i wielkości infrastruktury kulturalnej.

W związku z licznymi sygnałami nadchodzącymi od bibliotekarzy bibliotek publicznych i szkolnych w sprawie zamiaru połączeń w/w bibliotek WiMBP uprzejmie informuje, że takie działania nie mają uzasadnienia w obowiązującym stanie prawnym.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz.U. Nr 95, poz. 425 ze zm.) uniemożliwia wydzielenie organizacyjne i finansowe biblioteki ze szkoły, która działa na zasadzie jednostki budżetowej (art. 79, 67).

Art. 62 w/w ustawy umożliwia łączenie szkół tylko z innymi szkołami o odmiennym typie. Przepis ten nie daje podstaw do połączenia szkoły z instytucją kultury.

Zadania systemu oświaty określone w/w ustawą nie dają podstaw, by szkoła mogła realizować inne cele niż dydaktyczne i wychowawcze wśród dzieci i młodzieży, o czym świadczy także zapis art. 22 ustawy z dnia 19 kwietnia 1968 roku o bibliotekach (Dz.U. Nr 12, poz. 63 ze zm.). Z tych też względów nie można zastosować przepisów art. 19 i 21 ustawy z dnia 25 października 1991 r. o organizowaniu i prowadzeniu działalności kulturalnej (Dz.U. Nr 114, poz. 493) do zamierzonego łączenia czy przekształcania bibliotek w tym szkolnych. Stosownie także do art. 5 i 6 ustawy z dnia 9 kwietnia 1968 r. o bibliotekach takie połączenie jest nieuzasadnione.

Zgodnie z w/w art. 5 — uchwała rady gminy może być podstawą łączenia bibliotek, które stanowią samodzielne jednostki organizacyjne — taką jednostką nie jest biblioteka szkolna.

Natomiast art. 6 tej ustawy ustala, że łączenie, przekształcanie i znoszenie bibliotek wchodzących w skład jednostek organizacyjnych określają odpowiednie przepisy organizacyjne tych jednostek. Ani ustawa o systemie oświaty, ani przepisy wykonawcze nie dają podstaw łączenia czy przekształcania tego typu bibliotek.

W związku z przejmowaniem prowadzenia szkół podstawowych przez gminy — Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna zwraca uwagę na przedstawiony problem, który po 1 stycznia 1996 r. może nabrać większych rozmiarów.

Rozumiemy trudną sytuację finansową, z którą borykają się placówki samorządowe. Wyrażamy głęboką nadzieję, że sprawa łączenia bibliotek publicznych ze szkolnymi będzie głęboko analizowana pod kątem strat i zysków z tego typu oszczędności na kulturze.

Prosimy o wsparcie i zwrócenie uwagi w celu przeciwdziałania temu negatywnemu zjawisku.

Z wyrazami szacunku

DYREKTOR
mgr Krystyna Gruszka

Postępowanie z księgozbiorami likwidowanych bibliotek publicznych

Wytyczne

1. Decyzja o likwidacji biblioteki, podjęta zgodnie z obowiązującymi przepisami prawnymi, powinna określać przeznaczenie jej zbiorów i urządzeń, zapewniające właściwe ich zabezpieczenie i wykorzystanie.

2. Obowiązkiem organizatora biblioteki jest konsultowanie zamiaru jej likwidacji z wojewódzką biblioteką publiczną, która sprawuje nadzór merytoryczny nad tą biblioteką.

3. Tryb i terminarz rozdysonowania księgozbioru ustala organizator, w porozumieniu z wojewódzką biblioteką publiczną.

4. Zaleca się, aby do prac związanych z rozdysonowaniem księgozbioru powołana została przez organizatora likwidowanej biblioteki komisja, w skład której powinni wejść: przedstawiciel organizatora biblioteki, osoba delegowana przez wojewódzką bibliotekę publiczną, dyrektor (lub przedstawiciel) likwidowanej biblioteki. Komisja może uzupełnić swój skład o przedstawiciela biblioteki, która ma ewentualnie przejąć ten księgozbiór.

5. W przypadku likwidacji filii bibliotecznej, jej zbiory należy oddać do dyspozycji biblioteki macierzystej, która może decydować o ich przeznaczeniu w porozumieniu z organizatorem tej biblioteki i w konsultacji z wojewódzką biblioteką publiczną.

6. Komisja, o której mowa w pkt. 4, wnioskuje o zasadach i trybie przekazywania księgozbioru, decyzję w tej sprawie podejmuje organizator likwidowanej biblioteki.

7. Jeżeli księgozbiór przekazany zostanie bibliotece innej niż publiczna, ale działającej na terenie tej samej jednostki administracyjnej, to organizator tej biblioteki powinien podpisać zobowiązanie, że księgozbiór ten będzie udostępniany mieszkańcom tego terenu w dniach i godzinach dla nich dogodnych.

8. W przypadku jeśli księgozbiór likwidowanej biblioteki zawiera kolekcję zabytkowych zbiorów, lub nawet pojedyncze egzemplarze wydawnictw rzadkich i szczególnie cennych, wówczas Komisja zobowiązana jest przeprowadzić konsultacje na ten temat z Biblioteką Narodową lub najbliższą biblioteką, której zbiory tworzą Narodowy Zasób Biblioteczny. Przedmiotem szczególnego zainteresowania Ko-

misji powinny być wszystkie materiały biblioteczne powstałe przed 8 maja 1945 r.

9. Materiały biblioteczne przeznaczone do przekazania innej bibliotece, sprzedaży lub na makulaturę powinny być spisane. W spisie należy uwzględnić następujące dane: nazwę i adres biblioteki, miejscowość i datę, nazwę spisu opatrzonego kolejnym numerem w obrębie roku oraz rubryki zawierające: numer porządkowy, numer inwentarzowy, skrócony opis bibliograficzny, numer pozycji w księdze ubytków, liczbę egzemplarzy, cenę (wartość).

10. Materiały biblioteczne przeznaczone do sprzedaży należy odpowiednio oznakować, tzn. przekreślić znaki własnościowe biblioteki i zamieścić adnotację (stempel) o przeznaczeniu danej książki.

11. Z materiałów bibliotecznych przeznaczonych na makulaturę należy usunąć znaki własnościowe biblioteki.

12. Do obowiązku organizatora należy zabezpieczenie dokumentacji likwidowanej biblioteki i przekazanie jej do miejscowego archiwum oraz kopię tej dokumentacji do wojewódzkiej biblioteki publicznej, która sprawowała nadzór merytoryczny nad zlikwidowaną biblioteką.

Ministerstwo Kultury i Sztuki
Departament Upowszechniania Kultury

Warszawa, dnia 15 listopada 1995 r.

APEL

W nocy z 11. na 12. stycznia 1996 roku spalił się Zwierzyniecki Dom Kultury oraz mająca siedzibę w tym samym budynku Biblioteka. Była to jedyna działająca na terenie miasta i gminy Zwierzyniec placówka biblioteczna, która obsługiwała wszystkich mieszkańców tego rejonu. Jej zbiory liczyły ok. 26 500 książek, obejmujących literaturę piękną dla dorosłych, literaturę dla dzieci oraz książki popularnonaukowe i naukowe z różnych dziedzin wiedzy.

W związku z tym Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu oraz Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich — Okręg Zamość zwracają się z apelem do wszystkich o pomoc w odtworzeniu zbiorów Biblioteki w Zwierzyńcu.

Liczy się każda książka

Prosimy o przekazywanie książek do Wypożyczalni WiMBP (Zamość, ul. Pereca 14) w godz. 7.30-19.00. Dary będą również przyjmowały wszystkie biblioteki publiczne na terenie województwa zamojskiego.

Szczegółowych informacji o zbiorce książek udziela Dział Instrukcyjno-Metodyczny WiMBP — Zamość, ul. Reja 18, tel. 39-27-20.

KSIĄŻKA DLA PRZYJACIELA WOJEWÓDZKI KONKURS CZYTELNICZY

Ogłoszony z okazji:

- * 150 rocznicy urodzin Henryka Sienkiewicza
- * 110 rocznicy powstania „Potopu”
- * 100 rocznicy powstania „*Quo vadis*”
- * 80 rocznicy śmierci Henryka Sienkiewicza

ORGANIZATOR:

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu

WSPÓŁORGANIZATORZY:

- Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich Z/O Zamość
- Redakcja „*Bibliotekarza Zamojskiego*”
- Biblioteki miejskie, miejsko-gminne i gminne

CELE KONKURSU:

1. Aktywne włączenie dzieci i młodzieży do udziału w obchodach jubileuszy Henryka Sienkiewicza
2. Wzbudzenie zainteresowania jego twórczością
3. Kształtowanie umiejętności wydawania własnych sądów

UCZESTNICY:

1. Młodzież szkół podstawowych i średnich.

TERMIN:

Marzec — wrzesień 1996.

WARUNKI KONKURSU:

1. Konkurs ma charakter otwarty i może w nim wziąć udział każdy młody mieszkaniec Zamojszczyzny, uczęszczający do szkoły podstawowej lub średniej.

2. Warunkiem przystąpienia do konkursu jest złożenie do 30.09.1996 roku recenzji (sądu) dowolnie wybranego utworu H. Sienkiewicza.

3. Recenzja musi być zwięzła i powinna być napisana tak, aby spowodowała zainteresowanie omawianą książką.

4. Każda wypowiedź musi zawierać: imię i nazwisko, dokładny adres zamieszkania, wiek uczestnika konkursu oraz dokładny adres szkoły, do której uczęszcza.

5. Prace należy złożyć w najbliższej bibliotece publicznej lub przesłać na adres: **Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna, ul. Pereca 14, 22-400 Zamość, z dopiskiem KONKURS „KSIĄŻKA DLA PRZYJACIELA”**, w terminie do 30.09.1996 r.

Nadesłane prace przechodzą na własność organizatorów.

KRYTERIA OCENY:

1. Jury powołane przez organizatorów dokona oceny nadesłanych prac w dwóch grupach wiekowych:

A — młodzież szkoły podstawowej

B — młodzież szkół średnich.

2. Komisja konkursowa oceniać będzie:

— umiejętność syntetycznego wyrażania swoich sądów w formie pisanej,

— atrakcyjność wypowiedzi,

— poprawność językową,

— inwencję twórczą autorów,

— znajomość twórczości H. Sienkiewicza,

— umiejętność zainteresowania rówieśników swoimi poglądami.

3. Jury konkursowe dokona oceny nadesłanych prac do końca października. Zakończenie konkursu przewidujemy w dniu 80. rocznicy śmierci H. Sienkiewicza — 15.11.1996 r.

NAGRODY:

1. Organizatorzy przewidują przyznanie 3 nagród rzeczowych oraz wyróżnień w każdej grupie wiekowej.

2. Jury zastrzega sobie prawo innego podziału nagród oraz prawo do publikowania najciekawszych prac bez zachowania praw autorskich.

Zapraszamy do udziału w konkursie i życzymy sukcesu

Organizatorzy

Sekretariat:

Dział Instrukcyjno-Metodyczny WiMBP, ul. Reja 18,

tel. 39-27-20

ZESTAWIENIE BIBLIOGRAFICZNE UTWORÓW HENRYKA SIENKIEWICZA w układzie rzeczowo-chronologicznym

LISTY:

- Listy z podróży do Ameryki (1876-1978)
- Listy z Afryki (1891-1892)

NOWELE:

- Humoreski z teki Worszyły (1872)
- Hania (1876)
- Selim Mirza (1876)
- Szkice węglem (1876)
- Jamioł (1878)
- Janko Muzykant (1878)
- Przez stepy (1878)
- Orso (1879)
- Za chlebem (1879)
- Latarnik (1880)
- Niewola tatarska (1880)
- W krainie złota (1880)
- Z pamiętnika poznańskiego nauczyciela (1880)
- Bartek Zwycięzca (1882)
- Wspomnienie z Maripozy (1882)
- Sachem (1883)
- Pójdźmy za Nim (1893)

NOWELISTYKA PRZYGODNA:

- Sielanka (1875)
- Stary sługa (1875)
- Sabałowa bajka (1889)
- Ta trzecia (1889)
- Wyrok Zeusa (1890)
- Organista z Ponikły (1893)
- Na Olimpie (1899)
- Diokles (1906)
- Co się stało raz w Sydonie (1907)
- Dzwonnik (1907)
- We mgle (1907)

Dwie łąki (1908)

Sąd Ozyrysa (1908)

Wesele (1908)

Jako sędzię P. Lubomirski nawrócił i kościół w Tarnawie zbudował
(1909)

Z dawnych dziejów (1912)

POWIEŚCI:

Na marne (1872)

Ogniem i mieczem (1882-1884)

Potop (1886)

Pan Wołodyjowski (1888)

Bez dogmatu (1891)

Rodzina Połanieckich (1895)

Quo vadis (1896)

Krzyżacy (1900)

Na polu chwały (1903-1904)

Wiry (1910)

W pustyni i w puszczy (1911)

Legiony (1913)

H. Sienkiewicz jest również autorem licznych felietonów drukowanych w czasopiśmie oraz recenzji i studiów krytycznoliterackich.

Oprac. Danuta Zwolińska

Przystanek — Biblioteka wojewódzki konkurs na wspomnienia bibliotekarzy

Organizator:

Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Zamościu

Współorganizatorzy:

Stowarzyszenie Bibliotekarzy Polskich

Zarząd Okręgu Zamość

Redakcja „*Bibliotekarza Zamojskiego*”

Biblioteki miejskie, miejsko-gminne i gminne

CELE KONKURSU:

- ocalenie od zapomnienia dziejów bibliotek i bibliotekarzy,
- zainteresowanie gromadzeniem materiałów do najnowszej historii bibliotek i czytelnictwa,
- zainspirowanie do badań i poznawania historii bibliotekarstwa,
- stworzenie możliwości wypowiedzenia się na temat doświadczeń zawodowych bibliotekarzy,
- publikacja najciekawszych wspomnień w czasopismach fachowych.

UCZESTNICZY:

- konkurs przeznaczony jest dla bibliotekarzy czynnych zawodowo oraz dla osób związanych z bibliotekarstwem w przeszłości.

ZAŁOŻENIA KONKURSU:

- warunkiem uczestnictwa w konkursie jest nadesłanie wspomnień — minimum 4 strony maszynopisu lub czytelnego rękopisu (format A 4),
- termin nadsyłania prac upływa 30 września 1996 roku,
- prace należy przesłać na adres:
Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna
ul. Pereca 14, 22-400 Zamość
albo złożyć w najbliższej bibliotece publicznej,
- nadesłane prace przechodzą na własność organizatorów,

— powołane przez organizatorów jury dokona oceny nadesłanych prac w terminie do 31 października 1996 r.

NAGRODY:

— laureaci otrzymają atrakcyjne nagrody i wyróżnienia ufundowane przez organizatorów,

— najciekawsze prace zostaną opublikowane na łamach „*Bibliotekarza Zamojskiego*”,

— jury zastrzega sobie prawo podziału nagród w zależności od poziomu nadesłanych prac oraz prawo do publikowania najciekawszych wspomnień bez zachowania praw autorskich.

Sekretariat:

Dział Instrukcyjno-Metodyczny WiMBP

w Zamościu, ul. Reja 18, tel. 39-27-20

Zapraszamy do udziału w konkursie i życzymy sukcesu

Organizatorzy

Oprac. Danuta Zwolińska

XVI OGÓLNOPOLSKI KONKURS POETYCKI „O LAUR JABŁONI'96”

1. Organizatorem konkursu jest Centrum Kultury Regionalnej w Grójcu.
2. Jest on przeznaczony dla wszystkich autorów, którzy piszą lecz nie należą do związków twórczych.
3. Aby wziąć udział w konkursie należy do 15 maja 1996 r. nadesłać na podany adres zestaw trzech dotychczas nie publikowanych wierszy w trzech egzemplarzach. Każdy egzemplarz zestawu powinien być opatrzony godłem.
4. Do całości należy dołączyć kopertę, która powinna zawierać: powtórzenie godła, imię, nazwisko autora i adres.
5. Tematyka utworów — dowolna, choć byłoby miło gdyby choć jeden tekst dotyczył Ziemi Grójeckiej.
6. Konkurs zostanie rozstrzygnięty i nagrodzony przez Jury w miesiąc po upływie terminu nadsyłania prac.
7. Zestawy prosimy kierować na adres:

Centrum Kultury Regionalnej
skr. pocztowa 71
ul. Piłsudskiego 1
05-600 GRÓJEC
z dopiskiem na kopercie „O LAUR JABŁONI'96”

**Wojewódzka Biblioteka Publiczna
im. Stanisława Grochowiaka
Wojewódzki Dom Kultury w Lesznie**

**ogłaszają KONKURS LITERACKI im. Stanisława Grochowiaka
pod patronatem Wojewody Leszczyńskiego**

Cele konkursu:

- konfrontacje twórczości literackiej (poetyckiej, prozatorskiej i dramaturgicznej)
 - pobudzenie aktywności twórczej i inicjatyw na rzecz szeroko pojętej kultury literackiej
- Tematyka dowolna

Zasady uczestnictwa:

- konkurs ma charakter otwarty, mogą brać w nim udział członkowie związków twórczych oraz niezrzeszeni
 - uczestnicy nadsyłają jeden utwór poetycki, lub jeden utwór prozą, lub jeden utwór dramatyczny nie publikowany dotychczas oraz nie nagradzany w innych konkursach
 - prace należy nadsyłać w maszynopisie w czterech egzemplarzach opatrzonych godłem, na adres: Wojewódzka Biblioteka Publiczna im. Stanisława Grochowiaka, z dopiskiem na kopercie „*KONKURS LITERACKI*”
 - nazwisko i adres należy umieścić w osobnej zaklejonej kopercie opatrzonej takim godłem, jak na maszynopisie
 - organizatorzy nie zwracają nadsyłanych utworów
- Termin nadsyłania prac upływa 30 czerwca 1996 r. Ogłoszenie wyników i wręczenie nagród nastąpi w Dniach Stanisława Grochowiaka, 2 września 1996 r.

Nagrody:

- oceny nadesłanych prac dokona komisja konkursowa powołana przez organizatorów
- nagrody zostaną ufundowane przez organizatorów i fundatorów
- organizatorzy zastrzegają sobie prawo publikacji utworów nagrodzonych i wyróżnionych bez honorarium.

Informacje dodatkowe:

— sekretariat: Wojewódzka Biblioteka Publiczna — Leszno, ul.
B. Chrobrego 3

— w sprawach spornych decyzje podejmują organizatorzy w po-
rozumieniu z komisją konkursową

PRZEPISY PRAWNE

Zamówienia publiczne

reguluje ustawa z dnia 10.06.1996 r. (Dz.U. nr 76 poz. 344) oraz ustawa z dnia 6.07.1995 r. o zmianie ustawy o zamówieniach publicznych (Dz.U. nr 99 poz. 488). Dodatkowe informacje określone przez Prezesa Urzędu:

— Zarządzenie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 29 grudnia 1994 roku w sprawie określenia wzoru protokołu postępowania o zamówieniach publicznych oraz dodatkowych wymagań, którym musi odpowiadać protokół (Mon. Pol. nr 1 z 1995 r. poz. 12).

— Zarządzenie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 29 grudnia 1994 roku w sprawie określenia wzoru o organizacji przetargu nieograniczonego oraz dodatkowych informacji, które muszą być zawarte w ogłoszeniu (Mon. Pol. nr 1 z 1995 r. poz. 13).

— Zarządzenie Prezesa Urzędu Zamówień Publicznych z dnia 29 grudnia 1994 roku w sprawie określenia wzoru zaproszenia do składania ofert w przetargu ograniczonym (Mon. Pol. nr 1 z 1995 r. poz. 14).

— Rozporządzenie Ministra Gospodarki Przestrzennej i Budownictwa z dnia 30 grudnia 1994 roku w sprawie metod i podstaw sporządzania kosztorysu inwestorskiego (Dz.U. 140 z 1994 r. poz. 793).

Prawo autorskie

Ustawa z dnia 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych. Dziennik Ustaw nr 24 poz. 83. Nowe prawo autorskie pojawiło się po 42 latach. Jest obszerne — zawiera 129 artykułów. Brak uregulowań dotyczących egzemplarza obowiązkowego.

Samorząd terytorialny

Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie terytorialnym (Dz.U. nr 16 poz. 95). Przepisy wprowadzające ustawę o samorządzie terytorialnym i ustawę o pracownikach samorządowych z dnia 10 maja 1990 r. (Dz.U. nr 32 poz. 191).

Ustawa o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz innych ustaw z dnia 18 maja 1990 r. (Dz.U. nr 34 poz. 199).

Ustawa o zmianie niektórych ustaw dotyczących samorządu terytorialnego z dnia 21 czerwca 1990 r. (Dz.U. nr 43 poz. 253).

Ustawa o dochodach gmin i zasadach ich subwencjonowania w 1991 r. oraz o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym z dnia 14 grudnia 1990 r. (Dz.U. nr 89 poz. 518).

Prawo budżetowe. Ustawa z dnia 5 stycznia 1991 r. (Dz.U. nr 4 poz. 18). Ustawa o referendum gminnym z dnia 11 października 1991 r. (Dz.U. nr 110 poz. 473).

Ustawa o zmianie ustawy o samorządzie z dnia 6 listopada 1992 r. (Dz.U. nr 100 poz. 499).

Ustawa zmieniająca ustawę o zmianie ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. (Dz.U. nr 86 poz. 397).

Ustawa o samorządowych kolegiach odwoławczych z dnia 12 października 1994 r. (Dz.U. Nr 122 poz. 593).

Ustawa o Naczelnym Sądzie Administracyjnym z dnia 11 maja 1995 r. (Dz.U. nr 74 poz. 368).

Ustawa o zmianie ustawy o samorządzie terytorialnym oraz niektórych innych ustaw z dnia 29 września 1995 r. (Dz.U. nr 124 poz. 601).

JMK

KRONIKA

KRONIKA BIBLIOTEK PUBLICZNYCH WOJEWÓDZTWA ZAMOJSKIEGO

II półrocze 1995 r.

ZAMOŚĆ

lipiec/ sierpień

— „*Jak chciałbym spędzić wakacje — wakacyjne marzenia*”, „*Plastelnowe Zoo*” — konkursy wakacyjne dla dzieci — Filia Nr 1

— „*Wakacyjne wspomnienia*”, „*Krzyżówki i zagadki*” — Filia Nr 1

— „*Czwartki w bibliotece*” — spotkania z dziećmi, w programie: liczne konkursy, gry i zabawy literacko-plastyczne, wystawki itp. — Filia Nr 2

— konkurs dla dzieci na własną twórczość literacką i wydanie w formie powielaczowej 2 nagrodzonych tomików:: w dziedzinie prozy opowiadanie pt. „*Historia księżniczki Anny*”, autorstwa Joanny Kucharskiej oraz w dziedzinie poezji — zestaw wierszy Anny Józwiak — Filia Nr 2

— „*Konkurs wiedzy o Zamościu i regionie*” — Filia Nr 2

— „*Wiersze J. Brzechwy*” — konkurs recytatorski — Filia Nr 2

— cotygodniowy cykl spotkań czwartkowych osób niewidomych i niedowidzących w świetlicy PZN organizowanych przy współudziale Filii Nr 3

— „*Akcja lato 95 w bibliotece*” — zajęcia z dziećmi we wszystkie środy sierpnia — Filia Nr 4

— wakacyjne spotkania dzieci w bibliotece w każdą środę. W programie m.in. „*Krzyżówka zoologiczna*”, „*Wielka gra*” — Henryk Stenkiewicz, „*Biblioteczne koło fortuny*”, konkursy, gry i zabawy czytelniczo-plastyczne — Filia Nr 8

— „*Tajemnice origami*” — konkurs plastyczny — Filia Nr 8

— „*Wakacje w bibliotece*” — spotkania dzieci w bibliotece w każdy wtorek i czwartek — gry i zabawy plastyczne, czytelnicze i literackie, konkursy, wystawy, krzyżówki, rebusy, zgaduj-zgadule, itp. — Filia Nr 9

— projekcje filmów video dla dzieci — codziennie oraz konkursy plastyczne m.in. „*Okladka do przeczytanej książki*”, „*Ilustracje do obejrzanych filmów i przeczytanych książek*”, impreza literacka pt. „*Książki Edmunda Niziurskiego*” — Filia Nr 10

— „*Wakacje w mieście*” — konkurs plastyczny — Filia Nr 11

wrzesień

— „*Origami*” — konkurs plastyczny dla dzieci, konkurs ortograficzny oraz lekcje biblioteczne ph. „*Katalog jako pomoc dla czytelnika*” — Filia Nr 9

— spotkanie bibliotekarzy województwa zamojskiego z posłem Ziemi Zamojskiej Janem Byrą oraz Lucjanem Bilińskim, przedstawicielem Ministerstwa Kultury i Sztuki. Celem spotkania było zapoznanie władz z problemami związanymi z obecną sytuacją w bibliotekarstwie

— seminarium bibliotekarzy samorządowych bibliotek publicznych, ph. „*Polska literatura współczesna*”. Referat nt. „*Geneza współczesnych gatunków literackich*” wygłosił prof. Janusz Misiiewicz prac. nauk. Katedry Filologii Polskiej UMCS w Lublinie.

październik

— spotkanie z dziećmi poświęcone twórczości Marii Konopnickiej: konkurs czytelniczy i plastyczny, gry i zabawy literackie, wystawa z okazji 85. rocznicy śmierci pisarki — Filia Nr 2

— „*Jesienne zgadywanki*” — konkurs czytelniczy połączony z wystawą ph. „*Zbiory jesieni*” — Filia Nr 8

— „*Maria Konopnicka — 85. rocznica śmierci*” — wystawa, podwieczorek literacki z udziałem dzieci, konkurs plastyczny i recytatorski — Filia Nr 9

— „*Portret mojej Pani*” — konkurs plastyczny z okazji Dnia Nauczyciela. — Filia Nr 5, 11

listopad

— „*biblioteczne spotkania z najmłodszymi czytelnikami*” — konkursy plastyczne, gry i zabawy ruchowe, wystawka prac konkursowych — Filia Nr 2

— „*Maraton krzyżówek*” — dwuetapowy konkurs czytelniczy, „*Czy znasz świat czasopiśm*” — ekspozycja dla dzieci i młodzieży — Filia Nr 8

— spotkanie bibliotekarzy i dyrektorów bibliotek połączonych z domami kultury oraz przedstawicieli władz samorządowych z dyr. WIMBP i WDK oraz przedstawicielami Wydziału Kultury, Sportu i Turystyki UW w Zamościu poświęcone „*Aspektom funkcjonowania instytucji samorządowych powstałych w wyniku połączenia biblioteki i domu kultury*”

— pokaz systemu komputerowego LIBRA obsługującego kompleksowo biblioteki publiczne. Pokaz zorganizowała WiMBP dla bibliotekarzy bibliotek samorządowych

grudzień

— konkursy plastyczne z okazji Świąt Bożego Narodzenia ph. „Łańcuch na choinkę” — Filia Nr 1, „Ozdoby choinkowe” — Filia Nr 5, „Świąteczne stroiki” — Filia Nr 8, „Moje Boże Narodzenie — święta w moim domu”, „Choinkowe ozdoby wykonane techniką origami” — Filia Nr 9, „Projekt na kartkę świąteczną” — Filia Nr 11. Konkursom towarzyszyły gazetki i wystawki poświęcone tradycjom i nastrojom Świąt Bożego Narodzenia

— „Moja mała ojczyzna” — podsumowanie wojewódzkiego konkursu dla dzieci i młodzieży oraz wykład dr Barbary Białkowskiej nt. „Biblioteki wobec czytelnictwa dziecięcego w aktualnych warunkach funkcjonowania”

— rozstrzygnięcie Wojewódzkiego Konkursu na Tomik Poezji 1995 z udziałem jurorów Jana Zdzisława Brudnickiego i Romana Doktora

ALEKSANDRÓW

lipiec/sierpień

— akcja „Lato 95” — przez okres wakacji prowadzono stałe zajęcia z dziećmi i młodzieżą: dla grupy młodszej ph. „Świat baśni” oraz cykl lekcji bibliotecznych „Katalog biblioteki”, dla grupy starszej ph. „Wakacje z książką”

październik

— „Konkurs Pleśni Partyzanckiej” oraz kiermasz książek, jako część składowa imprezy plenerowej

— „Kolory jesieni” — konkurs plastyczny

listopad

— „Tym co odeszli” — wieczór literacki

grudzień

— „Robimy upominki gwiazdkowe” — konkurs plastyczny

BELŻEC

lipiec

— „Spotkania w bibliotece” — cykl imprez wakacyjnych

sierpień

— biwak z młodymi czytelnikami w Majdanie Sopockim

październik

— konkurs literacki poświęcony Julianowi Tuwimowi i jego wierszom dla dzieci

BIŁGORAJ

wrzesień / październik

— „Wrzesień 1939 w obiektywie” — wystawa fotografii z bombardowania miasta — ze zbiorów prywatnych — MBP Biłgoraj

— „Dzień Nauczyciela” — impreza oświatowa — Filia Nr 1

— zmiana lokalu biblioteki — Filia Nr 3

BISZCZA

lipiec / sierpień

— akcja „Lato 95” — zajęcia z dziećmi we wtorki i czwartki — gry i zabawy literackie, konkursy, dyskoteki, zajęcia na wolnym powietrzu

— udział biblioteki w Dożynkach Gminnych

październik

— „Święto Niepodległości” — akademie gminna

— wieczór poświęcony pamięci C.K. Norwida w oprawie muzycznej utworów F. Chopina

— „Andrzejkowy wieczór” impreza biblioteczna

grudzień

— „Mikołajki” — impreza dla dzieci

— „Wieczerza Wigilijna dla osób samotnych”

DOŁHOBYCZÓW

październik

— „*Najpiękniejsze figury z kasztanów*” — konkurs plastyczny — GBP i filie

listopad

— „*Młody przyrodnik*” — gminny konkurs przyrodniczy
— konkursy: plastyczny ph. „*Najpiękniejsza ilustracja do baśni Andersena*” oraz „*Zając Poziomka*”, czytelniczy: „*Blżej Dantł i Andersena*” oraz „*F. Chopin — geniusz w świecie muzyki*” i literacki na własną twórczość dla dzieci ph. „*Moja poezja*” — filie Hulcze i Przewodów

grudzień

— „*Ewa Szelburg-Zarembina*” — gminny konkurs recytatorski
— „*Ginący świat przyrody*” oraz „*Złma*” — konkursy plastyczne
— konkurs na stroik świąteczny — Filia Przewodów
— przygotowanie widowiska Bożonarodzeniowego przez dzieci z grupy teatralnej działającej przy bibliotece — Filia Przewodów

FRAMPOL

stierpień

— „*Czy wiesz z jakiej to bajki?*” — impreza czytelnicza dla dzieci — Filia Radzięcın

listopad

— „*Andrzejkowe wróżby*” — impreza dla dzieci — Filia Radzięcın

grudzień

— „*Spotkanie przy choince*” — impreza biblioteczna dla dzieci — Filia Radzięcın

GORAJ

październik

— „*Złota Jesień*” — konkurs plastyczny oraz odczyt nt. „*Książka popularnonaukowa w życiu człowieka*” — Filia Radzięcın

HRUBIESZÓW

listopad

— „...Ktoś śpiewem na mą pleśń odśpiewa...” — montaż słowno-muzyczny z okazji 50. rocznicy śmierci Stanisława Ciesielczuka

IZBICA

lipiec/grudzień

— cykl zajęć z dziećmi w bibliotece — konkursy, gry i zabawy czytelnicze — piątki — GBP, FB Kryniczki, wtorki — FB Wólka Orłowska, środy — FB Tarnogóra

— „Święto Plonów” — przygotowanie części artystycznej — FB Wólka Orłowska

JARCZÓW

lipiec/grudzień

— „Sobotnie spotkanie z biblioteką” — cykl imprez dla dzieci

— przygotowanie oraz pokaz ozdób i dekoracji bożonarodzeniowych

JÓZEFÓW

sierpień

„Nasze Roztocze” — konkurs plastyczny

październik

— Warsztaty Terapii Zajęciowej grupy młodzieżowej niepełnosprawnej

— wycieczka grupy młodzieży niemieckiej z Tow. Przyjaciół Oświęcimia

KOMARÓW

listopad

— apel poświęcony J. Piłsudskiemu i rocznicy odzyskania niepodległości

KRASNOBRÓD

lipiec

— Dni Krasnobrodu — współudział biblioteki w organizacji imprezy

wrzesień

— konkurs recytatorski dla dzieci

listopad

— „*Odzyskanie Niepodległości*” — zgaduj-zgadula

KRYNICE

październik

— „*Z lekturą szkolną na wesoło*” — konkurs literacki

listopad

— „*Rok 1918 — Odzyskanie niepodległości przez Polskę*” — montaż poetycko-muzyczny

grudzień

— „*Gdy kolędy nastał czas*” — impreza świąteczna wystawiona podczas sesji Rady Gminy

— konkurs wiedzy o książce

KSIĘŻPOL

styczeń

— „*Gry i zabawy*” — zajęcia z dziećmi na wolnym powietrzu — FB Majdan Książpolski

listopad

— „*Gry i zabawy Andrzejkowe*” — impreza dla dzieci — FB Majdan Książpolski

— „*Odzyskanie przez Polskę niepodległości*” — impreza biblioteczna — FB Rakówka

— „*Mój ulubiony bohater bajkowy*” — konkurs plastyczny

grudzień

— „Chotnka” — konkursy plastyczne — FB Korchów, Majdan Księżpolski

ŁASZCZÓW

lipiec

— „Festyn z Telewizją Lublin” — współudział biblioteki w imprezie oraz kiermasz książki

sierpień

— „Układamy kompozycje kwiatowe” — konkurs plastyczny — FB Pukarzów

ŁUKOWA

lipiec

— „Wakacyjne rady” — odczyt

wrzesień

— „Uśmiech Jana Sztaudyngera” — wieczór literacki

październik

— „Wędrowki ptaków” — odczyt

listopad

— „Święto Zmarłych w krajach azjatyckich” oraz „Dlaczego prezydenta wybierać mogą tylko dorośli” — odczyty

— „Święto Niepodległości” — apel szkolny — FB Chmielek

— „Andrzejkowe czary — mary” — impreza dla dzieci

MIĄCZYN

listopad-grudzień

— „Polska — Ojczyzna”, „Rok Polski w życiu, tradycji i pieśni”, „Okruhły chleba” — przeglądy książek

MIRCZE

lipiec / sierpień

— „Szlakiem miejscowości leżących nad Bugiem” — rajd rowerowy

- „Turniej wiedzy o Zamojszczyźnie”
- „Dzień Mircza” — impreza plenerowa

październik

- „Dzień Nauczyciela” — impreza środowiskowa

grudzień

- „Mikołaj dla dzieci” — impreza okolicznościowa

NIELISZ

lipiec / sierpień

- „Omnibus I,II” — turniej biblioteczny dla młodzieży

listopad / grudzień

- „konkurs aktywności czytelniczej”

OBSZA

sierpień

- „Zagadki umysłowe i rebusy”, konkursy czytelnicze, „Bajki Pana Brzechwy” — finał konkursu gminnego

grudzień

- „Spotkanie ze św. Mikołajem” — impreza dla dzieci

POTOK

lipiec

- „Czy znasz książkę M. Musierowicz” — konkurs czytelniczy

listopad

- „Droga do niepodległości Polski” — impreza biblioteczna

grudzień

- „Przed zapaleniem pierwszej gwiazdki” — wieczór literacki
- konkurs na najpiękniejszą ozdobę choinkową — FB Lipiny

RADECZNICA

lipiec / sierpień

— „*Ochrona środowiska naturalnego*” — konkurs wiedzy dla młodzieży

— „*Ilustracja do przeczytanej książki*” — konkurs plastyczny dla dzieci

— „*Spotkanie z książką dla najmłodszych*” — czytanie, opowiadanie i dyskusja nt. przeczytanych książek

RUDNIK

listopad

— przeniesiono bibliotekę do nowego lokalu

SITANIEC

październik

— „*Jubileusz działalności bibliotek*” — 40-lecie FB w Lipsku i Zawadzie oraz 45-lecie FB w Mokrem i Wysokiem — impreza jubileuszowa z udziałem władz samorządowych i społeczności lokalnej w FB w Zawadzie

grudzień

— „*Spotkanie z poezją*” — gminny konkurs recytatorski — FB Wysokie

SÓL

lipiec / sierpień

— spotkanie dzieci z osobą niewidomą — Władysławą Malec i zapoznanie z pismem Brajla

— „*Z poezją i piosenką*” — konkurs recytatorski zakończony dyskoteką dla dzieci — FB Hedwiżyn

— wycieczka turystyczno-krajoznawcza dla dzieci do Zwierzyńca — FB Hedwiżyn

wrzesień

— „*Święto pieczonego ziemniaka*” — impreza dla dzieci

— wycieczka dzieci na cmentarz wojenny — FB Hedwiżyn

— „Wieczór baśni” — cykl zajęć z dziećmi w każdy piątek — FB Korytków

listopad

— „Nasz teatrzyk” — zorganizowane kółko teatralne

— „Wstań Polsko moja” — odczyt połączony z konkursem wiedzy dla młodzieży — FB Korytków

— „Andrzejkowe wróżby” — imprezy dla starszej młodzieży — FB Korytków

grudzień

— „Dawne zwyczaje i obyczaje związane ze Świątami Bożego Narodzenia” — impreza dla dzieci — FB Bukowa

— „Wieczór baśni” połączony z konkursem dla dzieci — FB Bukowa

— „Robimy upominki gwiazdkowe” — konkurs plastyczny — GBP Sól

— konkurs kolęd połączony z przygotowaniem ozdób choinkowych — FB Hedwiżyn

STARY ZAMOŚĆ

lipiec / sierpień

— akcja „Lato 95” — zajęcia z dziećmi wg ustalonego harmonogramu

— Dożynki gminne — udział biblioteki w przygotowaniu programu artystycznego

— Dni Miejscowości — przygotowanie programu artystycznego — FB Udrycze

SUSIEC

październik

— „Robimy makramy” — spotkania z ciekawymi ludźmi — Justyna Olginiewicz

grudzień

— „Technika wykonywania stroików świątecznych” — spotkania z ciekawymi ludźmi — Jolanta Źdan

TARNAWATKA

październik

- „Turniej wiedzy o książce”

TELATYN

październik

- ognisko dla dzieci połączone z recytacją poezji
- wycieczki do biblioteki uczniów szkół podstawowych w Nowosiólkach i Telatynie

TERESZPOL

listopad

- „Zima” — konkurs plastyczny

grudzień

- impreza opłatkowa dla osób samotnych i niepełnosprawnych

TOMASZÓW

lipiec / sierpień

- „Wiedza i życie” — konkurs czytelniczy
- „Szlakami Roztocza” — konkurs turystyczno-krajoznawczy
- „Czy wiesz kto to napisał?” — zabawa literacka
- „Łańcuch tytułów, łańcuch autorów” — impreza literacka

listopad

- „Młody konstruktor” — konkurs modelarski

TRZESZCZANY

sierpień / grudzień

- cykl wystaw ph. „Mój mały świat — regionalia w bibliotece”, „Zapomniane cywilizacje”, „Z dziejów Narodu i Państwa Polskiego”, „Wieńce dożynkowe”, „Obrońmy ziemię — żyjącą planetę”, „Obyczaje Bożonarodzeniowe”

UCHANIE

wrzesień/grudzień

— cykl wystaw ph. „Kolekcja rękopisów twórców miejscowych”, „Świat Niepodległości Polski”, „Bibliofilstwo — exlibrisy, drukarki pamiątkowe” — FB Jarosławiec, „Polska niepodległa”, „J. Piłsudski — marszałek niepodległej Polski”, „Boże Narodzenie — tradycja i więź” — GBP Uchanie

ULHÓWEK

lipiec/grudzień

— „Godziny z bajką” — spotkania z dziećmi w każdy piątek

WYSOKIE

lipiec/sierpień

— „Wakacje w bibliotece”: wtorki i czwartki — zajęcia plastyczne, w pozostałe dni gry i zabawy literackie

ZAKRZEW

lipiec/sierpień

— „Lato'95” — gry i zabawy literackie — GBP i FB Dębina

wrzesień

— „Czy znasz te bajki?” — konkurs dla dzieci

— „Biblioteczna gra w detektywa” — impreza dla najmłodszych

październik

— „Ozdoby papierowe” — konkurs

— „Gry i zabawy w bibliotece” FB Dębina

listopad

— „Z ekologią na ty” — konkurs

— „Andrzejki” — impreza dla dzieci i młodzieży

grudzień

— „Najpiękniejsze ozdoby choinkowe” — konkurs

— „Wigilijny wieczór w bibliotece”

ŻÓŁKIEWKA

sierpień

- wycieczka do Zakopanego dla dzieci
- „Gminne Święto Plonów” — przygotowanie i obsługa imprezy

wrzesień

- „Dzień Weterana” — przygotowanie akademii szkolnej

listopad

- „Obchody Święta Niepodległości” — uroczystość gminna

grudzień

- „Herody” — przygotowanie grupy kołędniczej
- „Mikołajki” — impreza biblioteczna

W większości bibliotek gminnych odbyły się eliminacje gminne konkursu wojewódzkiego dla dzieci i młodzieży ph. „*Moja mała ojczyzna*”.

Oprac. Danuta Zwolińska

1996/3